Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Asseco South Eastern Europe

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku

Obecność
w **23 krajach**

Uzyskana sprzedaż
1 642,5 mln PLN

3 920 osób pracujących
na uzyskane wyniki

Wypracowany wynik
netto dla Akcjonariuszy
Jednostki Dominującej
200,4 mln PLN

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Asseco South Eastern Europe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK Z ZYSKÓW I STRAT ORAZ SPRAWOZDANIE Z POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH 7
SKONSOLIDOWANY BILANS 8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM 10
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH 12
DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 13

I. PODSTAWOWE INFORMACJE 13

II. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 14

2.1. Podstawa sporządzenia 14
2.2. Oświadczenie o zgodności 14
2.3. Waluta funkcjonalna, waluta prezentacji i hiperinflacja 15
2.4. Profesjonalny osąd i szacunki 15
2.5. Stosowane zasady rachunkowości 15
2.6. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie 16
2.7. Zmiany stosowanych zasad prezentacji 17
2.8. Korekta błędu 17
2.9. Zmiany danych porównywalnych 17
2.10. Wpływ księgowy statusu Turcji jako gospodarki hiperinflacyjnej 19

III. ORGANIZACJA I ZMIANY W STRUKTURZE GRUPY ASSECO SOUTH EASTERN EUROPE, ZE WSKAZANIEM JEDNOSTEK PODLEGAJĄCYCH KONSOLIDACJI 24

IV. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI 28

V. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW I STRAT 31

5.1. Struktura przychodów operacyjnych 31
5.2. Struktura kosztów operacyjnych 35
5.3. Pozostałe przychody i koszty operacyjne 39
5.4. Przychody i koszty finansowe 39
5.5. Podatek dochodowy 40
5.6. Zysk przypadający na jedną akcję 42
5.7. Informacja dotycząca wypłaconej dywidendy 43

VI. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO BILANSU 43

6.1. Rzeczowe aktywa trwałe 43
6.2. Wartości niematerialne 45
6.3. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania 48
6.4. Wartość firmy 49
6.5. Testy z tytułu utraty wartości 55
6.6. Pozostałe aktywa finansowe 57
6.7. Czynne rozliczenia międzyokresowe 60
6.8. Należności oraz aktywa z tytułu umów z klientami 60
6.9. Zapasy 63
6.10. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty 64
6.11. Kapitał podstawowy (zakładowy) i nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej 64
6.12. Udziały niekontrolujące 64
6.13. Zobowiązania z tytułu leasingu 65
6.14. Kredyty bankowe i pożyczki 67
6.15. Pozostałe zobowiązania finansowe 69
6.16. Zobowiązania handlowe, zobowiązania budżetowe oraz pozostałe zobowiązania 70
6.17. Zobowiązania z tytułu umów z klientami 71
6.18. Rezerwy 72
6.19. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów 74
6.20. Transakcje z podmiotami powiązanymi 75

VII. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH 77

7.1. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej 77
7.2. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej 77

7.3. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej ... 77

VIII. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO CELÓW I ZASAD ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM ... 79

8.1. Ryzyko zmian kursów walutowych ... 79
8.2. Ryzyko zmian stopy procentowej ... 81
8.3. Ryzyko kredytowe ... 81
8.4. Ryzyko związane z płynnością ... 82
8.5. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na pozycje bilansowe ... 82

IX. POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE ... 84

9.1. Zobowiązania pozabilansowe ... 84
9.2. Sezonowość i cykliczność ... 85
9.3. Zatrudnienie ... 85
9.4. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych ... 86
9.5. Wynagrodzenie Zarządu oraz Rady Nadzorczej ... 86
9.6. Zarządzanie kapitałem ... 87
9.7. Klimat a działalność Grupy ASEE ... 88
9.8. Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym ... 88
9.9. Znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych ... 89

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej Asseco South Eastern Europe
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Asseco South Eastern Europe S.A. w dniu 27 lutego 2024 roku.

Zarząd:

Piotr Jeleński	Prezes Zarządu
Miljan Mališ	Członek Zarządu
Michał Nitka	Członek Zarządu
Kostadin Slavkoski	Członek Zarządu

Wybrane dane finansowe
Grupa Asseco South Eastern Europe

W poniższej tabeli zaprezentowano wybrane dane finansowe Grupy Asseco South Eastern Europe:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. EUR	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. EUR
Przychody ze sprzedaży	1 642 531	1 565 493	362 720	333 916
Zysk z działalności operacyjnej	226 008	215 453	49 909	45 956
Zysk brutto	255 426	237 719	56 406	50 705
Zysk za okres sprawozdawczy	**208 328**	**195 556**	**46 005**	**41 712**
Zysk za okres sprawozdawczy przypadający Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	**200 362**	**187 828**	**44 246**	**40 063**
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	309 609	240 576	68 371	51 314
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(119 957)	(96 449)	(26 490)	(20 572)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(133 205)	(75 162)	(29 416)	(16 032)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	**313 112**	**298 034**	**72 013**	**63 548**
Zysk za okres sprawozdawczy na jedną akcję zwykłą przypisany Akcjonariuszom Jednostki Dominującej (w PLN/EUR)	3,86	3,62	0,85	0,77
Rozwodniony zysk za okres sprawozdawczy na jedną akcję zwykłą przypisany Akcjonariuszom Jednostki Dominującej (w PLN/EUR)	3,86	3,62	0,85	0,77

Wybrane dane finansowe prezentowane w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przeliczono na walutę EUR w następujący sposób:

- pozycje dotyczące skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych przeliczono według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca. Kurs ten wyniósł:
  - w okresie od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku 1 EUR: 4,5284 PLN
  - w okresie od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku 1 EUR: 4,6883 PLN
- stan środków pieniężnych Grupy na koniec bieżącego okresu sprawozdawczego i analogicznego w okresie poprzednim przeliczono według średnich kursów ogłoszonych przez NBP. Kurs ten wyniósł:
  - kurs obowiązujący w dniu 31 grudnia 2023 roku 1 EUR: 4,3480 PLN
  - kurs obowiązujący w dniu 31 grudnia 2022 roku 1 EUR: 4,6899 PLN

Wszystkie kwoty w raporcie wyrażono w tysiącach złotych (PLN), chyba że stwierdzono inaczej.

Skonsolidowany rachunek z zysków i strat oraz sprawozdanie z pozostałych dochodów całkowitych

Grupa Asseco South Eastern Europe

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Noty	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Przychody operacyjne	5.1	1 642 531	1 565 493
Koszt własny sprzedaży	5.2	(1 211 525)	(1 170 924)
Odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych	5.2	(8 795)	(1 890)
Zysk brutto ze sprzedaży		**422 211**	**392 679**
Koszty sprzedaży	5.2	(101 308)	(93 039)
Koszty ogólnego zarządu	5.2	(95 994)	(84 755)
Zysk netto ze sprzedaży		**224 909**	**214 885**
Pozostałe przychody operacyjne	5.3	3 672	3 167
Pozostałe koszty operacyjne	5.3	(2 655)	(2 580)
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć		82	(19)
Zysk z działalności operacyjnej		**226 008**	**215 453**
Przychody finansowe	5.4	56 707	44 176
Koszty finansowe	5.4	(27 289)	(21 910)
Odpis z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych		-	-
Zysk przed opodatkowaniem		**255 426**	**237 719**
Podatek dochodowy *(bieżące i odroczone obciążenie podatkowe)*	5.5	(47 098)	(42 163)
Zysk za okres sprawozdawczy		**208 328**	**195 556**
Przypadający:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		**200 362**	**187 828**
Udziałowcom niekontrolującym		7 966	7 728
Podstawowy zysk na jedną akcję (w PLN) ze skonsolidowanego zysku za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej	5.6	3,86	3,62
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w PLN) ze skonsolidowanego zysku za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej	5.6	3,86	3,62

POZOSTAŁE DOCHODY CAŁKOWITE		
Zysk za okres sprawozdawczy	**208 328**	**195 556**
Elementy, które mogą podlegać przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat	**(121 376)**	**38 202**
Zysk/strata netto z tytułu wyceny aktywów finansowych	152	5
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(121 528)	9 545
Przekształcenie aktywów niepieniężnych na dzień 1 stycznia - wpływ hiperinflacji (2.10)	-	28 652
Elementy, które nie podlegają przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat	**-**	**-**
Zyski/straty aktuarialne	-	-
Razem pozostałe dochody całkowite:	**(121 376)**	**38 202**
SUMA DOCHODÓW CAŁKOWITYCH przypadająca:	**86 952**	**233 758**
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	**79 930**	**225 658**
Udziałowcom niekontrolującym	7 022	8 100

Skonsolidowany bilans

Grupa Asseco South Eastern Europe

AKTYWA	Noty	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	6.1	137 030	135 969
Wartości niematerialne	6.2	43 450	59 616
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	6.3	46 309	43 131
Nieruchomości inwestycyjne		474	550
Wartość firmy	6.4	913 187	794 100
Inwestycje wyceniane metodą praw własności		252	170
Pozostałe należności	6.8	7 274	7 886
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5.5	12 375	11 417
Pozostałe aktywa finansowe	6.6	2 021	2 424
Rozliczenia międzyokresowe	6.7	3 088	1 454
		1 165 460	**1 056 717**
Aktywa obrotowe			
Zapasy	6.9	97 872	57 045
Rozliczenia międzyokresowe	6.7	53 904	48 008
Należności handlowe	6.8	299 114	290 358
Aktywa z tytułu umów z klientami	6.8	95 104	78 739
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	6.8	2 693	2 433
Należności budżetowe	6.8	5 044	3 806
Pozostałe należności	6.8	79 663	23 822
Inne aktywa niefinansowe		2 952	9 936
Pozostałe aktywa finansowe	6.6	1 173	319
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	6.10	313 112	298 034
		950 631	**812 500**
SUMA AKTYWÓW		**2 116 091**	**1 869 217**

Skonsolidowany bilans
Grupa Asseco South Eastern Europe

PASYWA	Noty	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Kapitał własny ***(przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej)***			
Kapitał podstawowy	6.11	518 943	518 943
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	6.11	38 826	38 826
Transakcje na udziałach niekontrolujących		(34 877)	(35 692)
Pozostałe kapitały		717	(77)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych		(198 888)	(78 304)
Zyski zatrzymane		791 065	666 469
		1 115 786	**1 110 165**
Udziały niekontrolujące	6.12	**7 810**	**8 515**
Kapitał własny ogółem		**1 123 596**	**1 118 680**
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	6.14	54 124	48 635
Zobowiązania z tytułu leasingu	6.13	29 867	25 700
Pozostałe zobowiązania finansowe	6.15	174 055	91 566
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5.5	4 263	7 205
Rezerwy	6.18	3 906	3 886
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	6.17	10 690	8 455
Pozostałe zobowiązania	6.16	47	74
		276 952	**185 521**
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	6.14	51 610	66 455
Zobowiązania z tytułu leasingu	6.13	17 833	19 418
Pozostałe zobowiązania finansowe	6.15	58 928	62 071
Zobowiązania handlowe	6.16	214 561	123 980
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	6.17	158 114	148 360
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	6.16	15 275	9 081
Zobowiązania budżetowe	6.16	50 849	46 357
Pozostałe zobowiązania	6.16	102 856	48 894
Rezerwy	6.18	6 688	5 289
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	6.19	2 407	2 570
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	6.19	36 422	32 541
		715 543	**565 016**
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		**992 495**	**750 537**
SUMA PASYWÓW		**2 116 091**	**1 869 217**

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Grupa Asseco South Eastern Europe

	Nota	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Transakcje na udziałach niekontrolujących	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	Zyski/straty z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego	Kapitał własny Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
		tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2023 roku		**518 943**	**38 826**	**(35 692)**	**(77)**	**(78 304)**	**666 469**	**1 110 165**	**8 515**	**1 118 680**
Zysk za okres sprawozdawczy		-	-	-	-	-	200 362	**200 362**	7 966	**208 328**
Pozostałe dochody całkowite za okres sprawozdawczy		-	-	-	152	(120 584)	-	**(120 432)**	(944)	**(121 376)**
Suma dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy		**-**	**-**	**-**	**152**	**(120 584)**	**200 362**	**79 930**	**7 022**	**86 952**
Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych		-	-	-	642	-	-	**642**	-	**642**
Objęcie kontroli nad spółkami zależnymi		-	-	-	-	-	-	**-**	-	**-**
Transakcje na udziałach niekontrolujących (w tym rozliczenie warunkowego zobowiązania finansowego wobec udziałowców niekontrolujących (opcje put))		-	-	815	-	-	-	**815**	1 371	**2 186**
Dywidenda	5.7	-	-	-	-	-	(75 766)	**(75 766)**	(9 098)	**(84 864)**
Na dzień 31 grudnia 2023 roku		**518 943**	**38 826**	**(34 877)**	**717**	**(198 888)**	**791 065**	**1 115 786**	**7 810**	**1 123 596**

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Grupa Asseco South Eastern Europe

	Nota	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Transakcje na udziałach niekontrolujących	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	Zyski/straty z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego	Kapitał własny Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
		tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2022 roku		**518 943**	**38 826**	**(19 887)**	**(500)**	**(116 129)**	**545 066**	**966 319**	**4 157**	**970 476**
Zysk za okres sprawozdawczy		-	-	-	-	-	187 828	**187 828**	7 728	**195 556**
Pozostałe dochody całkowite za okres sprawozdawczy		-	-	-	5	37 825	-	**37 830**	372	**38 202**
Suma dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy		**-**	**-**	**-**	**5**	**37 825**	**187 828**	**225 658**	**8 100**	**233 758**
Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych		-	-	-	418	-	-	**418**	-	**418**
Objęcie kontroli nad spółkami zależnymi		-	-	-	-	-	-	**-**	4	**4**
Transakcje na udziałach niekontrolujących (w tym rozliczenie warunkowego zobowiązania finansowego wobec udziałowców niekontrolujących (opcje put))		-	-	(15 805)	-	-	-	**(15 805)**	51	**(15 754)**
Dywidenda	5.7	-	-	-	-	-	(66 425)	**(66 425)**	(3 797)	**(70 222)**
Na dzień 31 grudnia 2022 roku (przekształcone)		**518 943**	**38 826**	**(35 692)**	**(77)**	**(78 304)**	**666 469**	**1 110 165**	**8 515**	**1 118 680**

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

Grupa Asseco South Eastern Europe

	Nota	12 miesięcy do 31 grudnia 2023	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone)
		tys. PLN	tys. PLN
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk przed opodatkowaniem		**255 426**	**237 719**
Korekty o pozycje:		**102 176**	**48 515**
Amortyzacja	5.2	88 441	93 367
Zmiany stanu kapitału pracującego	7.1	32 163	(39 198)
Przychody/koszty z tytułu odsetek		5 296	3 906
Przychody/koszty z różnic kursowych		409	388
Przychody/koszty z tytułu aktywów finansowych (wycena, sprzedaż, itp.)		(905)	15
Zysk/strata z tytułu sprzedaży jednostek zależnych		-	3 035
Pozostałe przychody/koszty finansowe		(4 322)	7 617
Zyski/straty na sprzedaży, likwidacji i utracie wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania		1 452	5 255
Koszty transakcji z pracownikami rozliczanych w formie instrumentów kapitałowych		642	418
Wpływ hiperinflacji		(20 907)	(26 293)
Pozostałe korekty zysku brutto		(93)	5
Środki pieniężne z działalności operacyjnej		**357 602**	**286 234**
Zapłacony podatek dochodowy		(47 993)	(45 658)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		**309 609**	**240 576**
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy			
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		1 014	1 328
Wpływy ze sprzedaży akcji / udziałów jednostek zależnych pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty w sprzedanych jednostkach zależnych	7.2	721	3 423
Wpływy ze sprzedaży/rozliczenia aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		236	3
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w pozostałe instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie		-	-
Pożyczki spłacone		511	251
Otrzymane odsetki		444	12
Dywidendy otrzymane		-	2
Wypływy			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych (w tym wydatki na R&D)	7.2	(61 812)	(59 151)
Wydatki z tytułu nabycia jednostek zależnych i stowarzyszonych pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty w nabytych jednostkach zależnych	7.2	(60 062)	(40 900)
Wydatki na nabycie/rozliczenia aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		(41)	(43)
Wydatki na nabycie/rozliczenia aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite		(525)	(1 169)
Wydatki na nabycie/rozliczenia aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie		(116)	-
Pożyczki udzielone		(327)	(205)
Pozostałe przepływy z działalności inwestycyjnej		-	-
Środki pieniężne netto wykorzystane w działalności inwestycyjnej		**(119 957)**	**(96 449)**
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy			
Wpływy od udziałowców niekontrolujących z tytułu emisji kapitału w jednostkach zależnych		-	4
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek	7.3	32 216	55 057
Dotacje otrzymane do zakupu środków trwałych lub/i projektów rozwojowych		903	909
Wypływy			
Spłata kredytów i pożyczek	7.3	(30 043)	(34 869)
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu	7.3	(22 009)	(21 886)
Zapłacone odsetki	7.3	(5 340)	(3 826)
Zakup udziałów niekontrolujących	7.3	(22 454)	(201)
Dywidendy wypłacone przez Jednostkę Dominującą	7.3	(75 765)	(66 425)
Dywidendy wypłacone dla udziałowców niekontrolujących	7.3	(10 713)	(3 925)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		**(133 205)**	**(75 162)**
Zwiększenie/Zmniejszenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		**56 447**	**68 965**
Różnice kursowe netto		(35 914)	(8 830)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto na dzień 1 stycznia		264 764	204 629
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto na dzień 31 grudnia	6.10	**285 297**	**264 764**

Dodatkowe objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

I. Podstawowe informacje

Grupa Kapitałowa Asseco South Eastern Europe („Grupa ASEE", „Grupa", „ASEE") to grupa kapitałowa, której Jednostką Dominującą jest Asseco South Eastern Europe S.A. („Jednostka Dominująca", „ASEE S.A.", „Spółka", „Emitent") z siedzibą w Rzeszowie przy ul. Olchowej 14.

Podstawowe informacje o Jednostce Dominującej	
Nazwa	Asseco South Eastern Europe S.A.
Siedziba	35-322 Rzeszów, ul. Olchowa 14, Polska
KRS	0000284571
Regon	180248803
NIP	813-351-36-07
Podstawowy przedmiot działalności	Działalność firm centralnych i holdingów, produkcja oprogramowania

Jednostka Dominująca Asseco South Eastern Europe S.A. z siedzibą w Rzeszowie została utworzona 10 kwietnia 2007 roku jako spółka akcyjna pod nazwą Asseco Adria S.A. W dniu 11 lipca 2007 roku dokonano wpisu spółki w XII Wydziale Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie pod numerem 0000284571. Jednostce Dominującej nadano numer statystyczny REGON 180248803. W dniu 11 lutego 2008 roku została zarejestrowana zmiana nazwy Jednostki Dominującej z Asseco Adria Spółka Akcyjna na Asseco South Eastern Europe Spółka Akcyjna.

Od dnia 28 października 2009 roku akcje Spółki notowane są na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

ASEE S.A. jest Jednostką Dominującą Grupy Asseco South Eastern Europe. Jednostka Dominująca może działać na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami. Czas trwania Jednostki Dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieograniczony.

Grupa dostarcza kompletne rozwiązania i produkty własne niezbędne do prowadzenia banku, jak również zaawansowane rozwiązania płatnicze pozwalające kształtować rynek płatności w regionie, a także świadczy usługi integracyjne i wdrożeniowe systemów i sprzętu informatycznego światowych liderów. Grupa prowadzi działalność na terenie krajów Europy Środkowej, Europy Południowo-Wschodniej, Półwyspu Iberyjskiego, a także w Turcji, Kolumbii, Peru i na Dominikanie.

Zakres podstawowej działalności Grupy Asseco South Eastern Europe w podziale na odpowiednie segmenty został opisany w punkcie IV niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Jednostką dominującą w stosunku do ASEE S.A. jest Asseco International a.s. („AI") z siedzibą w Bratysławie, należąca do grupy kapitałowej Asseco Poland. Na dzień 31 grudnia 2023 roku AI posiadała 26 407 081 akcji Spółki, stanowiących 50,89% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do 26 407 081 głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki, co stanowi 50,89% ogólnej liczby głosów. Jednostką dominującą najwyższego szczebla całej Grupy Asseco Poland jest Asseco Poland S.A. z siedzibą w Rzeszowie.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku oraz zawiera dane porównywalne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2022 roku.

II. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

2.1. Podstawa sporządzenia

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartościach godziwych przez wynik finansowy lub pozostałe dochody całkowite, aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, a także zobowiązań finansowych wycenianych w wartościach godziwych przez wynik finansowy. Dodatkowo jednostki zależne działające w gospodarce uznanej za hiperinflacyjną (Turcja) dokonały przekształcenia danych finansowych z uwzględnieniem zmiany siły nabywczej w oparciu o ogólny indeks cen tak, aby były wyrażone w jednostkach miary obowiązujących na koniec okresu sprawozdawczego. Wpływ hiperinflacji na skonsolidowane sprawozdanie finansowe został opisany w nocie 2.10.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

Zakres skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity: Dz. U. 2018 r. poz.757 z późn.zm.) („Rozporządzenie") i obejmuje roczny okres sprawozdawczy od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku i okres porównywalny od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku.

Sytuacja gospodarczo-polityczna na terytorium Ukrainy

W dniu 24 lutego 2022 roku wskutek rosyjskiej inwazji na Ukrainę istotnej zmianie uległa sytuacja geopolityczna całego regionu, w którym znajduje się Jednostka Dominująca i inne spółki z Grupy.

Grupa ASEE nie prowadzi istotnej działalności biznesowej w Rosji, Białorusi lub Ukrainie. W 2023 roku łączna sprzedaż Grupy do wymienionych krajów stanowiła 0,1% całości przychodów, podobnie jak 2022 roku. Grupa nie posiada żadnych kwot na kontach w rosyjskich bankach. Zaistniała sytuacja nie ma istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe.

Grupa na bieżąco analizuje zmieniającą się sytuację geopolityczną oraz jej wpływ na przyszłą sytuację finansową i osiągane w przyszłości wyniki finansowe.

Na ten moment, w związku z dynamiczną sytuacją, trudno jest ocenić długofalowe skutki gospodarcze dla naszego regionu i wpływ na ogólną sytuację makroekonomiczną, która w pośredni sposób wpływa na wyniki finansowe Grupy.

Hiperinflacja

W 2022 roku Turcja została uznana za kraj z gospodarką hiperinflacyjną. Grupa konsoliduje dane finansowe kilku spółek zależnych działających w Turcji, tj.: ASEE Turcja, Payten Turcja (w tym Smarttek), Paratika, Mobven, których walutą funkcjonalną jest waluta gospodarki ogarniętej hiperinflacją. W związku z tym, skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje dane finansowe spółek zależnych prowadzących działalność w Turcji skorygowane o inflację, tak aby były dostosowane do skutków zmian w odpowiednim indeksie cen. Efekt dostosowań związanych z hiperinflacją został opisany w punkcie 2.10. not objaśniających do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2.2. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF") zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE").

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF").

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

Niektóre jednostki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez przepisy lokalne. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty niezawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy, wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

2.3. Waluta funkcjonalna, waluta prezentacji i hiperinflacja

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN"), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych. Ewentualne różnice w wysokości 1 tys. PLN przy sumowaniu wynikają z przyjętych zaokrągleń.

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i zarazem walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Walutami funkcjonalnymi jednostek zależnych objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym są waluty podstawowych środowisk gospodarczych, w których jednostki te działają. Dla celów konsolidacji sprawozdania jednostek zagranicznych są przeliczane na PLN przy użyciu kursów wymiany kwotowanych dla tych walut przez Narodowy Bank Polski na koniec okresu sprawozdawczego dla pozycji bilansowych oraz kursu wyliczonego, jako średnia arytmetyczna kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca okresu objętego sprawozdaniem dla pozycji sprawozdania z dochodów całkowitych oraz rachunku przepływów pieniężnych, a skutki takich przeliczeń ujmowane są w kapitale własnym w pozycji *Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych*.

W jednostkach zależnych działających w gospodarce ogarniętej hiperinflacją pozycje ze sprawozdania z dochodów całkowitych są natomiast przeliczane na PLN przy użyciu kursów wymiany walut ustalanych przez Narodowy Bank Polski na koniec okresu sprawozdawczego. Różnica wynikająca z przeliczenia sprawozdania z dochodów całkowitych kursem z dnia bilansowego, a kursem średniorocznym ujęta jest w pozycji *Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych.*

2.4. Profesjonalny osąd i szacunki

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania szacunków i założeń, które wpływają na wielkości wykazane w sprawozdaniu finansowym. Mimo, że przyjęte założenia i szacunki opierają się na najlepszej wiedzy kierownictwa Grupy na temat bieżących działań i zdarzeń, rzeczywiste wyniki mogą się różnić od przewidywanych.

W odpowiednich pozycjach not objaśniających przedstawiono główne obszary, w których w procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości oprócz szacunków księgowych, duże znaczenie miał także profesjonalny osąd kierownictwa, i co do których zmiana szacunków może mieć istotny wpływ na zaprezentowane w tych notach dane finansowe Grupy w przyszłości.

W roku 2023 nie nastąpiły istotne zmiany w sposobie dokonywania szacunków w porównaniu z rokiem poprzednim.

2.5. Stosowane zasady rachunkowości

W poniższej tabeli znajduje się zestawienie wybranych zasad rachunkowości wraz z przypisaniem do noty, w której zostały one przedstawione.

Wybrane zasady rachunkowości	Nota	Numer strony
Hiperinflacja	2.10	19
Przychody ze sprzedaży	5.1	31
Koszty operacyjne	5.2	35
Pozostała działalność operacyjna	5.3	39
Przychody i koszty finansowe	5.4	39

Podatek dochodowy	5.5	40
Zysk przypadający na jedną akcję	5.6	42
Rzeczowe aktywa trwałe	6.1	43
Wartości niematerialne	6.2	45
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	6.3	48
Wartość firmy	6.4	49
Testy na utratę wartości	6.5	55
Pozostałe aktywa finansowe	6.6	57
Czynne rozliczenia międzyokresowe	6.7	60
Należności i aktywa z tytułu umów z klientami	6.8	60
Zapasy	6.9	63
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	6.10	64
Kapitał podstawowy (zakładowy)	6.11	64
Udziały niekontrolujące	6.12	64
Zobowiązania z tytułu leasingu	6.13	65
Kredyty bankowe i pożyczki	6.14	67
Pozostałe zobowiązania finansowe	6.15	69
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	6.16	70
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	6.17	71
Rezerwy	6.18	72
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	6.19	74

Zasady rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie uległy zmianom w stosunku do zasad, które zastosowano przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2022 roku za wyjątkiem zmian w standardach obwiązujących od 1 stycznia 2023 roku.

Nowe standardy lub zmiany obowiązujące od dnia 1 stycznia 2023 roku to:

- MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* oraz zmiany do MSSF 17;
- Zmiany do MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych: Ujawnianie zasad (polityki) rachunkowości*;
- Zmiany do MSR 8 *Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów: Definicja wartości szacunkowych*;
- Zmiany do MSR 12 Podatek dochodowy: podatek odroczony dotyczący aktywów i zobowiązań powstających na skutek pojedynczej transakcji;
- Zmiany do MSR 12 *Podatek dochodowy: Międzynarodowa reforma podatkowa - Zasady modelowe drugiego filaru.*

Zmienione standardy oraz interpretacje, które mają po raz pierwszy zastosowanie w 2023 roku, nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

2.6. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- Zmiany do *MSR 21 Skutki zmiany kursów walut obcych: Brak wymienialności* (opublikowany 15 sierpnia 2023 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2025 roku lub później;
- Zmiany do *MSR 7 Sprawozdanie z przepływów pieniężnych oraz MSSF 7 Instrumenty Finansowe: Ujawnienia: Umowy finansowe dostawców* (wydany 25 maja 2023 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2024 roku lub później;
- Zmiany do MSSF 16 *Leasing - Zobowiązanie leasingowe w ramach sprzedaży i leasingu zwrotnego* (wydany 22 września 2022 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2024 roku lub później;

- Zmiany do MSR 1: *Prezentacja sprawozdań finansowych: Podział zobowiązań na krótkoterminowe i długoterminowe* (opublikowano dnia 23 stycznia 2020 roku), *Podział zobowiązań na krótkoterminowe i długoterminowe* odroczenie daty wejścia w życie (opublikowano dnia 15 lipca 2020 roku), *Zobowiązania długoterminowe z kowenantami* (opublikowano dnia 31 października 2022 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2024 roku lub później.

Daty wejścia w życie są datami wynikającymi z treści standardów ogłoszonych przez Radę ds. Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej. Daty stosowania standardów w Unii Europejskiej mogą różnić się od dat stosowania wynikających z treści standardów i są ogłaszane w momencie zatwierdzenia do stosowania przez Unię Europejską.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

Grupa jest w trakcie analizy, jaki wpływ powyższe zmiany będą miały na jej sprawozdania finansowe.

2.7. Zmiany stosowanych zasad prezentacji

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły zmiany zasad prezentacji.

2.8. Korekta błędu

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły zdarzenia skutkujące koniecznością dokonania korekty błędu.

2.9. Zmiany danych porównywalnych

Grupa zmieniła dane porównywalne na dzień 31 grudnia 2022 roku oraz za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2022 roku w związku z aktualizacją wartości nabywanych aktywów netto rozpoznanych w związku z alokacją ceny nabycia spółek zależnych.

Szczegółowe informacje o nabytych aktywach i zobowiązaniach zostały przedstawione w punkcie 6.4. not objaśniających do niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W tabelach poniżej zaprezentowano wpływ powyższych zmian na dane porównywalne.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	**12 miesięcy do 31 grudnia 2022** **tys. PLN**	**Rozliczenie nabycia spółek zależnych** **tys. PLN**	**12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone)** **tys. PLN**
Przychody operacyjne	1 565 493	-	1 565 493
Koszt własny sprzedaży	(1 170 433)	(491)	(1 170 924)
Odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych	(1 890)	-	(1 890)
Zysk brutto ze sprzedaży	**393 170**	**(491)**	**392 679**
Koszty sprzedaży	(93 039)	-	(93 039)
Koszty ogólnego zarządu	(84 755)	-	(84 755)
Zysk netto ze sprzedaży	**215 376**	**(491)**	**214 885**
Pozostałe przychody operacyjne	3 167	-	3 167
Pozostałe koszty operacyjne	(2 580)	-	(2 580)
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	(19)	-	(19)
Zysk z działalności operacyjnej	**215 944**	**(491)**	**215 453**
Przychody finansowe	44 176	-	44 176
Koszty finansowe	(21 910)	-	(21 910)
Odpis z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	-	-	-
Zysk przed opodatkowaniem	**238 210**	**(491)**	**237 719**
Podatek dochodowy *(bieżące i odroczone obciążenie podatkowe)*	(42 224)	61	(42 163)
Zysk za okres sprawozdawczy	**195 986**	**(430)**	**195 556**
Przypadający:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	**188 258**	**(430)**	**187 828**
Udziałowcom niekontrolującym	7 728	-	7 728
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję (w PLN) ze skonsolidowanego zysku za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej	3,63	(0,01)	3,62

POZOSTAŁE DOCHODY CAŁKOWITE			
Zysk za okres sprawozdawczy	**195 986**	**(430)**	**195 556**
Elementy, które mogą podlegać przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat	**38 209**	**(7)**	**38 202**
Zysk/strata netto z tytułu wyceny aktywów finansowych	5	-	5
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	9 552	(7)	9 545
Przekształcenie aktywów niepieniężnych na dzień 1 stycznia - wpływ hiperinflacji	28 652	-	28 652
Elementy, które nie podlegają przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat	**-**	**-**	**-**
Zyski/straty aktuarialne	-	-	-
Razem pozostałe dochody całkowite:	**38 209**	**(7)**	**38 202**
SUMA DOCHODÓW CAŁKOWITYCH przypadająca:	**234 195**	**(437)**	**233 758**
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	**226 095**	**(437)**	**225 658**
Udziałowcom niekontrolującym	8 100	-	8 100

AKTYWA	**31 grudnia 2022** **tys. PLN**	**Rozliczenie nabycia spółek zależnych** **tys. PLN**	**31 grudnia 2022 (przekształcone)** **tys. PLN**
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	135 969	-	135 969
Wartości niematerialne	51 807	7 809	59 616
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	43 131	-	43 131
Nieruchomości inwestycyjne	550	-	550
Wartość firmy	801 626	(7 526)	794 100
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	170	-	170
Pozostałe należności	7 886	-	7 886
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	11 417	-	11 417
Pozostałe aktywa finansowe	2 424	-	2 424
Rozliczenia międzyokresowe	1 454	-	1 454
	1 056 434	**283**	**1 056 717**
Aktywa obrotowe			
Zapasy	57 045	-	57 045
Rozliczenia międzyokresowe	48 008	-	48 008
Należności handlowe	290 358	-	290 358
Aktywa z tytułu umów z klientami	78 739	-	78 739
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	2 433	-	2 433
Należności budżetowe	3 806	-	3 806
Pozostałe należności	23 822	-	23 822
Inne aktywa niefinansowe	9 936	-	9 936
Pozostałe aktywa finansowe	319	-	319
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	298 034	-	298 034
	812 500	**-**	**812 500**
SUMA AKTYWÓW	**1 868 934**	**283**	**1 869 217**

PASYWA	**31 grudnia 2022** **tys. PLN**	**Rozliczenie nabycia spółek zależnych** **tys. PLN**	**31 grudnia 2022 (przekształcone)** **tys. PLN**
Kapitał własny ***(przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej)***			
Kapitał podstawowy	518 943	-	518 943
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	38 826	-	38 826
Transakcje na udziałach niekontrolujących	(35 692)	-	(35 692)
Pozostałe kapitały	(77)	-	(77)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(78 297)	(7)	(78 304)
Zyski zatrzymane	666 899	(430)	666 469
	1 110 602	**(437)**	**1 110 165**
Udziały niekontrolujące	**8 515**	-	**8 515**
Kapitał własny ogółem	**1 119 117**	**(437)**	**1 118 680**

Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	48 635	-	48 635
Zobowiązania z tytułu leasingu	25 700	-	25 700
Pozostałe zobowiązania finansowe	91 566	-	91 566
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6 485	720	7 205
Rezerwy	3 886	-	3 886
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	8 455	-	8 455
Pozostałe zobowiązania	74	-	74
	184 801	**720**	**185 521**
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	66 455	-	66 455
Zobowiązania z tytułu leasingu	19 418	-	19 418
Pozostałe zobowiązania finansowe	62 071	-	62 071
Zobowiązania handlowe	123 980	-	123 980
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	148 360	-	148 360
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	9 081	-	9 081
Zobowiązania budżetowe	46 357	-	46 357
Pozostałe zobowiązania	48 894	-	48 894
Rezerwy	5 289	-	5 289
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	2 570	-	2 570
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	32 541	-	32 541
	565 016	**-**	**565 016**
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	**749 817**	**720**	**750 537**
SUMA PASYWÓW	**1 868 934**	**283**	**1 869 217**

12 miesięcy do 31 grudnia 2022 roku	**Rozwiązania dla bankowości**	**Rozwiązania płatnicze**	**Rozwiązania dedykowane**	**Zmiana - Rozwiązania dla bankowości**	**Zmiana - Rozwiązania płatnicze**	**Zmiana - Rozwiązania dedykowane**	**Rozwiązania dla bankowości**	**Rozwiązania płatnicze (przekształcone)**	**Rozwiązania dedykowane**
	tys. PLN	**tys. PLN**	**tys. PLN**	**tys. PLN**	**tys. PLN**	**tys. PLN**	**tys. PLN**	**tys. PLN**	**tys. PLN**
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	**293 926**	**776 256**	**535 512**	**-**	**-**	**-**	**293 926**	**776 256**	**535 512**
Zysk brutto ze sprzedaży	**101 489**	**194 334**	**95 001**	**(89)**	**-**	**(402)**	**101 400**	**194 334**	**94 599**
Koszty sprzedaży	(16 873)	(45 639)	(30 686)	-	-	-	(16 873)	(45 639)	(30 686)
Koszty zarządu	(24 505)	(37 619)	(22 149)	-	-	-	(24 505)	(37 619)	(22 149)
Zysk netto ze sprzedaży	**60 111**	**111 076**	**42 166**	**(89)**	**-**	**(402)**	**60 022**	**111 076**	**41 764**
Pozostała działalność operacyjna	(486)	53	961	-	-	-	(486)	53	961
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	(19)	-	-	-	-	-	(19)	-
Zysk z działalności operacyjnej	**59 625**	**111 110**	**43 127**	**(89)**	**-**	**(402)**	**59 536**	**111 110**	**42 725**
Wartość firmy na dzień 31.12.2022	**217 342**	**194 135**	**331 938**	**8 326**	**(481)**	**(15 371)**	**225 668**	**193 654**	**316 567**

2.10. Wpływ księgowy statusu Turcji jako gospodarki hiperinflacyjnej

Grupa posiada spółki zależne działające w gospodarce hiperinflacyjnej, w odniesieniu do których stosuje MSR 29 *Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji*. Grupa zidentyfikowała hiperinflację w Turcji na podstawie występujących w tym kraju czynników jakościowych i ilościowych, a przede wszystkim w związku z tym, że wskaźniki inflacji w skali trzech lat w ujęciu skumulowanym przekroczyły 100% w kwietniu 2022 roku i do dnia bilansowego nadal przekraczają 100% w skali trzech lat w ujęciu skumulowanym.

Zgodnie z MSR 29 dane finansowe tureckich spółek zależnych zostały przekształcone w celu odzwierciedlenia siły nabywczej na koniec okresu sprawozdawczego w oparciu o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) publikowany przez Turecki Instytut Statystyczny. W związku z tym bilansowe pozycje niepieniężne oraz rachunek zysków i strat zostały przekształcone tak, aby odzwierciedlały siłę nabywczą na dzień bilansowy. Pozycje pieniężne, takie jak należności, zobowiązania, zadłużenie bankowe, itp. odzwierciedlają już siłę nabywczą na dzień zamknięcia, ponieważ pozycje te składają się z sald, należności lub zobowiązań w odpowiednich jednostkach pieniężnych. MSR 29, w połączeniu z MSR 21 dotyczącym przeliczania walut,

wymaga również, aby wszystkie transakcje mające miejsce w walucie hiperinflacyjnej, tj. lirze tureckiej (TRY), były przeliczane na walutę prezentacji Grupy, tj. polski złoty (PLN), przy zastosowaniu kursu walutowego z dnia bilansowego. W związku z tym, w bieżącym okresie sprawozdawczym wszystkie transakcje w Turcji zostały przeliczone na PLN przy użyciu kursu walutowego z dnia 31 grudnia 2023 roku, a w roku ubiegłym wszystkie transakcje w Turcji zostały przeliczone na PLN przy użyciu kursu walutowego z dnia 31 grudnia 2022 roku, podczas gdy Grupa zwykle przelicza transakcje w rachunku zysków i strat po średnim kursie walutowym z danego okresu sprawozdawczego.

Podstawa przekształceń związanych z hiperinflacją:

- Wskaźnik cen:

Hiperinflacyjne przekształcenia danych finansowych jednostek zależnych działających w Turcji opierają się na oficjalnie dostępnych danych dotyczących zmian wskaźnika cen konsumpcyjnych (CPI) publikowanych przez Turecki Instytut Statystyczny. Na podstawie tego indeksu inflacja za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2023 roku wynosiła 65% procent.

Poszczególne wskaźniki inflacji przestawia poniższa tabela:

Wskaźnik inflacji za poszczególne okresy	
Grudzień 2023 - grudzień 2022	65%
Grudzień 2022 - grudzień 2021	64%
Wskaźnik inflacji w skali 3 lat w ujęciu skumulowanym	
Grudzień 2023 - grudzień 2020	268%

- Kurs walutowy:

Wszystkie dane finansowe dotyczące działalności jednostek zależnych w Turcji, zarówno w bilansie, jak i w rachunku zysków i strat, są przeliczane na walutę prezentacji grupy, tj. PLN, przy użyciu kursu wymiany TRY/PLN na dzień bilansowy, w przeciwieństwie do zwyczajowej praktyki Grupy polegającej na przeliczaniu rachunku zysków i strat przy użyciu średniego kursu wymiany za okres sprawozdawczy. Na dzień 31 grudnia 2023 roku kurs TRY wynosił 0,1337 PLN.

Założenia dotyczące metody i czasu przekształcenia związanego z hiperinflacją:

- Przekształcenia hiperinflacyjne w walucie lokalnej
  - Grupa przeanalizowała pozycje bilansowe jednostek zależnych w Turcji i podzieliła je na aktywa/zobowiązania pieniężne i niepieniężne. Pozycje pieniężne nie podlegały przekształceniu, ponieważ są one już wyrażane w jednostkach obowiązujących na koniec okresu sprawozdawczego.
  - Istotne pozycje niepieniężne występujące w tureckich jednostkach zależnych to: wartość firmy powstała na nabyciu tych spółek, rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne, aktywa z tytułu prawa do użytkowania, czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania z tytułu umów z klientami. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania nie zostały dodatkowo przeszacowane, ponieważ cyklicznie podlegają indeksacji o wskaźnik inflacji. Pozostałe pozycje niepieniężne zostały przekształcone w celu uwzględnienia skutków inflacji w oparciu o zmiany wskaźnika cen. Zmiany wynikające ze zmian wskaźnika cen w okresie od początkowego ujęcia do dnia 31 grudnia 2022 roku zostały ujęte w danych finansowych za rok 2022. Zmiany wynikające ze zmian wskaźnika cen w 2023 roku zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym za bieżący okres sprawozdawczy.

    Przekształcenia zostały dokonane ze skutkiem na dzień początkowego ujęcia pozycji w bilansie, jednak nie wcześniej niż na dzień nabycia jednostek zależnych przez Grupę, gdyż uznaje się, że pozycje niepieniężne zostały wtedy przeliczone i ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej, odzwierciedlającej siłę nabywczą na dzień nabycia. Przekształcenie znacząco zwiększyło wartość wartości firmy, rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych. Przekształcenie doprowadziło również do wyższych kosztów w rachunku zysków i strat w postaci wyższych odpisów amortyzacyjnych w związku z przekształconą wartością brutto rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, wyższych kosztów i przychodów pochodzących

z rozliczania przekształconych wartości rozliczeń międzyokresowych kosztów i zobowiązań z tytułu umów z klientami.

- W związku z przeszacowaniem aktywów i zobowiązań niepieniężnych, przeszacowaniu uległ także podatek odroczony liczony jako różnica między wartością podatkową i księgową.
- Wszystkie transakcje rachunku zysków i strat w roku 2023 roku zostały przekształcone w celu odzwierciedlenia zmian wskaźnika cen w okresie od miesiąca ujęcia w rachunku zysków i strat do 31 grudnia, z wyjątkiem amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, które zostały przeliczone w oparciu o skorygowaną wartość brutto tych aktywów oraz kosztów i przychodów pochodzących z rozliczania przekształconych wartości rozliczeń międzyokresowych kosztów i zobowiązań z tytułu umów z klientami. Ponowne obliczenie amortyzacji opiera się na normalnych okresach użytkowania odpowiednich aktywów. Przekształcenie rachunku zysków i strat o wskaźnik inflacji spowodowało wzrost wartości poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat w walucie lokalnej ze względu na zmiany wskaźnika cen od dnia ujęcia do 31 grudnia 2023 roku.
- Skutki przekształcenia rachunku zysków i strat oraz bilansu o inflację w bieżącym okresie sprawozdawczym zostały ujęte drugostronnie w przychodach/kosztach finansowych w rachunku zysków i strat w pozycji: *Zysk/strata z sytuacji pieniężnej netto*. Przeszacowanie pozycji bilansowych o inflację od momentu ich początkowego ujęcia do końca 2021 roku zostało ujęte drugostronnie w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych za 2022 rok oraz w kapitale własnym w pozycji *Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych*.

- Przeliczenie danych finansowych na walutę prezentacji Grupy
  - Sprawozdania finansowe jednostek zależnych działających w Turcji po przekształceniach inflacyjnych w walucie lokalnej zostało przeliczone na PLN poprzez przeliczenie bilansu i wszystkich pozycji rachunku zysków i strat w okresie sprawozdawczym przy zastosowaniu kursu TRY/PLN na dzień bilansowy. Na dzień 31 grudnia 2023 roku kurs TRY wynosił 0,1337 PLN. Przeliczenie pozycji bilansu pozostaje bez zmian w porównaniu ze zwykłą praktyką Grupy, natomiast nowa zasada przeliczania pozycji rachunku zysków i strat ma znaczący wpływ na pozycje rachunku zysków i strat. Efekt przeliczenia sprawozdania z dochodów całkowitych kursem zamknięcia został drugostronnie ujęty w *Różnicach z przeliczenia jednostek zależnych*.
- Czas rozpoznania
  - MSR 29 został wdrożony przez Grupę z dniem 1 stycznia 2022 roku, a przekształcenia z tytułu hiperinflacji zostały ujęte po raz pierwszy w śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2022 roku. Ponieważ wskaźniki inflacji w skali trzech lat w ujęciu skumulowanym przekroczyły 100% w kwietniu 2022 roku, opublikowane dane za pierwszy kwartał 2022 roku nie podlegały przekształceniu hiperinflacyjnemu.

Wpływ zastosowania MSR 29 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2023 został podsumowany poniżej:

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 bez wpływu MSR 29 tys. PLN	Wpływ hiperinflacji tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 zgodne z MSR/MSSF tys. PLN
Przychody operacyjne	1 645 788	(3 257)	1 642 531
Koszt własny sprzedaży	(1 210 165)	(1 360)	(1 211 525)
Odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych	(8 795)	-	(8 795)
Zysk brutto ze sprzedaży	**426 828**	**(4 617)**	**422 211**
Koszty sprzedaży	(102 486)	1 178	(101 308)
Koszty ogólnego zarządu	(96 319)	325	(95 994)
Zysk netto ze sprzedaży	**228 023**	**(3 114)**	**224 909**
Pozostałe przychody operacyjne	3 908	(236)	3 672
Pozostałe koszty operacyjne	(2 646)	(9)	(2 655)
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	82	-	82
Zysk z działalności operacyjnej	**229 367**	**(3 359)**	**226 008**
Przychody finansowe	34 362	22 345	56 707

Koszty finansowe	(27 707)	418	(27 289)
Odpis z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	-	-	-
Zysk przed opodatkowaniem	**236 022**	**19 404**	**255 426**
Podatek dochodowy (bieżące i odroczone obciążenie podatkowe)	(47 274)	176	(47 098)
Zysk za okres sprawozdawczy	**188 748**	**19 580**	**208 328**
Przypadający:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	**180 889**	**19 473**	**200 362**
Udziałowcom niekontrolującym	7 859	107	7 966

POZOSTAŁE DOCHODY CAŁKOWITE			
Zysk za okres sprawozdawczy	**188 748**	**19 580**	**208 328**
Elementy, które mogą podlegać przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat	**(105 360)**	**(16 016)**	**(121 376)**
Zysk/strata netto z tytułu wyceny aktywów finansowych	152	-	152
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(105 512)	(16 016)	(121 528)
Przekształcenie aktywów niepieniężnych na dzień 1 stycznia - wpływ hiperinflacji	-	-	-
Razem pozostałe dochody całkowite:	**(105 360)**	**(16 016)**	**(121 376)**
SUMA DOCHODÓW CAŁKOWITYCH przypadająca:	**83 388**	**3 564**	**86 952**
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	**76 473**	**3 457**	**79 930**
Udziałowcom niekontrolującym	6 915	107	7 022

AKTYWA	31 grudnia 2023 bez wpływu MSR 29 tys. PLN	Wpływ hiperinflacji tys. PLN	31 grudnia 2023 zgodne z MSR/MSSF tys. PLN
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	133 142	3 888	137 030
Wartości niematerialne	42 751	699	43 450
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	46 309	-	46 309
Nieruchomości inwestycyjne	474	-	474
Wartość firmy	852 062	61 125	913 187
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	252	-	252
Pozostałe należności	7 274	-	7 274
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12 699	(324)	12 375
Pozostałe aktywa finansowe	2 021	-	2 021
Rozliczenia międzyokresowe	2 853	235	3 088
	1 099 837	**65 623**	**1 165 460**
Aktywa obrotowe			
Zapasy	97 872	-	97 872
Rozliczenia międzyokresowe	52 173	1 731	53 904
Należności handlowe	299 114	-	299 114
Aktywa z tytułu umów z klientami	95 104	-	95 104
Należności z tytułu podatku dochod. od osób prawnych	2 693	-	2 693
Należności budżetowe	5 044	-	5 044
Pozostałe należności	79 663	-	79 663
Inne aktywa niefinansowe	2 952	-	2 952
Pozostałe aktywa finansowe	1 173	-	1 173
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	313 112	-	313 112
	948 900	**1 731**	**950 631**
SUMA AKTYWÓW	**2 048 737**	**67 354**	**2 116 091**

PASYWA	31 grudnia 2023 bez wpływu MSR 29 tys. PLN	Wpływ hiperinflacji tys. PLN	31 grudnia 2023 zgodne z MSR/MSSF tys. PLN
Kapitał własny ***(przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej)***			
Kapitał podstawowy	518 943	-	518 943
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	38 826	-	38 826
Transakcje na udziałach niekontrolujących	(34 877)	-	(34 877)
Pozostałe kapitały	717	-	717
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(188 589)	(10 299)	(198 888)
Zyski zatrzymane	718 184	72 881	791 065

	1 053 204	**62 582**	**1 115 786**
Udziały niekontrolujące	**7 703**	**107**	**7 810**
Kapitał własny ogółem	**1 060 907**	**62 689**	**1 123 596**
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	54 124	-	54 124
Zobowiązania z tytułu leasingu	29 867	-	29 867
Pozostałe zobowiązania finansowe	174 055	-	174 055
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 092	171	4 263
Rezerwy	3 906	-	3 906
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	10 085	605	10 690
Pozostałe zobowiązania	47	-	47
	276 176	**776**	**276 952**
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	51 610	-	51 610
Zobowiązania z tytułu leasingu	17 833	-	17 833
Pozostałe zobowiązania finansowe	58 928	-	58 928
Zobowiązania handlowe	214 561	-	214 561
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	154 225	3 889	158 114
Zobowiązania z tytułu podatku dochod. od osób prawnych	15 275	-	15 275
Zobowiązania budżetowe	50 849	-	50 849
Pozostałe zobowiązania	102 856	-	102 856
Rezerwy	6 688	-	6 688
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	2 407	-	2 407
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	36 422	-	36 422
	711 654	**3 889**	**715 543**
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	**987 830**	**4 665**	**992 495**
SUMA PASYWÓW	**2 048 737**	**67 354**	**2 116 091**

Jak zostało opisane w punkcie IV. Informacje dotyczące segmentów działalności, Zarząd analizuje działalność segmentów i ich dane finansowe bez wpływu przeszacowań hiperinflacyjnych. Dlatego w nocie o segmentach wpływ hiperinflacji został zaprezentowany w osobnej kolumnie celem uzgodnienia danych pochodzących z segmentów z danymi zaprezentowanymi w innych miejscach w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Natomiast poniżej zostały zaprezentowane dane finansowe segmentów w dwóch wariantach: bez wpływu MSR 29, a także zgodnie z MSF/MSSF.

12 miesięcy do 31 grudnia 2023	**Rozwiązania dla bankowości**		**Rozwiązania płatnicze**		**Rozwiązania dedykowane**	
	bez wpływu MSR 29 tys. PLN	**zgodne z MSR/MSSF tys. PLN**	**bez wpływu MSR 29 tys. PLN**	**zgodne z MSR/MSSF tys. PLN**	**bez wpływu MSR 29 tys. PLN**	**zgodne z MSR/MSSF tys. PLN**
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	**318 950**	**318 534**	**780 126**	**774 428**	**606 199**	**609 056**
Zysk brutto ze sprzedaży	**114 970**	**114 889**	**216 152**	**211 431**	**95 706**	**95 891**
Koszty sprzedaży	(16 584)	(16 541)	(50 977)	(50 419)	(34 925)	(34 348)
Koszty zarządu	(30 284)	(30 259)	(42 324)	(42 268)	(23 711)	(23 467)
Zysk netto ze sprzedaży	**68 102**	**68 089**	**122 851**	**118 744**	**37 070**	**38 076**
Pozostała działalność operacyjna	256	254	282	204	724	559
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	-	82	82	-	-
Zysk z działalności operacyjnej	**68 358**	**68 343**	**123 215**	**119 030**	**37 794**	**38 635**
Wartość firmy na dzień 31 grudnia 2023	**209 569**	**214 988**	**239 496**	**271 513**	**402 998**	**426 686**

III. Organizacja i zmiany w strukturze Grupy Asseco South Eastern Europe, ze wskazaniem jednostek podlegających konsolidacji

Wybrane zasady rachunkowości

Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy ASEE obejmuje aktywa, zobowiązania, kapitał własny, przychody, koszty oraz przepływy środków pieniężnych Jednostki Dominującej ASEE S.A. oraz jednostek przez nią kontrolowanych (zależnych).

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez Jednostkę Dominującą ma miejsce wtedy, gdy: (i) posiada władzę nad danym podmiotem, (ii) podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce, (iii) ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

W sytuacji, gdy Grupa posiada mniej niż większość praw głosów w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu są wystarczające do jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, oznacza to, że sprawuje nad nią władzę.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania tej kontroli. W przypadku utraty kontroli nad jednostką zależną, skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wyniki za tę część roku objętego sprawozdaniem, w którym to okresie Grupa posiadała taką kontrolę. Nabycie jednostek zależnych rozliczane jest metodą pełną.

Zmiany udziału w kapitałach/głosach, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny (transakcje na udziałach niekontrolujących) i przypisywane do właścicieli Jednostki Dominującej.

Połączenia jednostek gospodarczych znajdujących się pod wspólną kontrolą

Połączenie jednostek gospodarczych dotyczące jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą to połączenie jednostek gospodarczych, w ramach którego wszystkie łączące się jednostki znajdują się ostatecznie pod kontrolą tej samej strony lub stron zarówno przed, jak i po połączeniu oraz kontrola ta nie jest tymczasowa.

W szczególności, chodzi tu o takie transakcje, jak transfer spółek lub przedsięwzięć pomiędzy jednostkami Grupy lub połączenie Jednostki Dominującej z jej jednostką zależną.

W przypadku przekształceń polegających na wniesieniu aportem inwestycji w jedną jednostkę zależną od drugiej jednostki zależnej lub połączenia dwóch jednostek zależnych od ASEE S.A., następuje jedynie przeksięgowanie wartości inwestycji w przejmowaną jednostkę zależną na poziomie jednostkowego sprawozdania finansowego. Tym samym przeniesienie jednej jednostki zależnej pod drugą jednostkę zależną nie ma wpływu na wynik finansowy Grupy.

Do rozliczenia skutków połączeń pomiędzy jednostkami znajdującymi się pod wspólną kontrolą Grupa stosuje metodę łączenia udziałów, która zakłada, że:

- *aktywa i zobowiązania łączących się jednostek wycenione są w wartościach bilansowych pochodzących ze sprawozdań skonsolidowanych Grupy. Oznacza to, że wartość firmy rozpoznawana wcześniej w sprawozdaniu skonsolidowanym oraz wszystkie inne wartości niematerialne rozpoznane w ramach procesu rozliczania połączenia są przenoszone do sprawozdania jednostkowego, a na poziomie skonsolidowanym nie jest dokonywana ponowna wycena aktywów netto na moment transakcji do wartości godziwej,*
- *koszty transakcyjne związane z połączeniem są odnoszone do rachunku zysków i strat (koszty finansowe);*
- *wzajemne salda należności/zobowiązań są eliminowane;*
- *jakakolwiek różnica pomiędzy kwotą zapłaconą lub przekazaną i objętymi aktywami netto (w wartościach pochodzących ze sprawozdań skonsolidowanych) jest odzwierciedlona w kapitałach własnych jednostki przejmującej (kwota osadzona w kapitale nie stanowi elementu kapitału zapasowego, stąd nie podlega podziałowi);*
- *rachunek zysków i strat prezentuje wyniki połączonych jednostek od momentu, kiedy nastąpiło połączenie a dane za wcześniejsze okresy nie są przekształcane.*

W skład Grupy ASEE wchodzi ASEE S.A. jako jednostka dominująca oraz następujące spółki zależne i stowarzyszone:

Nazwa jednostki	Siedziba	Procentowy udział Grupy w kapitale/głosach	
		31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
Spółki zależne			
Asseco SEE d.o.o., Beograd	Serbia	100/100	100/100
Things Solver d.o.o. Beograd	Serbia	60/60	60/60
e-mon d.o.o., Podgorica	Czarnogóra	75/75	75/75
ASEE d.o.o., Sarajevo	Bośnia i Hercegowina	100/100	100/100
Dwelt d.o.o. Banja Luka	Bośnia i Hercegowina	60/60*	nd/nd
BS Telecom Solutions d.o.o. Sarajevo	Bośnia i Hercegowina	60/60*	60/60*
ASEE EOOD	Bułgaria	100/100	100/100
Asseco SEE d.o.o., (Zagrzeb)	Chorwacja	100/100	100/100
IT Sistemi Nove Tehnologije d.o.o.	Chorwacja	100/100	100/100
Evision Informacijski Sustavi d.o.o.	Chorwacja	100/100	100/100
ASEE DOOEL, Skopje	Macedonia	100/100	100/100
Asseco SEE Sh.p.k.	Kosowo	100/100	100/100
ASEE Albania Sh.p.k.	Albania	100/100	100/100
Helius Systems Sh.p.k.	Albania	70/70*	70/70*
ASEE Solutions S.R.L.	Rumunia	100/100	100/100
ASEE Solutions S.R.L.	Mołdawia	100/100	100/100
Bithat Solutions s.r.l.	Rumunia	70/70*	70/70*
ASEE Bilişim Teknolojileri A.Ş.	Turcja	100/100	100/100
Payten Holding S.A.	Polska	99,07/99,07	99,07/99,07
Necomplus, S.L.	Hiszpania	84,97/84,97	67,66/67,66
Necomplus Serveis Andorra, S.L.	Andora	33,33/33,33	33,33/33,33
Necomplus Portugal Lda.	Portugalia	100/100	100/100
Necomplus Dominicana, Srl	Dominikana	100/100	100/100
Necomplus Colombia SAS	Kolumbia	100/100	100/100
Necomplus PERÚ SAC	Peru	100/100	100/100
Monri Colombia SAS	Kolumbia	100/100	100/100
Ifthenpay Lda	Portugalia	80/80*	nd/nd
Payten Teknoloji A.Ş.	Turcja	100/100	100/100
Paratika Odeme Hizmetleri A.S.	Turcja	100/100	100/100
Mobven Teknoloji A.S.	Turcja	100/100	100/100
Payten Mobil Teknolojileri A.S.	Turcja	100/100	nd/nd
Payten d.o.o, Novi Beograd	Serbia	100/100	100/100
Chip Card a.d., Beograd	Serbia	92,51/92,51	92,51/92,51
Afusion d.o.o., Beograd	Serbia	95/95	80/80
Payten d.o.o. (Sarajewo)	Bośnia i Hercegowina	100/100	100/100
Monri Payments d.o.o.	Bośnia i Hercegowina	100/100	100/100
Payten d.o.o. (Zagrzeb)	Chorwacja	100/100	100/100
Monri Payments d.o.o. Zagreb	Chorwacja	100/100	100/100
Payten d.o.o., Podgorica	Czarnogóra	100/100	100/100
Payten DOOEL, Skopje	Macedonia	100/100	100/100
Payten d.o.o., (Lublana)	Słowenia	100/100	100/100
Avera d.o.o.	Słowenia	75/75*	nd/nd
Payten Payment Solutions s.r.l.	Rumunia	100/100	100/100
ContentSpeed s.r.l.	Rumunia	80/80*	80/80*
SONET společnost s.r.o.	Czechy	100/100	100/100
SONET Slovakia s.r.o.	Słowacja	100/100	100/100
Payten Egypt LLC	Egipt	80/80	80/80
Monri Payments d.o.o., Beograd	Serbia	100/100	nd/nd
Spółki stowarzyszone:			
Clever Solutions Sh.p.k.	Albania	45/45	45/45

* do rozliczenia nabycia przyjmujemy że mamy 100% ze względu na opcje put/call - stosowana metoda oczekiwanego nabycia (ang. present ownership)

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku wszystkie spółki zależne zostały objęte konsolidacją.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku Grupa nie posiadała udziałów w jednostkach współkontrolowanych.

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Grupy:

- ***Sprzedaż akcji Payten Holding S.A. z Payten Sp. z o.o. do ASEE S.A.***

W dniu 9 stycznia 2023 roku została podpisana umowa sprzedaży 242 sztuk akcji spółki Payten Holding z Payten Sp. z o.o. do ASEE S.A. Transakcja ta nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

- ***Połączenie spółek Integrirani Poslovni Sustavi, Gastrobit i Web Studio oraz Monri Payments***

W dniu 14 lutego 2023 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek Integrirani Poslovni Sustavi d.o.o., Gastrobit d.o.o., Web Studio d.o.o. oraz Monri Payments d.o.o., które działają od tego dnia jako spółka Monri Payments d.o.o. Transakcja ta nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

- ***Zakup udziałów w AFusion d.o.o. Beograd***

W dniu 10 marca 2023 roku spółka Payten d. o.o. Beograd dokupiła 15% udziałów w AFusion od udziałowców niekontrolujących. Transakcja ta nie miała wpływu na wynik finansowy Grupy. Różnica między ceną zapłaconą a wartością aktywów netto została ujęta w kapitałach własnych Jednostki Dominującej w pozycji *Transakcje na udziałach niekontrolujących*.

- ***Utworzenie nowej spółki Monri Payments d.o.o., Beograd***

W dniu 7 kwietnia 2023 roku zostało zarejestrowane założenie spółki Monri Payments d.o.o. z siedzibą w Belgradzie. 100% udziałów w tej spółce objęła spółka Payten Holding S.A.

- ***Likwidacja spółki Payten Sp. z o.o.***

W dniu 27 kwietnia 2023 roku została podjęta uchwała wspólników spółki Payten Sp. z o.o. w sprawie likwidacji spółki. W dniu 21 grudnia 2023 roku spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego, co oznacza zakończenie procesu likwidacji spółki.

- ***Zmiana nazwy spółki zależnej - ASEE Solutions S.R.L.***

W dniu 20 lipca 2023 roku została zarejestrowana zmiana nazwy spółki w Rumunii z Asseco SEE S.R.L. na ASEE Solutions S.R.L.

- ***Połączenie spółek Payten Teknoloji A.Ş. i Smarttek Yazılım ve Endüstriyel Oto Sanayi Ve Ticaret A.Ş.***

W dniu 3 sierpnia 2023 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek Payten Teknoloji A.Ş. oraz Smarttek Yazılım ve Endüstriyel Oto Sanayi Ve Ticaret A. Ş., które działają od tego dnia jako spółka Payten Teknoloji A.Ş. Transakcja ta nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

- ***Zmiana nazwy spółki zależnej - ASEE EOOD***

W dniu 16 sierpnia 2023 roku została zarejestrowana zmiana nazwy spółki w Bułgarii z Asseco SEE EOOD z siedzibą w Sofii na ASEE EOOD.

- ***Zmiana nazwy spółki zależnej - ASEE Bilişim Teknolojileri A.Ş.***

W dniu 13 września 2023 roku została zarejestrowana zmiana nazwy spółki w Turcji z ASSECO SEE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ A.Ş. na ASEE Bilişim Teknolojileri A.Ş.

- ***Zmiana nazwy spółki zależnej - ASEE d.o.o. Sarajevo***

W dniu 18 września 2023 roku została zarejestrowana zmiana nazwy spółki w Bośni i Hercegowinie z Asseco SEE d.o.o. Sarajevo na ASEE d.o.o. Sarajevo

- ***Zmiana nazwy spółki zależnej - ASEE Solutions S.R.L.***

W dniu 20 września 2023 roku została zarejestrowana zmiana nazwy spółki w Mołdawii z Asseco SEE s.r.l. Moldova na ASEE Solutions S.R.L.

- ***Zmiana nazwy spółki zależnej - ASEE Dooel Skopje***

W dniu 2 października 2023 roku została zarejestrowana zmiana nazwy spółki w Macedonii z Trade Company for production, service and trade ASSECO SEE Dooel Skopje; skrócona nazwa - ASSECO SEE Dooel Skopje na Trade Company for production, service and trade ASEE DOOEL Skopje; skrócona nazwa - ASEE Dooel Skopje.

- ***Nabycie udziałów spółki Ifthenpay Lda***

W dniu 13 października 2023 roku spółka Payten Holding S.A. nabyła 80% udziałów w spółce Ifthenpay, Lda z siedzibą w Santa Maria de Lamas (Portugalia).

- ***Nabycie udziałów spółki Avera d.o.o.***

W dniu 28 listopada 2023 roku spółka Payten Holding S.A. nabyła 75% udziałów w spółce Avera d.o.o. z siedzibą w Pristava pri Mestinju (Słowenia).

- ***Zmiana nazwy spółki zależnej - ASEE Albania Shpk***

W dniu 30 listopada 2023 roku została zarejestrowana zmiana nazwy spółki w Albanii z Asseco SEE Sh.p.k. Albania na ASEE Albania Shpk.

- ***Nabycie udziałów w spółce Dwelt d.o.o.***

W dniu 20 grudnia 2023 roku spółka ASEE d.o.o. Sarajevo nabyła 60% udziałów w spółce Dwelt d.o.o. z siedzibą w Banja Luce (Bośnia i Hercegowina).

- ***Sprzedaż udziałów w spółce e-mon d.o.o. w ramach Grupy***

W dniu 20 grudnia 2023 roku spółka z Grupy Asseco SEE d.o.o. Beograd sprzedała wszystkie posiadane przez siebie udziały spółki e-mon d.o.o. (stanowiące 75% udziałów w tej spółce) do spółki ASEE S.A.

Transakcja ta nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

- ***Nabycie udziałów w spółce Necomplus, S.L.***

W dniu 29 grudnia 2023 roku spółka Payten Holding S.A. nabyła 17,31% udziałów w spółce Necomplus, S.L. z siedzibą w Alicante (Hiszpania) w związku z częściową realizacją opcji put przyznanej udziałowcom niekontrolującym w spółce Necomplus. Po transakcji Payten Holding S.A. posiada 84,97% udziałów w spółce Necomplus, S.L.

- ***Podział spółki Mobven Teknolojileri A.Ş.***

W dniu 29 grudnia 2023 roku nastąpiło wydzielenie spółki Payten Mobil Teknolojileri A.Ş. ze spółki Mobven Teknolojileri A.Ş. Właścicielem nowej spółki jest Payten Teknolojileri A.Ş. Transakcja ta nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

IV. Informacje dotyczące segmentów działalności

Zgodnie z MSSF 8, segmentem operacyjnym jest dająca się wyodrębnić część działalności Grupy, dla której są dostępne odrębne informacje finansowe podlegające regularnej ocenie przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych związanych ze sposobem alokowania zasobów oraz z oceną wyników działalności.

Grupa Asseco South Eastern Europe wyodrębnia następujące segmenty sprawozdawcze, stanowiące odzwierciedlenie struktury prowadzonej działalności:

- Rozwiązania dla bankowości,
- Rozwiązania płatnicze,
- Rozwiązania dedykowane.

Segmenty sprawozdawcze odpowiadają segmentom operacyjnym.

Segment **Rozwiązania dla bankowości** obejmuje kompletne rozwiązania i produkty niezbędne do prowadzenia banku, takie jak: wielokanałowe rozwiązania do dystrybucji produktów i usług bankowych, rozwiązania umożliwiające poprawę komunikacji z klientem, zintegrowane centralne systemy bankowe, rozwiązania uwierzytelniające, informatyczne systemy raportujące do sprawozdawczości obligatoryjnej i informacji zarządczej, a także systemy służące do zarządzania ryzykiem i przeciwdziałania oszustwom transakcyjnym. Ponadto w ramach segmentu Grupa oferuje swoim klientom usługi on-line 24x7 oraz doradztwo w obszarze bankowości mobilnej i elektronicznej oraz cyfrowej transformacji.

Segment **Rozwiązania płatnicze** obejmuje kompletne rozwiązania obsługujące płatności w kanałach online i offline, przeznaczone zarówno dla instytucji finansowych jak i niefinansowych, oferowane w ramach Grupy Payten. Są to rozwiązania dla handlu elektronicznego (bramki płatności online, wsparcie dla alternatywnych metod płatności – kryptowalut, kodów QR, rozwiązania umożliwiające tokenizację kart, płatności subskrypcyjne), płatności mobilne (mPOS, vPOS, SoftPOS), przetwarzanie kart płatniczych oraz usługi związane z bankomatami i terminalami płatniczymi EFT POS. Grupa dostarcza oprogramowanie oraz usługi, a także bankomaty i terminale płatnicze, również w „modelu outsourcingowym", umożliwiającym klientom wynajęcie urządzeń oraz skorzystanie z usług serwisowych i usług zarządzania infrastrukturą. W ramach segmentu prowadzona jest także działalność niezależnych sieci bankomatów operujących pod marką MoneyGet. Ponadto Grupa posiada sieć niezależnych terminali płatniczych EFT POS w punktach handlowych - usługa IPD pod marką Monri umożliwiająca handlowcom zastąpienie dwóch lub więcej terminali płatniczych EFT POS w punkcie sprzedaży za pomocą jednego urządzenia podłączonego bezpośrednio do wielu centrów rozliczeniowych (wydawców kart). Dodatkowo w ramach segmentu oferowane są komplementarne rozwiązania do tworzenia sklepów internetowych i mobilnych oraz platform typu „marketplace", a dla punktów handlowych systemy zarządzania kasami fiskalnymi oraz wspomagające sprzedaż (ECR).

W ramach segmentu **Rozwiązania dedykowane** Grupa świadczy usługi na rzecz następujących sektorów: użyteczności publicznej i telekomunikacji, sektora publicznego (w tym infrastruktury drogowej), rządowego oraz bankowości i finansów w ramach następujących linii biznesowych: zarządzanie procesami biznesowymi BPM, platforma obsługi klienta i wsparcia sprzedaży, rejestry danych, inteligentne miasto, AI&Machine Learning, e-tax, kontrola graniczna, uwierzytelnianie, rozwiązania dedykowane, BI oraz ERP. Spółka skupia się na sprzedaży własnych rozwiązań, ale oferuje również pełen wachlarz usług integracyjnych rozwiązań od czołowych światowych dostawców.

Finansowanie Grupy oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy, stąd pozycje te nie są przedmiotem alokacji do segmentów. Zarząd nie analizuje także aktywów i zobowiązań oraz przepływów pieniężnych w rozbiciu na segmenty. Poniższa tabela prezentuje kluczowe wielkości przeglądane przez główny organ decyzyjny w Spółce.

Przychody od żadnego z klientów Grupy nie przekraczały 10% przychodów ze sprzedaży wypracowanych przez Grupę w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku.

Wybrane dane finansowe za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku w podziale na segmenty operacyjne:

12 miesięcy do 31 grudnia 2023	Rozwiązania dla bankowości	Rozwiązania płatnicze	Rozwiązania dedykowane	Eliminacje	Hiperinflacja	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Przychody ze sprzedaży:	**318 950**	**780 126**	**606 199**	**(59 487)**	**(3 257)**	**1 642 531**
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	301 616	754 030	590 142	-	(3 257)	**1 642 531**
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	17 334	26 096	16 057	(59 487)	-	**-**
Zysk brutto ze sprzedaży	**114 970**	**216 152**	**95 706**	**-**	**(4 617)**	**422 211**
Koszty sprzedaży	(16 584)	(50 977)	(34 925)	-	1 178	**(101 308)**
Koszty zarządu	(30 284)	(42 324)	(23 711)	-	325	**(95 994)**
Zysk netto ze sprzedaży	**68 102**	**122 851**	**37 070**	**-**	**(3 114)**	**224 909**
Pozostała działalność operacyjna	256	282	724	-	(245)	**1 017**
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	82	-	-	-	**82**
Zysk z działalności operacyjnej	**68 358**	**123 215**	**37 794**	**-**	**(3 359)**	**226 008**
Pozycje niepieniężne						
Amortyzacja	(13 171)	(58 795)	(14 973)	-	(1 502)	**(88 441)**
Odpis z tytułu utraty wartości aktywów	595	(1 316)	(9 033)	(16)	-	**(9 770)**
Wartość firmy	**209 569**	**239 496**	**402 998**	**-**	**61 124**	**913 187**

12 miesięcy do 31 grudnia 2023	Rozwiązania dla bankowości	Rozwiązania płatnicze	Rozwiązania dedykowane	Eliminacje	Hiperinflacja	Razem
	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR
Przychody ze sprzedaży:	**70 434**	**172 276**	**133 866**	**(13 137)**	**(719)**	**362 720**
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	66 606	166 513	130 320	-	(719)	**362 720**
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	3 828	5 763	3 546	(13 137)	-	**-**
Zysk brutto ze sprzedaży	**25 389**	**47 733**	**21 135**	**-**	**(1 020)**	**93 237**
Koszty sprzedaży	(3 662)	(11 257)	(7 713)	-	260	**(22 372)**
Koszty zarządu	(6 688)	(9 346)	(5 236)	-	72	**(21 198)**
Zysk netto ze sprzedaży	**15 039**	**27 130**	**8 186**	**-**	**(688)**	**49 667**
Pozostała działalność operacyjna	57	62	159	-	(54)	**224**
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	18	-	-	-	**18**
Zysk z działalności operacyjnej	**15 096**	**27 210**	**8 345**	**-**	**(742)**	**49 909**
						-
Pozycje niepieniężne						
Amortyzacja	(2 909)	(12 984)	(3 306)	-	(333)	**(19 532)**
Odpis z tytułu utraty wartości aktywów	131	(290)	(1 994)	(4)	-	**(2 157)**
Wartość firmy	**48 199**	**55 082**	**92 686**	**-**	**14 058**	**210 025**

Powyższe dane wynikowe zostały przeliczone według kursu średniego wynoszącego w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku: 1 EUR: 4,5284, a bilansowe wg kursu na dzień 31 grudnia 2023 roku wynoszącego: 1 EUR: 4,3480.

W bieżącym okresie sprawozdawczym dane finansowe spółek zależnych działających w Turcji zostały przekształcone w związku z hiperinflacją. Zarząd analizuje działalność segmentów i ich dane finansowe bez wpływu przeszacowań hiperinflacyjnych. W związku z tym wpływ hiperinflacji został zaprezentowany w osobnej kolumnie celem uzgodnienia danych pochodzących z segmentów z danymi zaprezentowanymi w innych miejscach w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Wybrane dane finansowe za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2022 roku w podziale na segmenty operacyjne:

12 miesięcy do 31 grudnia 2022	Rozwiązania dla bankowości	Rozwiązania płatnicze	Rozwiązania dedykowane	Eliminacje	Hiperinflacja	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Przychody ze sprzedaży:	**293 926**	**776 256**	**535 512**	**(49 249)**	**9 048**	**1 565 493**
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	275 497	752 773	528 175		9 048	**1 565 493**
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	18 429	23 483	7 337	(49 249)	-	-
Zysk brutto ze sprzedaży	**101 400**	**194 334**	**94 599**	**-**	**2 346**	**392 679**
Koszty sprzedaży	(16 873)	(45 639)	(30 686)	-	159	**(93 039)**
Koszty zarządu	(24 505)	(37 619)	(22 149)	-	(482)	**(84 755)**
Zysk netto ze sprzedaży	**60 022**	**111 076**	**41 764**	**-**	**2 023**	**214 885**
Pozostała działalność operacyjna	(486)	53	961	-	59	**587**
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	(19)	-	-	-	**(19)**
Zysk z działalności operacyjnej	**59 536**	**111 110**	**42 725**	**-**	**2 082**	**215 453**
Pozycje niepieniężne						
Amortyzacja	(12 576)	(64 514)	(15 114)	-	(1 163)	**(93 367)**
Odpis z tytułu utraty wartości aktywów	(1 057)	(2 927)	(3 314)	-	-	**(7 298)**
Wartość firmy	**225 668**	**193 654**	**316 567**	**-**	**58 211**	**794 100**

12 miesięcy do 31 grudnia 2022	Rozwiązania dla bankowości	Rozwiązania płatnicze	Rozwiązania dedykowane	Eliminacje	Hiperinflacja	Razem
	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR	tys. EUR
Przychody ze sprzedaży:	**62 694**	**165 574**	**114 223**	**(10 505)**	**1 930**	**333 916**
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	58 763	160 565	112 658	-	1 930	**333 916**
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	3 931	5 009	1 565	(10 505)	-	-
Zysk brutto ze sprzedaży	**21 628**	**41 451**	**20 179**	**-**	**500**	**83 758**
Koszty sprzedaży	(3 599)	(9 735)	(6 545)	-	34	**(19 845)**
Koszty zarządu	(5 227)	(8 024)	(4 724)	-	(103)	**(18 078)**
Zysk netto ze sprzedaży	**12 802**	**23 692**	**8 910**	**-**	**431**	**45 835**
Pozostała działalność operacyjna	(104)	11	205	-	13	**125**
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	(4)	-	-	-	**(4)**
Zysk z działalności operacyjnej	**12 698**	**23 699**	**9 115**	**-**	**444**	**45 956**
Pozycje niepieniężne						
Amortyzacja	(2 682)	(13 761)	(3 224)	-	(248)	**(19 915)**
Odpis z tytułu utraty wartości aktywów	(225)	(624)	(707)	-	-	**(1 556)**
Wartość firmy	**48 118**	**41 292**	**67 500**	**-**	**12 412**	**169 322**

Powyższe dane wynikowe zostały przeliczone według kursu średniego wynoszącego w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2022 roku: 1 EUR: 4,6883, a bilansowe wg kursu na dzień 31 grudnia 2022 roku wynoszącego: 1 EUR: 4,6899.

V. Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z zysków i strat

5.1. Struktura przychodów operacyjnych

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa prowadzi działalność w obszarze sprzedaży licencji i szeroko pojętych usług IT i wyróżnia następujące rodzaje przychodów:

- *przychody ze sprzedaży licencji i/lub usług własnych,*
- *przychody ze sprzedaży licencji i/lub usług obcych, oraz*
- *przychody ze sprzedaży sprzętu.*

a) Sprzedaż licencji i usług własnych

W ramach kategorii "Licencje i/lub usługi własne" prezentowane są przychody z tytułu umów z klientami, których przedmiotem jest dostarczanie oprogramowania własnego i/lub świadczenie usług z nim związanych.

- ***Kompleksowe projekty IT***

W przypadku tych przychodów znaczącą część stanowią przychody z kompleksowych projektów IT, w których Grupa zobowiązuje się do dostarczenia klientowi funkcjonalnego systemu IT. Dla klienta wartość ma bowiem dopiero dostarczony system, czyli finalny produkt, na który złożyły się dostarczone licencje własne i związane z nimi istotne usługi (np. modyfikacyjne czy wdrożeniowe). Praktycznie zawsze w przypadku takich umów Grupa jest zobowiązana do dostarczenia do klienta kompleksowych dóbr lub usług, na które składają się dostawy: licencji własnych i/lub własnych usług modyfikacyjnych i/lub własnych usług wdrożeniowych. Oznacza to, że z tzw. kompleksowych kontraktów IT wynika najczęściej odrębne zobowiązanie do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu klientowi funkcjonalnego systemu IT. W przypadku zobowiązania do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu funkcjonalnego systemu IT szczególnej analizie poddawane jest przyrzeczenie udzielenia licencji z każdej umowy. Grupa dokonuje analizy pod kątem odrębności licencji od innych dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie. Co do zasady Grupa stwierdza, że samo zobowiązanie do sprzedaży licencji w ramach takiego zobowiązania do wykonania świadczenia nie spełnia warunków odrębności - przekazanie licencji jest jedynie częścią większego zobowiązania do wykonania świadczenia a sprzedawane wraz z licencją usługi mają na tyle istotną wartość, iż nie można stwierdzić, że sama licencja jest zobowiązaniem dominującym.

Przychody z tytułu zobowiązania do dostarczenia funkcjonalnego systemu IT są w Grupie rozpoznawane w okresie, w którym budowany jest taki system. Zgodnie bowiem z MSSF 15 przychód może być rozpoznawany w okresie przekazywania kontroli nad świadczonymi dobrami/usługami, o ile w wyniku działań jednostki nie powstają składniki o alternatywnym zastosowaniu i jednocześnie przez cały okres trwania umowy jednostce przysługuje egzekwowalne prawo do uzyskania wynagrodzenia za dostarczone świadczenia. W ocenie Zarządu w przypadku dostarczania kompleksowych projektów IT nie można mówić o alternatywnym ich zastosowaniu z punktu widzenia dostawcy, ponieważ systemy te wraz z towarzyszącymi im usługami wdrożeniowymi są „szyte na miarę". Jednocześnie przeprowadzona dotychczas analiza wykazała, że właściwie we wszystkich przypadkach dla umów zawieranych przez Grupę spełnione jest kryterium przysługiwania egzekwowalnego prawa do zapłaty za wykonane świadczenie przez cały okres trwania umowy. Oznacza to, że przychody z kompleksowych systemów IT, w których sprzedawane są licencje własne i usługi własne rozpoznawane są zgodnie ze stopniem zaawansowania (metodą bazującą na nakładach, opartą o procent zaawansowania kosztowego) w okresie, kiedy klient nabywa kontrolę nad sprzedawanym dobrem/usługą. Szczególnym przypadkiem są stosunkowo nieduże projekty IT, które zazwyczaj zamykają się w ciągu jednego roku lub z których przychód nie stanowi istotnej wartości w ocenie Zarządu Grupy - wówczas przychód z takich projektów rozpoznawany jest w kwocie, którą Grupa ma prawo zafakturować. Podstawową metodą rozpoznania przychodów dla tych projektów jest stopień zaawansowania kosztów na danym projekcie. W przypadku tych projektów, dla których jest to z operacyjnych względów niepraktyczne bądź zbyt kosztowne w porównaniu do wielkości projektu, Grupa stosuje podejście, w którym przychód ujmowany jest po potwierdzeniu przez klienta odbioru wykonanych prac. Rozpoznanie przychodu następuje na podstawie wystawionej na klienta faktury sprzedaży, chyba że na dzień bilansowy taka faktura nie została wystawiona. W takim przypadku przychód ujmowany jest poprzez polecenie księgowania. Czas realizacji przedmiotowych projektów IT może się różnić z uwagi na wiele czynników, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. W zakresie wewnętrznych czynników najważniejszym jest dostępność zasobów w szczególności z uwagi na realizowane w tym czasie duże projekty. Ze strony zewnętrznych czynników najistotniejszym jest dostępność zasobów po stronie klienta, bez udziału których czy to w fazie definicji zakresu i wymagań czy testów zbudowanego rozwiązania, nie da się przeprowadzić projektów. Mając powyższe na uwadze, można przyjąć, że zazwyczaj czas realizacji małych projektów zamyka się pomiędzy 1 a 3 miesiącami.

- ***Sprzedaż licencji własnych bez istotnych usług towarzyszących***

W przypadku gdy licencje własne sprzedawane są odrębnie, tzn. nie towarzyszą tej sprzedaży istotne usługi modyfikacyjne i/lub wdrożeniowe i tym samym sprzedaż licencji własnej jest odrębnym zobowiązaniem do wykonania świadczenia, Grupa rozważa, czy przyrzeczenie udzielenia licencji ma na celu zapewnienie klientowi:

- ✓ *prawa do dostępu do własności intelektualnej jednostki w formie, w jakiej istnieje ona przez cały okres ważności licencji; czy*
- ✓ *prawa do korzystania z własności intelektualnej jednostki w formie, w jakiej istnieje ona w momencie udzielenia licencji.*

Zdecydowana większość licencji własnych sprzedawanych w Grupie oddzielnie, i tym samym stanowiących odrębne zobowiązanie do wykonania świadczenia, ma charakter licencji z prawem do korzystania z własności intelektualnej, co oznacza, że przychód ze sprzedaży takich licencji rozpoznawany jest jednorazowo w momencie przekazania kontroli nad licencją klientowi. Jest to równoznaczne ze stwierdzeniem, że w przypadkach licencji własnych sprzedawanych bez istotnych usług towarzyszących niezależnie od okresu, na jaki sprzedawana jest licencja, momentem rozpoznania przychodu jest moment przekazania kontroli, co w konsekwencji powoduje jednorazowe rozpoznanie przychodu w tym właśnie momencie. W Grupie istnieją również jednak przypadki sprzedaży licencji, które mają naturę przyznania prawa do dostępu do własności intelektualnej. Licencje takie sprzedawane są co do zasady na czas określony. Na bazie MSSF 15 Grupa rozpoznaje przychód w oparciu o ocenę, czy licencja stanowi dla klienta prawo do dostępu, czy prawo do korzystania.

- ***Usługi utrzymania i gwarancje***

W ramach kategorii licencje i usługi własne prezentowane są również przychody z własnych usług utrzymania, w tym także przychody z gwarancji. Usługi stanowią co do zasady odrębne zobowiązanie do wykonania świadczenia, w przypadku którego klient korzysta

z dostarczanych dóbr/usług w miarę jak są one do niego dostarczane, co w konsekwencji powoduje rozpoznanie przychodu po stronie dostawcy w okresie świadczenia usługi.

Grupa w wielu przypadkach udziela również gwarancji na sprzedawane dobra i usługi. W działalności Grupy przeważają gwarancje spełniające definicję usługi – tj. są to gwarancje, które mają zakres szerszy niż tylko zapewnienie klienta, że dany produkt/usługa jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją, tzw. gwarancje ponadstandardowe. Konkluzja o tym, że gwarancje mają charakter ponadstandardowy, jest podejmowana zawsze, gdy Grupa na mocy umów zobowiązuje się do naprawy błędów w dostarczonym oprogramowaniu w ściśle ustalonym rygorze czasowym i/lub gdy gwarancja taka ma wymiar szerszy niż wymagane przez prawo minimum. W kontekście MSSF 15 fakt, iż Grupa zobowiązała się do gwarancji ponadstandardowej oznacza, że de facto świadczy dodatkową usługę. W rozumieniu MSSF 15 oznacza to więc dla Grupy konieczność ujęcia rozszerzonej gwarancji jako zobowiązania do wykonania świadczenia i przypisania do takiej usługi części ceny transakcyjnej z umowy. We wszystkich przypadkach, w których jednocześnie z gwarancją rozszerzoną świadczona jest usługa utrzymania, która co do zasady stanowi kategorię jeszcze obszerniejszą niż gwarancja rozszerzona, przychód rozpoznawany jest w czasie, ponieważ klient korzysta ze świadczonej usługi w miarę jej świadczenia przez dostawcę. W takich przypadkach Grupa niezmiennie dokonuje alokacji części ceny z umowy do usługi utrzymaniowej. Analogicznie w przypadkach, w których usługa gwarancyjna świadczona jest po zakończeniu projektu, któremu nie towarzyszy usługa utrzymania część ceny transakcyjnej i tym samym rozpoznanie części przychodów z umowy jest odroczone do momentu faktycznego świadczenia usługi gwarancyjnej. Dla gwarancji, w przypadku których zakres gwarancji nie przekracza wymaganego prawem minimum polityka rachunkowości pozostała niezmienna – na takie przyszłe i niepewne zobowiązania tworzone są rezerwy na naprawy gwarancyjne, których odzwierciedleniem po stronie wynikowej są koszty operacyjne.

b) Sprzedaż licencji i usług obcych

W ramach kategorii "Licencje i/lub usługi obce" prezentowane są przychody z tytułu sprzedaży licencji obcych oraz ze świadczenia usług, które ze względów technologicznych lub prawnych muszą być realizowane przez podwykonawców (dotyczy to usług utrzymania sprzętu i licencji oraz outsourcingu świadczonych przez ich producentów). Przychody ze sprzedaży licencji obcych są co do zasady rozpoznawane jak przychody ze sprzedaży towarów, co oznacza, że w momencie przekazania kontroli nad licencją przychód ujmowany jest jednorazowo. Jednocześnie przychody z tytułu usług obcych, wśród których dominuje utrzymanie obce, rozpoznawane są przez okres świadczenia usługi do klienta. Każdorazowo w przypadku sprzedaży usług i licencji obcych Grupa rozważa zagadnienie zleceniodawca- pośrednik, w większości jednak przypadków konkluzja jest taka, że to Grupa jest głównym zobowiązanym do realizacji tego obowiązku świadczenia i tym samym przychód rozpoznawany jest w wartości brutto.

c) Sprzedaż sprzętu

W kategorii przychody ze sprzedaży sprzętu prezentowane są przychody z tytułu umów z klientami na dostawę infrastruktury. Przychody w tej kategorii są zasadniczo rozpoznawane w momencie przekazania kontroli nad sprzętem. Nie dotyczy to jedynie przypadków, kiedy sprzęt nie stanowi świadczenia odrębnego od dostarczanych razem z nim usług, wówczas bowiem przychody z jego sprzedaży są elementem zobowiązania do wykonania świadczenia polegającego na dostawie kompleksowego systemu infrastrukturalnego. W Grupie takie kompleksowe projekty są jednak rzadkością - dominuje sprzedaż sprzętu na zasadzie dystrybucji.

W przypadku umów zawierających w sobie element świadczenia usługi oraz udostępniania sprzętu, spółka rozważyła czy takie umowy zawierają w sobie element leasingu (tj. czy na ich mocy spółka przekazuje prawo do kontroli zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie). Grupa nie zidentyfikowała elementów leasingu finansowego w umowach zawieranych z klientami.

Zmienne wynagrodzenie

Zgodnie z MSSF 15, jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Grupa jest stroną wielu umów, w przypadku których przewidziano kary umowne za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie zobowiązań umownych. Spodziewane kary umowne mogą więc powodować, że wynagrodzenie, które w umowie zakwotowano w kwocie stałej, będzie jednak podlegać zmianom właśnie ze względu na spodziewane kary. W ramach szacowania wysokości wynagrodzenia, do którego Grupa jest uprawniona na podstawie umowy szacuje się w Grupie wartość oczekiwaną zapłaty uwzględniając prawdopodobieństwo zapłacenia takich kar umownych i innych elementów, które mogłyby potencjalnie zmienić wynagrodzenie. Wpływa to więc na pomniejszenie wartości przychodów. Poza karami umownymi nie występują znaczące inne czynniki mogące wpływać na wysokość wynagrodzenia (jak na przykład rabaty czy upusty), w przypadku gdyby je jednak zidentyfikowano, również wpływałyby one na wysokość rozpoznawanych w Grupie przychodów.

Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Istotny element finansowania

Ustalając cenę transakcyjną, Grupa koryguje przyrzeczoną kwotę wynagrodzenia o zmianę wartości pieniądza w czasie, jeśli rozkład w czasie płatności uzgodniony przez strony umowy (w sposób wyraźny lub domyślny) daje klientowi lub spółce z Grupy istotne korzyści z tytułu finansowania przekazania dóbr lub usług klientowi. W takich okolicznościach uznaje się, że umowa zawiera istotny element finansowania. Grupa stosuje wyjątek praktyczny i nie koryguje przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeżeli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok.

Istotny element finansowania nie występuje w umowie z klientem m.in. wtedy, gdy różnica między przyrzeczonym wynagrodzeniem a ceną sprzedaży gotówkowej dobra lub usługi wynika z powodów innych niż udostępnienie finansowania klientowi oraz różnica między tymi kwotami jest proporcjonalna do jej przyczyny. Zazwyczaj ma to miejsce, gdy poprzez umowne uzgodnienie warunków płatności

ustanawia się zabezpieczenie przed brakiem właściwego wywiązania się z części lub całości zobowiązań umownych przez drugą stronę umowy.

Koszty umów z klientami

Koszty pozyskania umowy (doprowadzenia do zawarcia umowy) to dodatkowe (przyrostowe) koszty pozyskania umowy ponoszone przez Grupę w celu doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem, których Grupa nie poniosłaby, jeżeli umowa nie zostałaby zawarta. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, jeżeli spodziewa się, że koszty te odzyska. Okres amortyzacji aktywowanych kosztów z tytułu pozyskania umowy to okres, w którym Grupa wypełnia obowiązki świadczenia wynikające z tej umowy.

Z praktycznego punktu widzenia Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy jako koszty w momencie ich poniesienia, tylko, jeśli okres amortyzacji składnika aktywów, który w przeciwnym razie zostałby ujęty przez Grupę, wynosi jeden rok lub krócej.

Koszty wykonania umowy to koszty poniesione w związku z wykonywaniem umowy zawartej z klientem. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, gdy nie są objęte zakresem innego standardu (np. MSR 2 Zapasy, MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe lub MSR 38 Wartości niematerialne), oraz gdy spełniają one wszystkie następujące kryteria: (i) koszty te są bezpośrednio powiązane z umową lub z przewidywaną umową z klientem, (ii) koszty te prowadzą do wytworzenia lub ulepszenia zasobów Grupy, które będą wykorzystywane do spełnienia (lub do dalszego spełniania) zobowiązań do wykonania świadczenia w przyszłości; oraz (iii) Grupa spodziewa się, że koszty te odzyska.

Inne zastosowane w Grupie wyjątki praktyczne

Grupa w uzasadnionych przypadkach stosuje również rozwiązanie praktyczne dozwolone przez MSSF 15 polegające na tym, że jeżeli Grupa ma prawo do otrzymania wynagrodzenia od klienta w kwocie, która odpowiada bezpośrednio wartości, jaką dla klienta ma świadczenie dotychczas wykonane przez Grupę (na przykład w przypadku umowy o świadczenie usług, w ramach której jednostka nalicza klientowi stałą kwotę za każdą godzinę wykonanej usługi), Grupa może ująć przychód w kwocie, którą ma prawo zafakturować.

Przychody inne niż przychody z tytułu umówi z klientami (nieobjęte MSSF 15)

Przychody inne niż przychody z tytułu umów z klientami Grupa uzyskuje przede wszystkim z usług outsourcingu sprzętu IT (np. bankomatów, serwerów i terminali płatniczych). Grupa za każdym razem rozstrzyga czy na klienta zostało przeniesione całe ryzyko i korzyści wynikające z korzystania z wynajętego sprzętu.

Szacunki

Tak jak zostało to opisane powyżej Grupa realizuje zobowiązania do wykonania świadczenia, wśród których znaczna część między innymi te polegające na dostarczeniu funkcjonalnego systemu IT podlegają wycenie zgodnie ze stopniem zaawansowania. Wycena taka wymaga oszacowania przyszłych przepływów operacyjnych w celu dokonania pomiaru stopnia zaawansowania prac na projekcie. Stopień zaawansowania prac ustala się jako stosunek poniesionych kosztów (zwiększających postęp realizacji prac) do kosztów planowanych lub stosunek przepracowanych roboczodni w stosunku do całkowitego czasu pracy. Dokonanie wyceny i co za tym idzie rozpoznanie przychodu każdorazowo wymaga zaangażowania profesjonalnego osądu oraz znaczącej dozy szacunków.

Podobnie zaangażowania szacunków i profesjonalnego osądu wymaga określenie wartości oczekiwanej przychodów z tytułu umów z klientami, w przypadkach, gdy wynagrodzenie z umowy ma charakter zmienny, zazwyczaj polegający na określeniu w umowach kar za opóźnienia w dostawach systemów IT lub usług z nimi związanych.

Szacunki w zakresie przychodów innych niż przychody z tytułu umów z klientami dotyczą oceny charakteru umów polegających na udostępnianiu składników majątku klientom (Grupa jako leasingodawca). Zważywszy na fakt, że okres leasingu jest w przeważającej ilości przypadków krótszy niż zasadnicza część okresu ekonomicznej użyteczności udostępnianych składników majątku oraz że istotne ryzyka i korzyści wynikające z prawa własności składników majątkowych będących przedmiotem niniejszych umów nie zostały przeniesione na klientów Grupy, Grupa doszła do wniosku, że umowy te mają charakter leasingu operacyjnego.

Przychody operacyjne w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Przychody operacyjne według rodzaju		
Oprogramowanie i usługi własne	1 139 979	1 027 043
Oprogramowanie i usługi obce	185 705	180 857
Sprzęt i infrastruktura	316 847	357 593
Razem	**1 642 531**	**1 565 493**

i. Struktura przychodów operacyjnych segmentów w rozbiciu na rodzaje przychodów

Przychody operacyjne poszczególnych segmentów operacyjnych na rzecz klientów zewnętrznych w rozbiciu na rodzaj przychodów w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

	Rozwiązania dla bankowości tys. PLN	Rozwiązania płatnicze tys. PLN	Rozwiązania dedykowane tys. PLN	Razem tys. PLN
12 miesięcy do 31 grudnia 2023				
Oprogramowanie i usługi własne	290 667	548 847	300 465	**1 139 979**
Oprogramowanie i usługi obce	3 661	5 695	176 349	**185 705**
Sprzęt i infrastruktura	6 872	193 790	116 185	**316 847**
Razem przychody operacyjne	**301 200**	**748 332**	**592 999**	**1 642 531**

	Rozwiązania dla bankowości tys. PLN	Rozwiązania płatnicze tys. PLN	Rozwiązania dedykowane tys. PLN	Razem tys. PLN
12 miesięcy do 31 grudnia 2022				
Oprogramowanie i usługi własne	263 309	491 293	272 441	**1 027 043**
Oprogramowanie i usługi obce	4 695	9 074	167 088	**180 857**
Sprzęt i infrastruktura	7 696	254 180	95 717	**357 593**
Razem przychody operacyjne	**275 700**	**754 547**	**535 246**	**1 565 493**

ii. Struktura przychodów operacyjnych w podziale na kraje, w których zostały wygenerowane

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Przychody operacyjne w podziale na kraje		
Austria	23 095	26 651
Bośnia i Hercegowina	99 331	103 518
Bułgaria	18 117	14 997
Chorwacja	186 855	197 427
Czarnogóra	25 664	28 573
Czechy	27 036	19 582
Hiszpania	182 371	213 426
Kosowo	29 236	23 054
Kolumbia	12 320	10 748
Macedonia	62 824	76 382
Malta	8 521	529
Niemcy	38 788	24 055
Peru	21 117	15 901
Polska	11 752	11 930
Portugalia	26 084	14 102
Rumunia	248 927	201 438
Serbia	372 932	373 079
Słowacja	9 411	8 070
Słowenia	24 439	24 454
Turcja	141 025	121 728
Włochy	18 833	14 788
Pozostałe kraje	53 853	41 061
Razem przychody operacyjne	**1 642 531**	**1 565 493**

iii. Przychody z tytułu umów z klientami w przychodach operacyjnych ogółem według metody ujęcia w rachunku zysków i strat

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Przychody z umów z klientami rozpoznawane zgodnie z MSSF 15, w tym:	**1 545 917**	**1 471 195**
Z tytułu dóbr i usług przekazanych w określonym momencie	503 722	538 222
Z tytułu dóbr i usług przekazywanych w miarę upływu czasu	1 042 195	932 973
Pozostałe przychody operacyjne (gł. przychody z leasingu)	**96 614**	**94 298**
Razem przychody operacyjne	**1 642 531**	**1 565 493**

Przychody operacyjne, które nie są rozpoznawane zgodnie z MSSF 15 dotyczą głównie przychodów Grupy z tytułu usług outsourcingu bankomatów i terminali płatniczych. Umowy takie traktowane są jako umowy leasingu operacyjnego, a przychody z nich rozpoznawane zgodnie z przepisami MSSF 16.

iv. Pozostałe zobowiązania do wykonania świadczenia

Poniższa tabela zawiera przychody, które Grupa spodziewa się rozpoznać w przyszłości, związane ze zobowiązaniami do wykonania świadczenia, które są niezrealizowane lub częściowo niezrealizowane na datę bilansową:

Cena transakcyjna przypisana do zobowiązań do wykonania świadczenia pozostałych do realizacji w ciągu:	**tys. PLN**
1 roku	607 765
Powyżej 1 roku	377 275
Razem	**985 040**

W związku z tym, że Grupa w szczegółowy sposób monitoruje przychody tylko na najbliższe trzy lata, wartość wykazana w linii „Powyżej 1 roku" odpowiada przychodom zakontraktowanym na lata 2025-2026.

v. Umowy outsourcingowe – Grupa jako leasingodawca

Grupa realizuje szereg kontraktów dotyczących outsourcingu procesów w obszarze płatności. Szacunki dotyczące łącznych przyszłych minimalnych opłat należnych z tytułu tych umów zostały ustalone w następującej wysokości:

	31 grudnia 2023 **tys. PLN**	**31 grudnia 2022** **tys. PLN**
Minimalne przyszłe opłaty leasingowe		
(i) do roku	85 046	94 636
(ii) od roku do pięciu lat	41 278	72 987
(iii) powyżej pięciu lat	1 631	1 858
Razem	**127 955**	**169 481**

5.2. Struktura kosztów operacyjnych

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa ujawnia koszty w układzie rodzajowym oraz w układzie kalkulacyjnym. Koszt własny sprzedaży obejmuje koszty bezpośrednio związane z nabyciem sprzedanych towarów i wytworzeniem sprzedanych usług. Koszty sprzedaży obejmują koszty handlowe i koszty marketingowe. Koszty ogólnego zarządu obejmują koszty związane z kierowaniem spółkami z Grupy oraz koszty administracji.
Wartość sprzedanych towarów, materiałów, usług (COGS) to koszty zakupu towarów lub usług podwykonawców (z wyłączeniem outsourcingu personalnego) wykorzystywanych do realizacji projektów. Koszty dotyczą zarówno przychodów prezentowanych jako przychody własne (dot. przychodów z usług, które są realizowane przez podwykonawców, jeśli wykorzystanie zasobów obcych wynika z decyzji Grupy, która traktuje zasoby obce jako substytut zasobów własnych), jak i przychodów obcych (usługi, które muszą być realizowane przez zasoby obce - najczęściej producentów oprogramowania lub sprzętu).
Świadczenia na rzecz pracowników to wszystkie formy świadczeń spółek z Grupy oferowane w zamian za pracę wykonaną przez pracowników lub z tytułu rozwiązania stosunku pracy. W przypadku wykonywania przez pracownika pracy na rzecz spółek z Grupy, ujmuje się w wyniku przewidywaną niezdyskontowaną wartość świadczeń pracowniczych, które zostaną wypłacone w zamian za tę pracę. Poza wynagrodzeniem koszty świadczeń na rzecz pracowników obejmują wszystkie płatne nieobecności, świadczenia wynikające z systemów premiowych występujących w Grupie, a także świadczenia po okresie zatrudnienia i koszty transakcji z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych.

Szacunki

W związku z faktem, iż Grupa ujmuje koszty zgodnie z metodą memoriałową część kosztów ujętych w Rachunku zysków i strat, to koszty ujęte wskutek dokonania szacunków dotyczących na przykład spodziewanych kosztów związanych z systemem premiowym, którym objęta jest część pracowników spółek z Grupy.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę kosztów operacyjnych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym:

Koszty działalności operacyjnej	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Wartość odsprzedanych towarów, materiałów i usług obcych (COGS)	(589 023)	(611 277)
Świadczenia na rzecz pracowników	(551 310)	(485 186)
Usługi obce nieprojektowe i outsourcing pracowników	(73 172)	(62 995)
Amortyzacja	(88 441)	(93 367)
Koszty utrzymania majątku i samochodów służbowych	(63 987)	(52 358)
Podróże służbowe	(9 238)	(7 742)
Reklama	(11 713)	(11 163)
Pozostałe koszty (podstawowe)	(30 738)	(26 520)
Razem	**(1 417 622)**	**(1 350 608)**
Koszt własny sprzedaży	(1 211 525)	(1 170 924)
Koszty sprzedaży	(101 308)	(93 039)
Koszty ogólnego zarządu	(95 994)	(84 755)
Odpis (odwrócenie odpisu) z tytułu utraty wartości należności handlowych	(8 795)	(1 890)
Razem	**(1 417 622)**	**(1 350 608)**

Usługi obce nieprojektowe obejmują usługi doradcze niezwiązane z konkretnymi projektami oraz usługi audytorskie, prawne, bankowe, pocztowe, kurierskie i opłaty giełdowe.

Koszty utrzymania majątku i samochodów służbowych obejmują koszty napraw sprzętu i zużytych części zamiennych w ramach prowadzonych projektów, koszty napraw i utrzymania środków trwałych (w tym w związku z utrzymaniem infrastruktury pod umowy outsourcingowe) oraz koszty utrzymania wartości niematerialnych, opłaty za wynajem i utrzymanie powierzchni biurowych oraz utrzymanie samochodów służbowych.

Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych

Obecnie Grupa posiada dwa programy płatności na bazie akcji w rozumieniu MSSF 2, rozliczane w instrumentach kapitałowych.

Program z 2021 roku

W dniu 23 września 2021 roku Asseco International a.s. podpisała z menadżerami spółek Grupy ASEE umowy objęcia akcji ASEE S.A. Łącznie przedmiotem programu jest 547 550 akcji ASEE S.A., stanowiących 1,06% kapitału Spółki. Członkowie Zarządu ASEE S.A. oraz podmioty powiązane przez Członków Zarządu ASEE S.A. objęły łącznie 341 336 akcji.

Umowy stanowią transakcję płatności na bazie akcji w rozumieniu MSSF 2, rozliczaną w instrumentach kapitałowych.

Datą przyznania uprawnień był dzień 23 września 2021 roku. Cena objęcia akcji została ustalona na poziomie ceny rynkowej z dnia objęcia kontroli i wynosiła 40 PLN za akcję. Zgodnie z umowami menadżerom przysługują wszystkie prawa związane z nabytymi akcjami (prawo do dywidendy, prawa głosu, itd.) od momentu objęcia akcji, tj. od dnia 23 września 2021 roku. Płatność za akcje nastąpi w 9 ratach, pierwszej po podpisaniu umów oraz w kolejnych 8 rocznych ratach, płatnych od dnia 31 lipca 2023 roku. Od dnia objęcia akcji do momentu zapłaty ceny naliczane są odsetki w wysokości 1,5% + max (EURIBOR12M,0) rocznie. Wysokość części zmiennej będzie ustalana na początku każdego kolejnego rocznego okresu odsetkowego na dany okres. Narosłe odsetki będą spłacane co roku razem ze spłatami kolejnych transz nominału. Prawo do spłacania ceny w ratach przysługuje osobom uczestniczącym w programie, jeśli pozostają w Grupie w funkcji menadżera oraz nie naruszą istotnych warunków umowy (m.in. dokonują spłat zgodnie z harmonogramem, ustanowią zastaw na akcjach, nie dokonają sprzedaży akcji w okresie „lockup-u", itd.). Możliwość sprzedaży akcji przez menadżerów została objęta 5 letnim okresem tzw. „lockup-u". Menadżerom przysługuje prawo do wcześniejszej zapłaty za wszystkie nabyte akcje po ustalonej w umowie cenie 40 PLN za akcję, po upływie okresu 4-letniego tj. od 23 września 2025 roku. Nieopłacona część ceny sprzedaży zostanie zabezpieczona poprzez ustanowienie zastawu na akcjach każdego z kupujących.

Umowy przewidują opcje put i call, które przyznają stronom umów prawo do odsprzedaży oraz odkupu nieopłaconych akcji.

Wartość godziwa programu motywacyjnego została oszacowana w oparciu o model Black'a-Scholes'a Mertona. Do wyceny wartości uprawnień użyto technik symulacji Monte Carlo w połączeniu z zastosowaniem regresji liniowej metodą najmniejszych kwadratów, czyli tzw. metodę Longstaffa-Schwartza. Łączna wartość godziwa programu na moment przyznania uprawnień wynosiła 1 984 tys. PLN. Koszt programu będzie ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego jako koszt świadczeń na rzecz pracowników i rozliczany w wynikach Grupy ASEE w latach 2021-2029.

Wartość godziwa przyznanych w ramach programu instrumentów kapitałowych została określona w oparciu o poniższe założenia:

Cena rynkowa 1 akcji ASEE z dnia objęcia	40 PLN
Cena objęcia 1 akcji	40 PLN
Oczekiwana zmienność cen akcji	29%
Oczekiwana zmienność EUR/PLN	6%
Stopa procentowa PLN	1,5% do 1,7%
Stopa procentowa EUR	-0,54% do - 0,40%

Oczekiwana zmienność 29% została wyliczona w oparciu o historyczną zmienność notowań z okresu sześciu miesięcy poprzedzających dzień zawarcia transakcji sprzedaży akcji na bazie średniej ceny akcji z kursów zamknięcia.

Podczas wyceny uwzględniono ewentualne zmiany wartości aktywa wynikające z wypłat dywidend. Według stanu na dzień wyceny oczekiwane dywidendy w okresie życia uprawnień z akcji ASEE wynoszą 1,00 PLN rocznie.

Czas trwania opcji został określony na 1 rok dla akcji, które zostaną opłacone w 2026 roku, 2 lata dla akcji, które zostaną opłacone w 2027 roku oraz 3 lata dla akcji, które zostaną opłacone w 2028 roku. Okresy te zostały powiązane z okresem „lockup-u" na sprzedaż akcji.

W jednostkowym sprawozdaniu finansowym ujmowany jest koszt związany z nabyciem 316 425 akcji, w tym przez Prezesa ASEE S.A. Piotra Jeleńskiego 280 000 akcji oraz Członka Zarządu ASEE S.A. Michała Nitkę 25 000 akcji.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ASEE za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku ujęty został koszt z tytułu programu w wysokości 291 tys. PLN (291 tys. PLN w 2022 roku). Drugostronnie transakcja została ujęta w odrębnej pozycji kapitałów Grupy w tej samej kwocie, która została ujęta w kosztach wynagrodzeń.

Program z 2022 roku

W dniu 22 sierpnia 2022 roku ASEE S.A. podpisała z menadżerami spółek Grupy ASEE umowy sprzedaży akcji Payten Holding S.A. Łącznie przedmiotem programu jest 426 571 akcji spółki Payten Holding S.A. stanowiących 0,93% kapitału spółki.

Umowy stanowią transakcję płatności na bazie akcji w rozumieniu MSSF 2, rozliczaną w instrumentach kapitałowych.

Datą przyznania uprawnień był dzień 22 sierpnia 2022 roku. Cena objęcia akcji wynosiła 22,57 PLN za akcję. Zgodnie z umowami menadżerom przysługują wszystkie prawa związane z nabytymi akcjami (prawo do dywidendy, prawa głosu, itd.) od momentu objęcia akcji. Płatność za akcje nastąpi w 9 ratach, pierwszej po podpisaniu umów oraz w kolejnych 8 rocznych ratach, płatnych od dnia 31 grudnia 2023 roku. Od dnia objęcia akcji do momentu zapłaty ceny naliczane są odsetki w wysokości 1,5% + max (EURIBOR12M,0) rocznie. Wysokość części zmiennej będzie ustalana na początku każdego kolejnego rocznego okresu odsetkowego na dany okres. Narosłe odsetki będą spłacane co roku razem ze spłatami kolejnych transz nominału. Prawo do spłacania ceny w ratach przysługuje osobom uczestniczącym w programie, jeśli pozostają w Grupie w funkcji menadżera oraz nie naruszą istotnych warunków umowy (m.in. dokonują spłat zgodnie z harmonogramem, ustanowią zastaw na akcjach, nie dokonają sprzedaży akcji w okresie „lockup-u", itd.). Możliwość sprzedaży

akcji przez menadżerów została objęta 5 letnim okresem tzw. „lockup-u". Menadżerom przysługuje prawo do wcześniejszej zapłaty za wszystkie nabyte akcje po ustalonej w umowie cenie 22,57 PLN za akcję, po upływie okresu 4-letniego tj. od 22 sierpnia 2026 roku. Nieopłacona część ceny sprzedaży zostanie zabezpieczona poprzez ustanowienie zastawu na akcjach każdego z kupujących.

Umowy przewidują opcje put i call, które przyznają stronom umów prawo do odsprzedaży oraz odkupu nieopłaconych akcji.

Wartość godziwa programu motywacyjnego została oszacowana w oparciu o model Black'a-Scholes'a Mertona. Do wyceny wartości uprawnień użyto technik symulacji Monte Carlo w połączeniu z zastosowaniem regresji liniowej metodą najmniejszych kwadratów, czyli tzw. metodę Longstaffa-Schwartza. Łączna wartość godziwa programu na moment przyznania uprawnień wynosiła 2 141 tys. PLN. Koszt programu będzie ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego jako koszt świadczeń na rzecz pracowników i rozliczany w wynikach Grupy ASEE w latach 2022-2030.

Wartość godziwa przyznanych w ramach programu instrumentów kapitałowych została określona w oparciu o poniższe założenia:

Cena rynkowa 1 akcji Payten Holding S.A. z dnia objęcia	26,06 PLN
Cena objęcia 1 akcji	22,57 PLN
Oczekiwana zmienność cen akcji	30-36%
Oczekiwana zmienność EUR/PLN	6-8%
Stopa procentowa PLN	5,6%-6,5%
Stopa procentowa EUR	0,67%-1,26%

Akcje Payten Holding nie są notowane, a ich cenę rynkową wyznacza się poprzez odniesienie do rynkowych cen akcji ASEE S.A. Oczekiwana zmienność akcji Payten Holding S.A. została skalibrowana na podstawie historycznych notowań spółki ASEE S.A. z okresu porównywalnego z zapadalnością danego uprawnienia.

Podczas wyceny uwzględniono ewentualne zmiany wartości aktywa wynikające z wypłat dywidend. Według stanu na dzień wyceny oczekiwane dywidendy w okresie życia uprawnień z akcji Payten Holding wynoszą 0,73 PLN rocznie.

Czas trwania opcji został określony na 4 miesiące dla akcji, które zostaną opłacone w 2027 roku, 1 rok i 4 miesiące dla akcji, które zostaną opłacone w 2028 roku, 2 lata i 4 miesiące dla akcji, które zostaną opłacone w 2029 roku oraz 3 lata i 4 miesiące dla akcji, które zostaną opłacone w 2030 roku. Okresy te zostały powiązane z okresem „lockup-u" na sprzedaż akcji.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ASEE za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku ujęty został koszt z tytułu tego programu w wysokości 351 tys. PLN (127 tys. PLN w 2022 roku). Drugostronnie transakcja została ujęta w odrębnej pozycji kapitałów Grupy w tej samej kwocie, która została ujęta w kosztach wynagrodzeń.

i. Uzgodnienie kosztów amortyzacji

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie odpisu amortyzacyjnego ujętego w rachunku zysków i strat z tabelami ruchu środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Odpis amortyzacyjny wynikający z tabeli ruchu środków trwałych	(49 274)	(49 327)
Odpis amortyzacyjny wynikający z tabeli ruchu wartości niematerialnych	(17 915)	(22 003)
Odpis amortyzacyjny wynikający z tabeli ruchu aktywów z tytułu prawa do użytkowania	(21 509)	(22 002)
Odpis amortyzacyjny dotyczący nieruchomości inwestycyjnych	(34)	(35)
Pomniejszenie kosztu amortyzacji z tytułu rozliczenia dotacji do wewnętrznie wytworzonych licencji	291	-
Razem odpis amortyzacyjny ujęty w rachunku zysków i strat oraz w rachunku przepływów pieniężnych	**(88 441)**	**(93 367)**

5.3. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Wybrane zasady rachunkowości

W pozostałej działalności Grupa ujmuje przede wszystkim przychody i koszty niezwiązane z podstawową działalnością operacyjną w obszarze IT.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Pozostałe przychody operacyjne	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Zysk na sprzedaży aktywów trwałych i aktywów z tytułu prawa do użytkowania	585	598
Przychody związane z wynajmem powierzchni biurowej	52	56
Rozwiązanie rezerwy na koszty spraw sądowych dotyczące pozostałej działalności	44	47
Otrzymane dotacje i granty	725	640
Zyski z tytułu modyfikacji umów leasingu	224	515
Pozostałe	2 042	1 311
Razem	**3 672**	**3 167**

Pozostałe koszty operacyjne	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Strata na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	(9)	(74)
Darowizny przekazane podmiotom niepowiązanym	(1 025)	(625)
Zawiązanie rezerw, w tym na koszty spraw sądowych dotyczące pozostałej działalności	(67)	(55)
Odpis pozostałych należności	(682)	-
Pozostałe	(872)	(1 826)
Razem	**(2 655)**	**(2 580)**

5.4. Przychody i koszty finansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Przychody z odsetek stanowią głównie odsetki od inwestycji w instrumenty dłużne (w tym udzielone pożyczki, depozyty, lokaty o terminie zapadalności powyżej trzech miesięcy). Przychody te naliczane są w zamortyzowanym koszcie przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Pozostałe przychody odsetkowe stanowią odsetki od należności z tytułu dostaw i usług, odsetki od leasingu oraz rozliczane (odwijane) zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej dyskonto kosztów (zobowiązań).
Koszty odsetek wynikających z uzyskanego przez Grupę finansowania są naliczane według zamortyzowanego kosztu.

Struktura przychodów finansowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Przychody finansowe	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Przychody odsetkowe z pożyczek udzielonych, depozytów bankowych i lokat	2 883	2 127
Dodatnie różnice kursowe	16 278	17 633
Zyski z realizacji i/lub wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	940	227
Zysk z tytułu przeszacowania płatności warunkowej w ramach transakcji objęcia kontroli	4 323	-
Zysk z przeszacowania zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych (opcje put)	9 243	1 607
Zysk z sytuacji pieniężnej netto – hiperinflacja	22 992	22 515
Pozostałe przychody finansowe	48	67
Przychody finansowe ogółem	**56 707**	**44 176**

Pozycja zysk z sytuacji pieniężnej netto wynika z inflacyjnego przeszacowania niepieniężnych pozycji bilansu oraz pozycji rachunku zysków i strat jednostek zależnych działających w Turcji wskaźnikami inflacji za bieżący rok. Szczegóły przeszacowania zostały opisane w nocie 2.10.

Struktura kosztów finansowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Koszty finansowe	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Koszty odsetkowe od kredytów, pożyczek	(4 400)	(2 616)
Koszty odsetkowe od leasingu	(2 081)	(1 549)
Pozostałe koszty odsetkowe	(648)	(558)
Ujemne różnice kursowe	(10 889)	(4 699)
Strata z tytułu przeszacowania płatności warunkowej w ramach transakcji objęcia kontroli lub/i wykupu udziałów mniejszościowych	(2 216)	(1 194)
Straty z przeszacowania zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych (opcje put)	(5 142)	(3 871)
Straty z realizacji i/lub wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	(95)	(154)
Strata ze zbycia spółki zależnej	-	(3 035)
Koszty dywidend zadeklarowanych dla udziałowców mniejszościowych nabyć rozliczanych metodą oczekiwanego nabycia (ang.present ownership)	(1 794)	(4 170)
Pozostałe koszty finansowe	(24)	(64)
Koszty finansowe ogółem	**(27 289)**	**(21 910)**

Dodatnie i ujemne różnice kursowe prezentowane są netto (jako nadwyżka dodatnich nad ujemnymi lub odwrotnie) na poziomie poszczególnych spółek zależnych.

Zyski/straty z przeszacowania warunkowej płatności za pakiet kontrolny w spółkach zależnych wynikają ze zmiany szacunków dotyczących odroczonych, warunkowych zobowiązań z tytułu nabycia pakietu kontrolnego akcji/udziałów w spółkach zależnych.

Zyski/straty z przeszacowania zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych (opcje put) wynikają ze zmiany szacunków będących podstawą do wyliczenia zobowiązań z tytułu opcji put w przypadku, gdy warunki kontraktu przewidują przeniesienie na spółkę dominującą korzyści wynikających z prawa własności instrumentu kapitałowego objętego opcją put (z ang. present ownership).

5.5. Podatek dochodowy

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 Podatek dochodowy w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Szacunki

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy realizowalność aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ocena ta wymaga zaangażowania profesjonalnego osądu i szacunków m.in. w zakresie przyszłych wyników podatkowych.
Zgodnie z KIMSF 23, jeżeli w ocenie Grupy jest prawdopodobne, że podejście spółek z Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, każda spółka z Grupy określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym. Oceniając to prawdopodobieństwo, spółka przyjmuje, że organy podatkowe uprawnione do skontrolowania i zakwestionowania sposobu traktowania podatkowego przeprowadzą taką kontrolę i będą miały dostęp do wszelkich informacji.
Jeżeli Grupa stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście spółki do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas spółka z Grupy odzwierciedla skutki niepewności w ujęciu księgowym podatku w okresie, w którym to ustaliła. Grupa ujmuje więc zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego z wykorzystaniem jednej z dwóch niżej wymienionych metod, w zależności od tego, która z nich lepiej odzwierciedla sposób, w jaki niepewność może się zmaterializować:

- *Grupa określa najbardziej prawdopodobny scenariusz – jest to pojedyncza kwota spośród możliwych wyników lub*
- *Grupa ujmuje wartość oczekiwaną – jest to suma kwot ważonych prawdopodobieństwem spośród możliwych wyników.*

Główne składniki obciążenia wyniku z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (bieżącego i odroczonego):

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych wykazane w rachunku zysków i strat, w tym:	(51 848)	(44 971)
Bieżący podatek dochodowy	(53 440)	(46 557)
Korekty deklaracji CIT dotyczące ubiegłych okresów	1 592	1 586
Odroczony podatek dochodowy	4 750	2 808
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	**(47 098)**	**(42 163)**

Spółki z Grupy działają w różnych jurysdykcjach podatkowych i podlegają innym przepisom podatkowym, natomiast w każdym kraju przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych, czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają częstym zmianom, wskutek czego niejednokrotnie brak jest odniesienia do utrwalonej linii orzecznictwa. Obowiązujące przepisy nie zawsze są jednoznaczne, co dodatkowo powoduje rozbieżności w ich interpretacji. Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli organów podatkowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w rozliczeniach podatkowych, podatnik zobowiązany jest do uiszczenia kwoty zaległości wraz z należnymi odsetkami ustawowymi. Zapłata zaległych zobowiązań nie zawsze zwalnia z odpowiedzialności karno-skarbowej. Opisane zjawiska powodują, że rozliczenia podatkowe są obarczone stosunkowo wysokim ryzykiem.

Rozliczenia podatkowe mogą zostać poddane kontroli przez okres kilku lat wstecz, w zależności od kraju w jakim działa spółka z Grupy. W efekcie kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organy skarbowe.

Uzgodnienie podatku dochodowego do wyniku przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy, zaprezentowano w poniższej tabeli:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	**255 426**	**237 719**
Obowiązująca stawka podatku dochodowego od osób prawnych	19%	19%
Podatek dochodowy według obowiązującej ustawowej stawki podatkowej	**48 531**	**45 167**
Różnica wynikająca z innej stawki podatku dochodowego odprowadzanego poza granicami Polski	(3 143)	(396)
Zmiana szacunku rozpoznania podatku odroczonego związanego z tzw." zewnętrznymi różnicami przejściowymi" dotycząca transakcji wypłat dywidendy w grupie kapitałowej	6 466	4 441
Wykorzystanie ulg podatkowych oraz pozostałych odliczeń od podatku	(2 057)	(1 065)
Przychody uzyskiwane w specjalnej strefie technologicznej, niepodlegające opodatkowaniu	(9 782)	(7 558)
Koszty poniesione w strefie technologicznej, niepodlegające odliczeniu	6 227	3 368
Koszty reprezentacji	275	289
Koszty amortyzacji, różnice w stawkach amortyzacji	241	305
Odpisy należności/zapasy/środki trwałe	1 337	97
Koszty transakcji z pracownikami rozliczanych w formie instrumentów kapitałowych	122	79
Wynagrodzenie rady nadzorczej	101	79
Zmiany w kalkulacji podatku dochodowego dotyczące lat poprzednich	(1 643)	(1 670)
Zysk/strata ze sprzedaży spółki zależnej	48	264
Wykorzystanie strat podatkowych oraz zmiana aktywa na straty podatkowe	832	627
Wpływ hiperinflacji	(3 863)	(4 400)
Pozostałe różnice trwałe	3 406	2 536
Według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej: w 2023: 18,4%; w 2022: 17,7%	**47 098**	**42 163**

Efektywna stopa podatkowa w 2023 roku wyniosła 18,4%, co oznacza wzrost o 0,7 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Wyższa stopa podatkowa wynika głównie z jednorazowego podatku dochodowego w Turcji związanego z trzęsieniem ziemi.

Pozostałe zmiany wynikały z działalności operacyjnej oraz struktury geograficznej wygenerowanego wyniku.

W poniższej tabeli zaprezentowano informację dotyczącą aktywa oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

	Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego		Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego	
	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022 (przekształcone)	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022 (przekształcone)
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Rzeczowe aktywa trwałe	1 812	2 638	3 611	3 935
Wartości niematerialne	3 129	5 083	357	364
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	5 048	1 205	-	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy	32	98	45	48
Pożyczki udzielone	129	429	177	-
Zapasy	-	-	1 743	1 721
Rozliczenia międzyokresowe	-	-	38	26
Należności handlowe	2	25	1 263	1 277
Aktywa z tytułu umów z klientami	1 480	1 689	76	83
Pozostałe należności	1 268	1 276	9	-
Rezerwy	-	-	1 420	1 053
Zobowiązania handlowe	75	-	436	1 226
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	234	6	388	1 043
Zobowiązania finansowe, w tym z tyt. leasingu	-	-	5 823	2 147
Pozostałe zobowiązania	-	3	364	300
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	5	5	2 777	2 313
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	224	41	151	2
Straty możliwe do odliczenia od przyszłych dochodów do opodatkowania	-	-	2 872	1 283
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	**13 438**	**12 498**		
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego			**21 550**	**16 821**
Odpis dotyczący braku możliwości realizacji aktywa z tytułu podatku odroczonego			-	(111)
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego			**21 550**	**16 710**
Rezerwa/Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	**4 263**	**7 205**	**12 375**	**11 417**

Grupa dokonała szacunków w zakresie planowanego do osiągnięcia w przyszłości dochodu do opodatkowania i uznała, że wartość aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, prezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy, jest możliwa do odzyskania.

5.6. Zysk przypadający na jedną akcję

Wybrane zasady rachunkowości

Podstawowy zysk netto przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto z działalności kontynuowanej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.
Rozwodniony zysk netto przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto z działalności kontynuowanej za dany okres przez sumę średniej ważonej liczby akcji w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji nowych emisji.

W okresie sprawozdawczym jak i w okresie porównywalnym nie występowały elementy rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję, wskutek czego zysk na akcję i rozwodniony zysk na akcję były sobie równe. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz liczby akcji, które posłużyły do wyliczenia zysku na jedną akcję.

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 (przekształcone)
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w sztukach)	51 894 251	51 894 251
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej (w tysiącach PLN) za okres sprawozdawczy	200 362	187 828
Zysk na jedną akcję (w PLN) ze skonsolidowanego zysku netto za okres sprawozdawczy	**3,86**	**3,62**

5.7. Informacja dotycząca wypłaconej dywidendy

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki Asseco South Eastern Europe S.A. z siedzibą w Rzeszowie działając w oparciu o art. 395 § 2 pkt. 2) i art. 396 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych oraz na podstawie §12 ust. 4 pkt. 2) Statutu Spółki, uchwałą z dnia 22 czerwca 2023 roku, postanowiło wypłacić dywidendę w wysokości 75 766 tys. PLN, przeznaczoną do podziału między wszystkich akcjonariuszy Spółki w kwocie 1,46 PLN na jedną akcję Spółki. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki określiło datę ustalenia prawa do dywidendy na dzień 30 czerwca 2023 roku. Dywidenda została wypłacona w dniu 13 lipca 2023 roku. Liczba akcji objętych dywidendą wynosiła 51 894 251.

W 2022 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki Asseco South Eastern Europe S.A. z siedzibą w Rzeszowie działając w oparciu o art. 395 § 2 pkt. 2) Kodeksu Spółek Handlowych oraz na podstawie §12 ust. 4 pkt. 2) Statutu Spółki uchwałą z dnia 21 czerwca 2022 roku postanowiło wypłacić dywidendę w wysokości 66 425 tys. PLN, przeznaczoną do podziału między wszystkich akcjonariuszy Spółki w kwocie 1,28 PLN na jedną akcję Spółki. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki określiło datę ustalenia prawa do dywidendy na dzień 29 czerwca 2022 roku. Dywidenda została wypłacona w dniu 12 lipca 2022 roku. Liczba akcji objętych dywidendą wynosiła 51 894 251.

VI. Noty objaśniające do skonsolidowanego bilansu

6.1. Rzeczowe aktywa trwałe

Wybrane zasady rachunkowości

Początkowe ujęcie

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają zysk lub stratę w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, dla których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Wycena na każdy dzień bilansowy

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów. Okresy użytkowania zostały zaprezentowane w tabeli poniżej:

Typ	Okres (w latach)
Budynki i budowle	40
Komputery i sprzęt telekomunikacyjny	1-5
Meble	2-8
Urządzenia biurowe	5-10
Środki transportu	4-6
Pozostałe środki trwałe	2-5
Inwestycje w obcych środkach trwałych	5

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze środków trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie występują, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów został przypisany. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się jako element kosztów operacyjnych.

Usunięcie z bilansu

Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Szacunki

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy zaistniały obiektywne przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości danego składnika rzeczowych aktywów trwałych.

Amortyzacja jest co do zasady naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów.

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego. W 2023 roku nie dokonano istotnych zmian w stosowanych przez Grupę stawkach amortyzacyjnych.

Spółki z Grupy minimum corocznie dokonują weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Zmiana wartości netto rzeczowych aktywów trwałych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku wynikała z następujących ruchów:

	Grunty i budynki tys. PLN	Sprzęt pod outsourcing i pozostały tys. PLN	Środki transportu tys. PLN	Pozostałe środki trwałe tys. PLN	Środki trwałe w budowie tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto środków trwałych na dzień 1 stycznia 2023 roku	**7 554**	**107 298**	**6 068**	**12 799**	**2 250**	**135 969**
Zwiększenia stanu, z tytułu:	**388**	**42 584**	**8 836**	**11 601**	**14 715**	**78 124**
Zakupu i modernizacji	86	22 121	8 766	10 744	13 365	**55 082**
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	302	623	70	12	-	**1 007**
Wykup aktywa z tytułu prawa do użytkowania	-	158	-	-	-	**158**
Przeniesienia na środki trwałe ze środków trwałych w budowie	-	9 831	-	837	-	**10 668**
Przeniesienia na środki trwałe z zapasów	-	9 851	-	8	1 350	**11 209**
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	**(520)**	**(46 078)**	**(2 357)**	**(5 831)**	**(11 951)**	**(66 737)**
Odpisu amortyzacyjnego	(316)	(41 249)	(2 327)	(5 382)	-	**(49 274)**
Sprzedaży i likwidacji	(204)	(990)	(30)	(449)	-	**(1 673)**
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	(127)	-	-	(1)	**(128)**
Przeniesienia ze środków trwałych w budowie	-	-		-	(10 668)	**(10 668)**
Przeniesienia do zapasów	-	(3 712)	-	-	(1 282)	**(4 994)**
Pozostałe	**-**	1 802	**(3)**	**(1 608)**	**(152)**	**39**
Wpływ hiperinflacji	**-**	1 743	**772**	**4 008**	**-**	**6 523**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**(556)**	(9 621)	**(2 207)**	**(4 218)**	**(286)**	**(16 888)**
Wartość netto środków trwałych na dzień 31 grudnia 2023 roku	**6 866**	**97 728**	**11 109**	**16 751**	**4 576**	**137 030**
Na dzień 1 stycznia 2023 roku						
Wartość brutto	12 223	376 329	17 144	40 713	2 253	**448 662**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(4 669)	(269 031)	(11 076)	(27 914)	(3)	**(312 693)**
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2023 roku	**7 554**	**107 298**	**6 068**	**12 799**	**2 250**	**135 969**
Na dzień 31 grudnia 2023 roku						
Wartość brutto	11 218	371 531	22 674	47 972	4 582	**457 977**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(4 352)	(273 803)	(11 565)	(31 221)	(6)	**(320 947)**
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2023 roku	**6 866**	**97 728**	**11 109**	**16 751**	**4 576**	**137 030**

Zmiana wartości netto rzeczowych aktywów trwałych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2022 roku wynikała z następujących ruchów:

	Grunty i budynki tys. PLN	Sprzęt pod outsourcing i pozostały tys. PLN	Środki transportu tys. PLN	Pozostałe środki trwałe tys. PLN	Środki trwałe w budowie tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto środków trwałych na dzień 1 stycznia 2022 roku	**8 144**	**103 021**	**4 638**	**12 324**	**1 222**	**129 349**
Zwiększenia stanu, z tytułu:	**200**	**41 591**	**3 421**	**8 803**	**13 617**	**67 632**
Zakupu i modernizacji	200	23 916	3 304	7 643	12 958	**48 021**
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	-	404	117	36	-	**557**
Wykup aktywa z tytułu prawa do użytkowania	-	-	-	-	-	**-**
Przeniesienia na środki trwałe ze środków trwałych w budowie	-	11 508	-	765	-	**12 273**
Przeniesienia na środki trwałe z zapasów	-	5 763	-	359	615	**6 737**
Odwrócenie odpisów aktualizujących	-	-	-	-	44	**44**
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	**(965)**	**(46 056)**	**(2 050)**	**(4 472)**	**(12 617)**	**(66 160)**
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(434)	(42 627)	(1 939)	(4 327)	-	**(49 327)**
Sprzedaży i likwidacji	(531)	(602)	(111)	(141)	-	**(1 385)**
Utrata kontroli nad spółkami zależnymi	-	(57)	-	(4)	-	**(61)**
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	(501)	-	-	-	**(501)**

Przeniesienia ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	(12 273)	**(12 273)**
Przeniesienia do zapasów	-	(2 269)	-	-	(344)	**(2 613)**
Pozostałe	**-**	**6 020**	**(190)**	**(5 240)**	**-**	**590**
Wpływ hiperinflacji	**-**	**1 335**	**310**	**2 053**	**-**	**3 698**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**175**	**1 387**	**(61)**	**(669)**	**28**	**860**
Wartość netto środków trwałych na dzień 31 grudnia 2022 roku	**7 554**	**107 298**	**6 068**	**12 799**	**2 250**	**135 969**
Na dzień 1 stycznia 2022 roku						
Wartość brutto	12 556	330 523	13 295	32 593	1 268	**390 235**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(4 412)	(227 502)	(8 657)	(20 269)	(46)	**(260 886)**
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2022 roku	**8 144**	**103 021**	**4 638**	**12 324**	**1 222**	**129 349**
Na dzień 31 grudnia 2022 roku						
Wartość brutto	12 223	376 329	17 144	40 713	2 253	**448 662**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(4 669)	(269 031)	(11 076)	(27 914)	(3)	**(312 693)**
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2022 roku	**7 554**	**107 298**	**6 068**	**12 799**	**2 250**	**135 969**

Przeniesienie z zapasów do środków trwałych związane jest z wykorzystaniem sprzętu w ramach umów outsourcingowych.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku rzeczowe aktywa trwałe w kwocie 18 350 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych oraz otwartych linii kredytowo-gwarancyjnych.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku rzeczowe aktywa trwałe w kwocie 17 053 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych.

6.2. Wartości niematerialne

Wybrane zasady rachunkowości

Nabyte wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w ramach oddzielnej transakcji są ujmowane według ceny nabycia. Wartości niematerialne nabyte w ramach transakcji przejęcia jednostki gospodarczej są ujmowane według wartości godziwej na dzień przejęcia.

Wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie

Grupa prezentuje w odrębnych kategoriach produkty końcowe projektów rozwojowych („oprogramowanie wytworzone we własnym zakresie") oraz produkty, których proces wytwórczy nie został jeszcze ukończony („koszty niezakończonych projektów rozwojowych"). Składnik wartości niematerialnych wytworzony we własnym zakresie w wyniku prac rozwojowych (lub realizacji etapu prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie) jest ujmowany wtedy i tylko wtedy, gdy Grupa jest w stanie wykazać: (i) możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się on do użytkowania lub sprzedaży; (ii) zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych; (iii) zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych; (iv) sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne; (v) dostępność odpowiednich środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych; (vi) możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

Koszt wytworzenia składnika wartości niematerialnych we własnym zakresie jest sumą nakładów poniesionych od dnia, w którym po raz pierwszy dany składnik wartości niematerialnych spełni wyżej wymienione kryteria ujmowania pozycji. Nie podlegają aktywowaniu wartości nakładów ujętych uprzednio w kosztach. Koszt wytworzenia składnika wartości niematerialnych we własnym zakresie obejmuje nakłady, które mogą być bezpośrednio przyporządkowane czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

***Okres użytkowania** wartości niematerialnych zostaje oceniony i uznany za ograniczony lub nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania amortyzuje się metodą liniową w oparciu o ich szacowany okres użytkowania, a koszty amortyzacji są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z miejscem ich powstawania.*

W odniesieniu do wartości niematerialnych podlegających odpisom umorzeniowym, stosowana jest liniowa metoda amortyzacji. Przyjęte dla wartości niematerialnych okresy ekonomicznej użyteczności wynoszą:

Typ	Okres (w latach)
Nabyte licencje i oprogramowanie	2-5
Oprogramowanie i licencje wytworzone we własnym zakresie	2-5
Patenty i licencje	2-5
Inne	3-10

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są przynajmniej raz w roku oraz zawsze, gdy istnieją ku temu przesłanki poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli wartość bilansowa przekracza

szacowaną wartość możliwą do odzyskania (wyższa z następujących dwóch wartości – ceny sprzedaży netto lub wartości użytkowej), wartość tych aktywów obniżana jest do poziomu wartości odzyskiwalnej.
Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wyksięgowania.

Szacunki

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy zaistniały obiektywne przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości danego składnika wartości niematerialnych. Okres użytkowania wartości niematerialnych zostaje oceniony i uznany za ograniczony lub nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania amortyzuje się metodą liniową w oparciu o szacowany okres ich użytkowania, a koszty amortyzacji są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z miejscem ich powstawania.
Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.
Koszty wytworzenia składnika wartości niematerialnych we własnym zakresie są określane i kapitalizowane zgodnie z polityką rachunkowości Grupy. Określenie momentu rozpoczęcia kapitalizacji kosztów jest przedmiotem profesjonalnego osądu kierownictwa co do możliwości (technologicznej oraz ekonomicznej) ukończenia realizowanego projektu. Moment ten jest wyznaczany przez osiągnięcie etapu (kamienia milowego) projektu, w którym Grupa ma uzasadnioną pewność, że jest w stanie ukończyć dany składnik wartości niematerialnych tak, aby nadawał się on do użytkowania lub sprzedaży oraz że przyszłe korzyści ekonomiczne osiągnięte w wyniku użytkowania lub sprzedaży przekroczą koszt wytworzenia danego składnika wartości niematerialnych. Określając wartość kosztów, które mogą podlegać kapitalizacji, Zarząd dokonuje oszacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych wygenerowanych przez dany składnik wartości niematerialnych.

Zmiana wartości netto wartości niematerialnych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku wynikała z następujących ruchów:

	Oprogramowanie i licencje wytworzone we własnym zakresie	Koszty niezakończonych prac rozwojowych	Zakupione oprogramowanie komputerowe, patenty, licencje i inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne rozpoznane w ramach rozliczenia połączenia	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 1 stycznia 2023 roku (przekształcone)	**36 972**	**4 012**	**16 486**	**2 146**	**59 616**
Zwiększenia stanu, z tytułu:	**4 494**	**634**	**5 411**	**-**	**10 539**
Zakupu i modernizacji	-	-	5 332	-	**5 332**
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	-	-	66	-	**66**
Kapitalizacji kosztów projektów rozwojowych	-	634	-	-	**634**
Przeniesienia z kosztów niezakończonych prac rozwojowych	4 494	-	13	-	**4 507**
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	**(11 640)**	**(4 507)**	**(6 340)**	**(783)**	**(23 270)**
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(10 792)	-	(6 340)	(783)	**(17 915)**
Sprzedaży i likwidacji	-	-	-	-	**-**
Przeniesienia do oprogramowania wytworzonego we własnym zakresie	-	(4 507)	-	-	**(4 507)**
Odpisu aktualizującego	(848)	-	-	-	**(848)**
Pozostałe	**-**	**-**	**(13)**	**-**	**(13)**
Wpływ hiperinflacji	**269**	**-**	**773**	**-**	**1 042**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**(2 373)**	**(139)**	**(1 805)**	**(147)**	**(4 464)**
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 31 grudnia 2023 roku	**27 722**	**-**	**14 512**	**1 216**	**43 450**
Na dzień 1 stycznia 2023 roku					
Wartość brutto	97 020	4 012	63 812	5 729	**170 573**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(60 048)	-	(47 326)	(3 583)	**(110 957)**
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2023 roku (przekształcone)	**36 972**	**4 012**	**16 486**	**2 146**	**59 616**
Na dzień 31 grudnia 2023 roku					
Wartość brutto	94 125	-	64 904	5 190	**164 219**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(66 403)	-	(50 392)	(3 974)	**(120 769)**
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2023 roku	**27 722**	**-**	**14 512**	**1 216**	**43 450**

Zmiana wartości netto wartości niematerialnych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2022 roku wynikała z następujących ruchów:

	Oprogramowanie i licencje wytworzone we własnym zakresie	Koszty niezakończonych prac rozwojowych	Zakupione oprogramowanie komputerowe, patenty, licencje i inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne rozpoznane w ramach rozliczenia połączenia	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 1 stycznia 2022 roku	**44 212**	**2 430**	**18 884**	**2 812**	**68 338**
Zwiększenia stanu, z tytułu:	**11 111**	**2 428**	**3 838**	**-**	**17 377**
Zakupu i modernizacji	-	13	3 818	-	**3 831**
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	10 235	298	20	-	**10 553**
Kapitalizacji kosztów projektów rozwojowych	-	2 117	-	-	**2 117**
Przeniesienia z kosztów niezakończonych prac rozwojowych	876	-	-	-	**876**
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	**(19 477)**	**(876)**	**(6 893)**	**(792)**	**(28 038)**
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(14 541)	-	(6 670)	(792)	**(22 003)**
Sprzedaży i likwidacji	-	-	(223)	-	**(223)**
Przeniesienia do oprogramowania wytworzonego we własnym zakresie	-	(876)	-	-	**(876)**
Odpisu aktualizującego	(4 936)	-	-	-	**(4 936)**
Pozostałe	**-**	**(16)**	**11**	**-**	**(5)**
Wpływ hiperinflacji	**227**	**-**	**479**	**-**	**706**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**899**	**46**	**167**	**126**	**1 238**
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 31 grudnia 2022 roku (przekształcone)	**36 972**	**4 012**	**16 486**	**2 146**	**59 616**
Na dzień 1 stycznia 2022 roku					
Wartość brutto	79 774	2 430	58 406	5 458	**146 068**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(35 562)	-	(39 522)	(2 646)	**(77 730)**
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2022 roku	**44 212**	**2 430**	**18 884**	**2 812**	**68 338**
Na dzień 31 grudnia 2022 roku					
Wartość brutto	97 020	4 012	63 812	5 729	**170 573**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(60 048)	-	(47 326)	(3 583)	**(110 957)**
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2022 roku (przekształcone)	**36 972**	**4 012**	**16 486**	**2 146**	**59 616**

Na dzień 31 grudnia 2023 oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku wartości niematerialne nie stanowiły zabezpieczenia zaciągniętych kredytów bankowych.

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku Grupa ujęła koszty odpisów aktualizujących wartość wartości niematerialnych w kwocie 848 tys. PLN. Odpisy wynikały z dokonanej przez Zarząd oceny wielkości możliwych do zrealizowania przychodów.

Na potrzeby testu z tytułu utraty wartości aktywów, wartości niematerialne są alokowane do poszczególnych ośrodków lub grup ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne. Szczegóły dotyczące corocznego testu z tytułu utraty wartości zostały opisane w punkcie 6.5 not objaśniających do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Koszty niezakończonych prac rozwojowych zostały przeanalizowane na dzień bilansowy pod kątem ich wartości odzyskiwalnej poprzez analizę przyszłych przepływów pieniężnych związanych z każdym z prowadzonych projektów. W wyniku przeprowadzonej analizy uznano, że na dzień bilansowy nie wystąpiła utrata wartości kosztów niezakończonych prac rozwojowych.

Projekty rozwojowe

W 2023 roku oraz w okresie porównywalnym Grupa prowadziła projekty rozwojowe, których przedmiotem była budowa nowego oprogramowania lub istotna modyfikacja/rozbudowa znajdujących się w ofercie Grupy aplikacji.

W roku zakończonym 31 grudnia 2023 roku łączna kwota kosztów, dla których spełnione zostały kryteria aktywowania wyniosła 634 tys. PLN (w okresie porównywalnym 2 117 tys. PLN) i były poniesione w obu latach w segmencie Rozwiązania dedykowane.

Wartość ukończonych prac rozwojowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku wyniosła 4 507 tys. PLN (876 tys. PLN w 2022 roku).

Suma nakładów na prace badawcze i rozwojowe ujętych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku jako koszt wyniosła 23 499 tys. PLN (22 645 tys. PLN w okresie porównywalnym).

6.3. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa ocenia w momencie zawarcia umowy czy umowa jest leasingiem lub zawiera leasing.

Leasing krótkoterminowy i leasing aktywów o niskiej wartości

Grupa stosuje zwolnienie z ujmowania leasingu krótkoterminowego do umów leasingu, których okres leasingu wynosi 12 miesięcy lub krócej od daty rozpoczęcia i nie zawiera opcji kupna. Grupa stosuje również zwolnienie w zakresie ujmowania leasingu aktywów o niskiej wartości. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu krótkoterminowego i leasingu aktywów o niskiej wartości ujmowane są jako koszty metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Początkowe ujęcie i wycena aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Dla umów zidentyfikowanych jako leasing Grupa ujmuje w swoim bilansie aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień rozpoczęcia leasingu (tj. na datę, kiedy aktywo objęte umową leasingu jest dostępne dla Grupy do użytkowania).

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są ujmowane początkowo po koszcie. Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania obejmuje: kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia leasingu lub przed tą datą pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe, początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę oraz szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z demontażem i usunięciem bazowego składnika aktywów.

Późniejsza wycena aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Grupa wycenia składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania stosując model kosztu, tj. w pomniejszeniu o odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne straty z tytułu utraty wartości, ale także po odpowiednim skorygowaniu o dokonywane przeliczenia zobowiązania z tytułu leasingu (tj. modyfikacje nieskutkujące koniecznością ujęcia odrębnego leasingu).

***Amortyzacja** prawa do użytkowania w Grupie dokonywana jest co do zasady metodą liniową. Jeżeli w ramach umowy leasingu przeniesione zostanie prawo własności do bazowego składnika aktywów na rzecz Grupy pod koniec okresu leasingu lub jeżeli koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania uwzględnia to, że Grupa skorzysta z opcji kupna, Grupa dokonuje amortyzacji składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania, począwszy od daty rozpoczęcia aż do końca okresu użytkowania bazowego składnika aktywów. W przeciwnym razie Grupa dokonuje amortyzacji składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania od daty rozpoczęcia leasingu aż do końca okresu użytkowania tego składnika lub do końca okresu leasingu, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza.*

*Do szacowania ewentualnej **utraty wartości** składników aktywów z tytułu prawa do użytkowania Grupa stosuje przepisy MSR 36 Utrata wartości aktywów.*

Szacunki

W momencie zawarcia umowy Grupa ocenia, czy umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, szacuje krańcową stopą procentową oraz okres leasingu.

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy zaistniały obiektywne przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości danego składnika aktywa z tytułu prawa do użytkowania.

Amortyzacja jest co do zasady naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów.

Zmiana wartości netto aktywów z tytułu prawa do użytkowania w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku wynikała z następujących ruchów:

	Grunty i budynki tys. PLN	Środki transportu tys. PLN	Pozostałe tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień 1 stycznia 2023	**34 506**	**7 989**	**636**	**43 131**
Zwiększenia stanu, z tytułu:	**23 403**	**5 261**	**1 625**	**30 289**
Zawarcia nowej umowy leasingu	16 294	4 876	1 566	**22 736**
Modyfikacji bieżących umów	5 504	157	59	**5 720**
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	1 605	228	-	**1 833**
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	**(17 330)**	**(4 201)**	**(891)**	**(22 422)**
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(16 502)	(4 117)	(890)	**(21 509)**
Przedterminowego zakończenie umowy	(693)	(84)	(1)	**(778)**
Modyfikacji bieżących umów	(135)	-	-	**(135)**
Pozostałe	**(95)**	**55**	**(158)**	**(198)**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**(3 577)**	**(844)**	**(70)**	**(4 491)**

Wartość netto prawa do użytkowania na dzień 31 grudnia 2023 roku	**36 907**	**8 260**	**1 142**	**46 309**
Na dzień 1 stycznia 2023 roku				
Wartość brutto	88 181	19 513	2 912	**110 606**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(53 675)	(11 524)	(2 276)	**(67 475)**
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2023 roku	**34 506**	**7 989**	**636**	**43 131**
Na dzień 31 grudnia 2023 roku				
Wartość brutto	88 103	20 759	3 012	**111 874**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(51 196)	(12 499)	(1 870)	**(65 565)**
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2023 roku	**36 907**	**8 260**	**1 142**	**46 309**

Zmiana wartości netto aktywów z tytułu prawa do użytkowania w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2022 roku wynikała z następujących ruchów:

	Grunty i budynki tys. PLN	Środki transportu tys. PLN	Pozostałe tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień 1 stycznia 2022	**41 813**	**7 326**	**2 077**	**51 216**
Zwiększenia stanu, z tytułu:	**10 284**	**4 800**	**-**	**15 084**
Zawarcia nowej umowy leasingu	6 040	4 487	-	**10 527**
Modyfikacji bieżących umów	3 787	313	-	**4 100**
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	457	-	-	**457**
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	**(18 305)**	**(4 214)**	**(730)**	**(23 249)**
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(17 269)	(4 003)	(730)	**(22 002)**
Wykupu aktywa z tytułu prawa do użytkowania	-	-	-	**-**
Przedterminowego zakończenie umowy	(273)	(191)	-	**(464)**
Modyfikacji bieżących umów	(763)	(20)	-	**(783)**
Pozostałe	**(10)**	**56**	**(751)**	**(705)**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**724**	**21**	**40**	**785**
Wartość netto prawa do użytkowania na dzień 31 grudnia 2022 roku	**34 506**	**7 989**	**636**	**43 131**
Na dzień 1 stycznia 2022 roku				
Wartość brutto	86 416	19 176	10 039	**115 631**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(44 603)	(11 850)	(7 962)	**(64 415)**
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2022 roku	**41 813**	**7 326**	**2 077**	**51 216**
Na dzień 31 grudnia 2022 roku				
Wartość brutto	88 181	19 513	2 912	**110 606**
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(53 675)	(11 524)	(2 276)	**(67 475)**
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2022 roku	**34 506**	**7 989**	**636**	**43 131**

6.4. Wartość firmy

Wybrane zasady rachunkowości

Wartość firmy

Wartość firmy to składnik aktywów reprezentujący przyszłe korzyści ekonomiczne powstające z aktywów nabytych w ramach przejęcia przedsięwzięć, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii powstałych na połączeniu.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się na dzień 31 grudnia lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy jest usuwana z bilansu w przypadku, gdy nastąpi utrata kontroli nad ośrodkiem, do którego była alokowana.

W Grupie często zdarzają się przypadki transakcji, które zawierane są pod wspólną kontrolą, tj. w ramach których wszystkie podmioty znajdują się ostatecznie pod kontrolą tej samej strony lub stron zarówno przed, jak i po połączeniu oraz kontrola ta nie jest tymczasowa. W wyniku takich transakcji nie następuje ponowna wycena aktywów (w tym wartości niematerialnych) spółki będącej przedmiotem transakcji do wartości godziwej. W wyniku takich transakcji nie ulega również zmianie rozpoznana uprzednio w sprawozdaniu skonsolidowanym wartość firmy.

Szacunki

Corocznie oraz na każdy dzień bilansowy, na który występuje odpowiednia przesłanka, wartość firmy poddawana jest testowi na utratę wartości. Dokonanie takiego testu wymaga oszacowania wartości odzyskiwalnej ośrodka generującego przepływy pieniężne i dokonywane jest najczęściej poprzez metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych co wiąże się z potrzebą dokonania szacunków w zakresie przyszłych przepływów pieniężnych, zmian stanu kapitału obrotowego oraz średnioważonego kosztu kapitału.
Szczegóły testów zostały przedstawione w punkcie 6.5 not objaśniających.

Wartość firmy powstała na objęciu kontroli nad jednostkami zależnymi jest na potrzeby testu z tytułu utraty wartości alokowana przez Grupę do grupy ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne w postaci segmentów.

W poniższej tabeli zaprezentowano wartość firmy na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku w podziale na segmenty operacyjne:

Wartość firmy	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 (przekształcone) tys. PLN
Wartość firmy na początek okresu	**794 100**	**680 774**
Rozwiązania dla bankowości	230 982	205 431
Rozwiązania płatnicze	223 101	198 392
Rozwiązania dedykowane	340 017	276 951
Zmiany wartości firmy z konsolidacji w wyniku nabycia udziałów (+/-)	**178 496**	**51 721**
Rozwiązania dla bankowości	-	16 240
Rozwiązania płatnicze	67 174	-
Rozwiązania dedykowane	111 322	35 481
Zmiany wartości firmy z konsolidacji w wyniku sprzedaży udziałów (+/-)	**-**	**(5 348)**
Rozwiązania dla bankowości	-	-
Rozwiązania płatnicze	-	(5 348)
Rozwiązania dedykowane	-	-
Zmiana wynikająca z hiperinflacji (+/-):	**37 498**	**70 739**
Rozwiązania dla bankowości	3 208	6 480
Rozwiązania płatnicze	20 436	35 630
Rozwiązania dedykowane	13 854	28 629
Różnice kursowe (+/-):	**(96 907)**	**(3 786)**
Rozwiązania dla bankowości	(19 202)	2 831
Rozwiązania płatnicze	(39 198)	(5 572)
Rozwiązania dedykowane	(38 507)	(1 045)
Razem wartość firmy	**913 187**	**794 100**
Rozwiązania dla bankowości	214 988	230 982
Rozwiązania płatnicze	271 513	223 102
Rozwiązania dedykowane	426 686	340 016
Razem na dzień 31 grudnia	**913 187**	**794 100**

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku wpływ na saldo wartości firmy z konsolidacji miały następujące transakcje:

i. Hiperinflacja w Turcji

W związku z uznaniem gospodarki tureckiej za hiperinflacyjną zastosowano w Grupie MSR 29, który wymaga przekształcenia aktywów niepieniężnych, tak aby uwzględniały zmiany siły nabywczej w oparciu o ogólny indeks cen i aby były wyrażone w jednostkach miary obowiązujących na koniec okresu sprawozdawczego. Jednym

z aktywów niepieniężnych jest wartość firmy rozpoznana na dzień objęcia kontroli nad tureckimi spółkami zależnymi. Wartość firmy pochodzi z lat 2010-2021.

Całkowite przeszacowanie inflacyjne wartości firmy indeksami wzrostu cen za rok 2023, przeliczone po kursie z dnia 31 grudnia 2023 roku wynosiło 27 993 tys. PLN i zostało ujęte w przychodach z działalności finansowej w pozycji *Zysk/strata z sytuacji pieniężnej netto* za 2023 rok.

Przeszacowanie inflacyjne wartości firmy od dnia objęcia kontroli do końca 2022 roku wynosiło łącznie 58 210 tys. PLN i zostało ujęte i dokładnie opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2022. Różnice kursowe powstałe na przeszacowaniu hiperinflacyjnym wartości firmy z roku ubiegłego, kursem z dnia 31 grudnia 2023 roku zostały ujęte drugostronnie w pozycji *Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych*.

Wpływ hiperinflacji na skonsolidowane sprawozdanie finansowe został opisany w nocie 2.10.

ii. Nabycie udziałów spółki Ifthenpay LDA

W dniu 13 października 2023 roku spółka Payten Holding S.A. nabyła 80% udziałów w spółce Ifthenpay, Lda z siedzibą w Santa Maria de Lamas (Portugalia). Całość udziałów niekontrolujących objęta jest opcją put/call i są one ujmowane przy zastosowaniu metody oczekiwanego nabycia. W związku z powyższym Grupa rozlicza nabycie jakby zakupiła 100% udziałów w spółce Ifthenpay, w związku z czym nie rozpoznaje udziałów niekontrolujących.

Łączna cena nabycia określona na dzień transakcji wynosiła 13,8 mln EUR i obejmowała: cenę zapłaconą w dniu transakcji w wysokości 8,3 mln EUR, wartość godziwą zobowiązania warunkowego zależnego od osiąganych przez spółkę wyników w wysokości 1,4 mln EUR oraz wartość godziwą zobowiązania z tytułu posiadanej przez udziałowców niekontrolujących opcji put w wysokości 4,1 mln EUR.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku proces alokacji ceny nabycia nie został przez Grupę zakończony. Tym samym wartość firmy rozpoznana na nabyciu spółki Ifthenpay, Lda zaprezentowana poniżej może ulec zmianie w okresie 12 miesięcy od dnia objęcia kontroli nad spółką. Wartość tymczasowa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki Ifthenpay na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/EUR na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. EUR	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN	Poziom hierarchii wartości godziwej
Nabywane aktywa			
Rzeczowe aktywa trwałe	119	540	3
Wartości niematerialne	-	-	3
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	72	327	3
Pozostałe należności	8 972	40 748	3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 684	7 648	3
Pozostałe aktywa	174	790	3
Razem aktywa	**11 021**	**50 053**	
Nabywane zobowiązania			
Zobowiązania z tytułu leasingu	72	327	3
Zobowiązania handlowe	205	931	3
Zobowiązania z tyt. umów z klientami	8 981	40 789	3
Zobowiązania budżetowe	308	1 399	3
Inne zobowiązania	38	173	3
Razem zobowiązania	**9 604**	**43 619**	
Wartość aktywów netto	**1 417**	**6 434**	
Nabywany procent kapitału zakładowego	**100%***	**100%***	
Wartość udziałów niekontrolujących	**-**	**-**	
Cena nabycia	**13 825**	**62 789**	
Wartość firmy na dzień nabycia	**12 408**	**56 355**	

* Do rozliczenia nabycia zastosowano metodę oczekiwanego nabycia ze względu na zawarte w umowie nabycia spółki opcje put i call
Wartość w PLN przeliczona wg kursu EUR na dzień nabycia tj. 13.10.2023 wynoszącego: 4,5417 PLN

Jako dane wejściowe przyjęto sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 30 września 2023 roku. Dane wejściowe zostały przygotowane zgodnie z obowiązującą w Grupie ASEE polityką rachunkowości.

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Ifthenpay zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania płatnicze.

Koszty związane z akwizycją zostały ujęte w rachunku zysków i strat.

iii. Nabycie udziałów spółki Avera d.o.o.

W dniu 28 listopada 2023 roku spółka Payten Holding S.A. nabyła 75% udziałów w spółce Avera d.o.o. z siedzibą w Pristava pri Mestinju (Słowenia). Całość udziałów niekontrolujących objęta jest opcją put/call i są one ujmowane przy zastosowaniu metody oczekiwanego nabycia. W związku z powyższym Grupa rozlicza nabycie jakby zakupiła 100% udziałów w spółce Avera, w związku z czym nie rozpoznaje udziałów niekontrolujących.

Łączna cena nabycia określona na dzień transakcji wynosiła 4,5 mln EUR i obejmowała: cenę zapłaconą w dniu transakcji w wysokości 2,7 mln EUR, wartość godziwą zobowiązania warunkowego zależnego od osiąganych przez spółkę wyników w wysokości 1,2 mln EUR oraz wartość godziwą zobowiązania z tytułu posiadanej przez udziałowców niekontrolujących opcji put w wysokości 0,6 mln EUR.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku proces alokacji ceny nabycia nie został przez Grupę zakończony. Tym samym wartość firmy rozpoznana na nabyciu spółki Avera d.o.o. zaprezentowana poniżej może ulec zmianie w okresie 12 miesięcy od dnia objęcia kontroli nad spółką. Wartość tymczasowa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki Avera na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/EUR na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. EUR	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN	Poziom hierarchii wartości godziwej
Nabywane aktywa			
Rzeczowe aktywa trwałe	1	4	3
Wartości niematerialne	-	-	3
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	56	244	3
Należności handlowe	689	3 000	3
Zapasy	144	627	3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 484	6 462	3
Pozostałe aktywa	6	26	3
Razem aktywa	**2 380**	**10 363**	
Nabywane zobowiązania			
Zobowiązania z tytułu leasingu	56	244	3
Zobowiązania handlowe	157	684	3
Zobowiązania z tyt. umów z klientami	-	-	3
Zobowiązania budżetowe	148	644	3
Inne zobowiązania	21	91	3
Razem zobowiązania	**382**	**1 663**	
Wartość aktywów netto	**1 998**	**8 700**	
Nabywany procent kapitału zakładowego	**100%***	**100%***	
Wartość udziałów niekontrolujących	**-**	**-**	
Cena nabycia	**4 482**	**19 516**	
Wartość firmy na dzień nabycia	**2 484**	**10 816**	

* Do rozliczenia nabycia zastosowano metodę oczekiwanego nabycia ze względu na zawarte w umowie nabycia spółki opcje put i call
Wartość w PLN przeliczona wg kursu EUR na dzień nabycia tj. 28.11.2023 wynoszącego: 4,3542 PLN

Jako dane wejściowe przyjęto sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 30 listopada 2023 roku. Dane wejściowe zostały przygotowane zgodnie z obowiązującą w Grupie ASEE polityką rachunkowości.

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Avera zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania płatnicze.

Koszty związane z akwizycją zostały ujęte w rachunku zysków i strat.

iv. Nabycie udziałów spółki Dwelt d.o.o. Banja Luka

W dniu 20 grudnia 2023 roku spółka ASEE d.o.o. Sarajevo nabyła 60% udziałów w spółce Dwelt d.o.o. z siedzibą w Banja Luka (Bośnia i Hercegowina). Całość udziałów niekontrolujących objęta jest opcją put/call i są one ujmowane przy zastosowaniu metody oczekiwanego nabycia. W związku z powyższym Grupa rozlicza nabycie jakby zakupiła 100% udziałów w spółce Dwelt, w związku z czym nie rozpoznaje udziałów niekontrolujących.

Łączna cena nabycia określona na dzień transakcji wynosiła 51 mln BAM i obejmowała: cenę zapłaconą w dniu transakcji w wysokości 7,8 mln BAM, wartość godziwą zobowiązania warunkowego zależnego od osiąganych przez spółkę wyników w wysokości 11,6 mln BAM oraz wartość godziwą zobowiązania z tytułu posiadanej przez udziałowców niekontrolujących opcji put w wysokości 31,7 mln BAM.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku proces alokacji ceny nabycia nie został przez Grupę zakończony. Tym samym wartość firmy rozpoznana na nabyciu spółki Dwelt d.o.o. zaprezentowana poniżej może ulec zmianie w okresie 12 miesięcy od dnia objęcia kontroli nad spółką. Wartość tymczasowa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki Dwelt na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/BAM na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. BAM	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN	Poziom hierarchii wartości godziwej
Nabywane aktywa			
Rzeczowe aktywa trwałe	210	464	3
Wartości niematerialne	29	64	3
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	543	1 200	3
Należności handlowe	654	1 445	3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 005	2 221	3
Pozostałe aktywa	13	29	3
Razem aktywa	**2 454**	**5 423**	
Nabywane zobowiązania			
Zobowiązania z tytułu leasingu	543	1 200	3
Zobowiązania handlowe	50	111	3
Zobowiązania budżetowe	1 157	2 557	3
Inne zobowiązania	-	-	3
Razem zobowiązania	**1 750**	**3 868**	
Wartość aktywów netto	**704**	**1 555**	
Nabywany procent kapitału zakładowego	**100%***	**100%***	
Wartość udziałów niekontrolujących	**-**	**-**	
Cena nabycia	**51 071**	**112 877**	
Wartość firmy na dzień nabycia	**50 367**	**111 322**	

* Do rozliczenia nabycia zastosowano metodę oczekiwanego nabycia ze względu na zawarte w umowie nabycia spółki opcje put i call
Wartość w PLN przeliczona wg kursu BAM na dzień nabycia tj. 20.12.2023 wynoszącego: 2,2102 PLN

Jako dane wejściowe przyjęto sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 31 grudnia 2023 roku. Dane wejściowe zostały przygotowane zgodnie z obowiązującą w Grupie ASEE polityką rachunkowości.

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Dwelt zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania dedykowane.

Koszty związane z akwizycją zostały ujęte w rachunku zysków i strat.

v. Alokacja ceny nabycia udziałów spółki Bithat Solutions s.r.l.

W dniu 16 czerwca 2022 roku spółka ASEE Solutions S.R.L. (dawniej: Asseco SEE s.r.l. (Bukareszt)) nabyła 70% udziałów w spółce Bithat Solutions s.r.l. z siedzibą w Bukareszcie (Rumunia) za łączną kwotę 7,2 mln EUR. Cena nabycia uwzględnia płatności warunkowe w kwocie 0,8 mln EUR, które zależne będą od osiąganych przez spółkę wyników. Całość udziałów niekontrolujących objęta jest opcją put/call i są one ujmowane przy zastosowaniu metody oczekiwanego nabycia. Wartość opcji put na dzień nabycia wynosiła 3,5 mln EUR i została ujęta w cenie nabycia, a saldo udziałów niekontrolujących wynosiło 0.

W pierwszym półroczu 2023 roku zakończono proces alokacji ceny nabycia. Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań Bithat Solutions s.r.l. na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/RON na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. RON	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN	Wartości godziwe na dzień nabycia tys. RON	Wartości godziwe na dzień nabycia tys. PLN	Poziom hierarchii wartości godziwej tys. PLN
Nabywane aktywa					
Rzeczowe aktywa trwałe	128	121	128	121	3
Wartości niematerialne, w tym:	2 590	2 458	6 102	5 790	3
Aktywa niematerialne rozpoznane na dzień nabycia (PPA)	-	-	*3 512*	*3 333*	*3*
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	144	137	144	137	3
Należności handlowe	1 666	1 581	1 666	1 581	3
Aktywa z tytułu umów z klientami	608	577	608	577	3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 821	1 728	1 821	1 728	3
Pozostałe aktywa	433	411	433	411	3
Razem aktywa	**7 390**	**7 013**	**10 902**	**10 345**	
Nabywane zobowiązania					
Zobowiązania z tytułu leasingu	145	138	145	138	3
Zobowiązania handlowe	317	301	317	301	3
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	1 834	1 740	1 834	1 740	3
Zobowiązania budżetowe	132	125	132	125	3
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego, w tym:	-	-	561	532	3
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego od aktywów niematerialnych rozpoznanych na dzień nabycia (PPA)	-	-	*561*	*532*	*3*
Inne zobowiązania	321	305	321	305	3
Razem zobowiązania	**2 749**	**2 609**	**3 310**	**3 141**	
Wartość aktywów netto	**4 641**	**4 404**	**7 592**	**7 204**	
Nabywany procent kapitału zakładowego	**100%***	**100%***	**100%***	**100%***	
Wartość udziałów niekontrolujących	-	-	-	-	
Cena nabycia	**35 767**	**33 939**	**35 767**	**33 939**	
Wartość firmy na dzień nabycia	**31 126**	**29 535**	**28 175**	**26 735**	

* Do rozliczenia nabycia zastosowano metodę oczekiwanego nabycia ze względu na zawarte w umowie nabycia spółki opcje put i call
Wartość w PLN przeliczona wg kursu na dzień nabycia tj. 17.06.2022 1 RON = 0,9489 PLN

Jako dane wejściowe przyjęto sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 30 czerwca 2022 roku. Dane wejściowe zostały przygotowane zgodnie z obowiązującą w Grupie ASEE polityką rachunkowości.
W efekcie przeprowadzonej alokacji ceny nabycia rozpoznane zostało w ramach wartości niematerialnych oprogramowanie do zarządzania dokumentami w firmie. Wycena oprogramowania została przeprowadzona w oparciu o przewidywane w przyszłości przychody z tytułu sprzedaży, oczekiwaną rentowność na poziomie EBITDA oraz zwrot z aktywów zaangażowanych. Uzyskane przepływy zostały zdyskontowane stopą dyskonta zgodną ze średnioważonym kosztem kapitału ustalonym dla spółki. Po stronie zobowiązań rozpoznany został podatek odroczony związany z rozpoznanymi aktywami.

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Bithat Solutions s.r.l. zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania dedykowane.

vi. Alokacja ceny nabycia udziałów spółki Helius Systems Sh.p.k

W dniu 27 września 2022 roku spółka Asseco SEE Sh.p.k. (Kosowo) podpisała umowę nabycia 70% udziałów w spółce Helius Systems Sh.p.k. z siedzibą w Albanii. Grupa objęła kontrolę nad spółką Helius po dokonaniu wpisu do albańskiego rejestru spółek handlowych, co nastąpiło w dniu 19 października 2022 roku. Łączna cena nabycia wynosiła 6,9 mln EUR. Cena nabycia uwzględnia płatności warunkowe w kwocie 2,0 mln EUR, które zależne będą od osiąganych przez spółkę wyników. Całość udziałów niekontrolujących objęta jest opcją put/call i są one ujmowane przy zastosowaniu metody oczekiwanego nabycia. Wartość opcji put na dzień nabycia wynosiła 2,3 mln EUR i została ujęta w cenie nabycia, a saldo udziałów niekontrolujących wynosiło 0.

Na dzień 30 września 2023 roku proces alokacji ceny nabycia został przez Grupę zakończony. Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki Helius Systems na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/ALL na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. ALL	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN	Wartości godziwe na dzień nabycia tys. ALL	Wartości godziwe na dzień nabycia tys. PLN	Poziom hierarchii wartości godziwej
Nabywane aktywa					
Rzeczowe aktywa trwałe	10 998	450	10 998	450	3

Wartości niematerialne, w tym:	450	18	120 230	4 924	3
Aktywa niematerialne rozpoznane na dzień nabycia (PPA)	*-*	*-*	*119 780*	*4 906*	*3*
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	8 107	332	8 107	332	3
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	4 569	187	4 569	187	3
Należności handlowe	42 486	1 740	42 486	1 740	3
Aktywa finansowe	6 633	272	6 633	272	3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	58 015	2 376	58 015	2 376	3
Pozostałe aktywa	1 739	71	1 739	71	3
Razem aktywa	**132 997**	**5 446**	**252 777**	**10 352**	
Nabywane zobowiązania					
Zobowiązania z tytułu leasingu	8 107	332	8 107	332	3
Zobowiązania handlowe	5 790	237	5 790	237	3
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	6 447	264	6 447	264	3
Zobowiązania budżetowe	19 560	801	19 560	801	3
Rozliczenia międzyokresowe	3 151	129	3 151	129	3
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego, w tym:	-	-	5 989	245	3
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego od aktywów niematerialnych rozpoznanych na dzień nabycia (PPA)	*-*	*-*	*5 989*	*245*	*3*
Inne zobowiązania	650	27	650	27	3
Razem zobowiązania	**43 705**	**1 790**	**49 694**	**2 035**	
Wartość aktywów netto	**89 292**	**3 656**	**203 083**	**8 317**	
Nabywany procent kapitału zakładowego	**100%***	**100%***	**100%***	**100%***	
Wartość udziałów niekontrolujących	-	**-**	-	**-**	
Cena nabycia	**813 078**	**33 302**	**813 078**	**33 302**	
Wartość firmy na dzień nabycia	**723 786**	**29 646**	**609 995**	**24 985**	

* Do rozliczenia nabycia zastosowano metodę oczekiwanego nabycia ze względu na zawarte w umowie nabycia spółki opcje put i call
Wartość w PLN przeliczona wg kursu ALL na dzień nabycia tj. 19.10.2022 wynoszącego: 0,0410 PLN

Jako dane wejściowe przyjęto sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 31 października 2022 roku. Dane wejściowe zostały przygotowane zgodnie z obowiązującą w Grupie ASEE polityką rachunkowości.
W efekcie przeprowadzonej alokacji ceny nabycia rozpoznane zostały w ramach wartości niematerialnych trzy produkty: podstawowy system bankowy, system ERP oraz system notarialny. Wycena oprogramowania została przeprowadzona w oparciu o przewidywane w przyszłości przychody z tytułu sprzedaży, oczekiwaną rentowność na poziomie EBITDA oraz zwrot z aktywów zaangażowanych. Uzyskane przepływy zostały zdyskontowane stopą dyskonta zgodną ze średnioważonym kosztem kapitału ustalonym dla spółki. Po stronie zobowiązań rozpoznany został podatek odroczony związany z rozpoznanymi aktywami.

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Helius Systems zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania dla bankowości o kwotę 16 240 tys. PLN oraz wartość firmy w segmencie Rozwiązania dedykowane o kwotę 8 745 tys. PLN.

Koszty związane z akwizycją zostały ujęte w rachunku zysków i strat.

6.5. Testy z tytułu utraty wartości

Wybrane zasady rachunkowości

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie występują, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów został przypisany.
Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży tego składnika aktywów lub ośrodka, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba, że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie przepływów pieniężnych, a są one w większości niezależnie generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa od jego wartości odzyskiwalnej, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do wysokości oszacowanej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej bieżące rynkowe oszacowania wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się jako element kosztów operacyjnych.
Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od momentu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła

zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po uwzględnieniu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako pomniejszenie kosztów operacyjnych. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

Wartość firmy – test na utratę wartości

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji. Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne. Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. Odwrócenie dokonanego uprzednio odpisu z tytułu utraty wartości firmy nie jest możliwe.

W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne, chyba że Grupa jest w stanie wykazać, że inna metoda lepiej odzwierciedla wartość firmy związaną ze sprzedawaną działalnością.

Szacunki

Każdorazowo, przeprowadzenie testu na utratę wartości wymaga oszacowania wartości użytkowych ośrodków lub grupy ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne, do których przypisana jest wartość firmy lub/i wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek lub ośrodki i ustaleniu stopy dyskontowej, która jest następnie wykorzystywana do obliczenia wartości bieżącej tych przepływów.

Wartość firmy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym prezentowana jest w podziale odpowiadającym segmentom operacyjnym Grupy, tj. w podziale na Rozwiązania dla bankowości, Rozwiązania płatnicze oraz Rozwiązania dedykowane.

Wartość firmy podlega corocznemu testowi na utratę wartości i została zbadana w tym zakresie na dzień 31 grudnia 2023 roku.

Punktem wyjścia do ustalenia wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których została alokowana wartość firmy była wartość odzyskiwalna inwestycji w spółki zależne w podziale na jednostki biznesowe reprezentujące segmenty operacyjne Grupy. Następnie wartość odzyskiwalna dla poszczególnych jednostek biznesowych z różnych spółek zależnych podlegała sumowaniu według segmentu operacyjnego do którego została przypisana, tworząc łącznie wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana wartość firmy.

Odzyskiwalna wartość inwestycji w spółki zależne na dzień 31 grudnia 2023 roku ustalona została na podstawie wartości użytkowej przy wykorzystaniu prognoz wolnych przepływów środków pieniężnych (tzw. FCFF) opartych na zatwierdzonych przez kadrę kierowniczą prognozach finansowych.

W wyliczeniach zostały przyjęte jednolite założenia:

- analizowano budżet i prognozy poszczególnych jednostek zależnych w podziale na segmenty,
- szczegółową prognozą objęto okres minimum 5 lat. Dane dla pierwszego roku przyjęto w oparciu o budżety natomiast w kolejnych latach przyjęte zostały prognozy zmiany przepływów,
- zakładane zmiany przepływów zależą od strategii dla całej Grupy, planów poszczególnych jednostek oraz biorą pod uwagę uwarunkowania poszczególnych rynków geograficznych jak i sektorowych, jednocześnie odzwierciedlają obecny oraz potencjalny portfel zamówień. Potencjalny portfel zamówień zakłada utrzymanie bieżących oraz pozyskanie nowych klientów. Założone zmiany nie odbiegają znacząco od średniego wzrostu na danym rynku,
- prognozy przepływów pieniężnych jednostek zagranicznych są określone w ich walutach funkcjonalnych. Następnie w celu określenia wartości odzyskiwalnej segmentów są one przeliczane na PLN kursem z dnia 31 grudnia 2023 roku. Dynamika wzrostu przychodów obliczona jako skumulowany roczny wskaźnik wzrostu (Compound Annual Growth Rate CAGR) w okresie szczegółowej prognozy

wyniosła: dla segmentu Rozwiązania dla bankowości 4,64%, dla segmentu Rozwiązania płatnicze 11,04%, dla segmentu Rozwiązania dedykowane 11,17%,

- zastosowana stopa dyskonta jest zgodna ze średnioważonym kosztem kapitału ustalonym dla poszczególnych spółek zależnych (jednolita stopa dyskonta dla różnych segmentów biznesowych w ramach tej samej spółki zależnej). Poszczególne składowe przyjętych stóp dyskonta zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopach wolnych od ryzyka, wartości współczynnika beta, która została zalewarowana w oparciu o rynkową strukturę dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej stopy zwrotu z rynku. W zależności od rynku działania danej części segmentu stopa dyskonta waha się od 9% - 67,8%.

Wysokość stóp dyskontowych w przedziałach wartości w podziale na kraje, w jakich działają jednostki zależne, przedstawia się następująco:

Kraj siedziby spółki	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
Albania / Kosowo	13,1% - 16,9%	17,43% - 19,73%
Bośnia i Hercegowina	16,7% - 18,7%	20,59% - 22,7%
Bułgaria	10,1%	13,5%
Chorwacja	9,1% - 9,9%	11,01% - 11,91%
Czechy / Słowacja	9,0% - 9,4%	10,03% - 11,41%
Czarnogóra	13,9% - 15,5%	17,01% - 18,69%
Hiszpania	9,0%	10,1%
Macedonia	12,8% - 14,2%	15,56% - 17,05%
Rumunia / Mołdawia	11,7% - 13,9%	18,07% - 19,28%
Serbia	12,2% - 14,6%	16,5% - 17,68%
Słowenia	9,3%	10,5%
Turcja	46,1% - 67,8%	29,73% - 31,29%

W oparciu o przeprowadzone testy nie dokonano w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku ani w okresie porównywalnym odpisów aktualizujących wartości firmy.

Dodatkowo Jednostka Dominująca przeprowadziła analizę wrażliwości utraty wartości wartości firmy. Analiza wrażliwości prezentuje o ile zmieni się wartość odzyskiwalna, jeśli stopa dyskonta wzrośnie o 1 p.p. przy innych założeniach niezmienionych oraz o ile zmieni się wartość odzyskiwalna, jeśli dynamika przychodów zmniejszy się o 1 p.p. przy innych założeniach niezmienionych.

Wyniki przeprowadzonej analizy na dzień 31 grudnia 2023 roku zostały zaprezentowane w poniższej tabeli:

	Stopa dyskontowa Zmiana o 1 p.p.	Dynamika zmiany przychodów Zmiana o 1 p.p.
Rozwiązania dla bankowości	(47 170)	(97 098)
Rozwiązania płatnicze	(153 264)	(225 601)
Rozwiązania dedykowane	(57 433)	(94 050)

Żadna racjonalna zmiana kluczowych założeń modelu wyceny wartości firmy przypisanej do segmentów, nie powinna spowodować konieczności utworzenia odpisu z tytułu utraty wartości firmy.

6.6. Pozostałe aktywa finansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa kwalifikuje aktywa finansowe do następujących kategorii wyceny określonych w MSSF 9:

- *wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite*
- *wyceniane w zamortyzowanym koszcie*
- *wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.*

Grupa dokonuje klasyfikacji składników aktywów finansowych na podstawie modelu biznesowego Grupy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych dla danego składnika aktywów finansowych. Grupa dokonuje reklasyfikacji inwestycji w instrumenty dłużne wtedy i tylko wtedy, gdy zmianie ulega model zarządzania tymi aktywami.

Na moment początkowego ujęcia Grupa klasyfikuje inwestycje w instrumenty kapitałowe (inne niż dotyczące inwestycji w spółki zależne i stowarzyszone), które nie są przeznaczone do obrotu oraz nie są notowane na aktywnym rynku, jako wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite.
Grupa wycenia natomiast w wartości godziwej przez wynik finansowy instrumenty pochodne oraz inwestycje w instrumenty kapitałowe jednostek notowanych na aktywnym rynku.
Wycena na moment początkowego ujęcia
Z wyjątkiem niektórych należności z tytułu dostaw i usług, w momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej. W przypadku składników aktywów finansowych, które nie są zaklasyfikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy spółka może na moment początkowego ujęcia powiększyć ich wartość godziwą o koszty transakcyjne dające się bezpośrednio przypisać do ich nabycia.
Wycena po początkowym ujęciu
Wycena aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie
Do kategorii aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem Grupa klasyfikuje: środki pieniężne i ekwiwalenty, pożyczki udzielone (spełniające test klasyfikacyjny SPPI), aktywa z tytułu umów z klientami, należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności podlegające pod zakres MSSF 9.
Należności z tytułu dostaw i usług z terminem zapadalności poniżej 12 miesięcy są wyceniane w kwocie wymaganej zapłaty, pomniejszone o odpis z tytułu oczekiwanej straty. Należności długoterminowe podlegające pod zakres MSSF 9 są dyskontowane na dzień bilansowy.
Grupa wycenia aktywa finansowe w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.
Przychody z tytułu odsetek z inwestycji w instrumenty dłużne ujmowane są przez Grupę w wyniku finansowym. Na moment zbycia inwestycji w instrumenty dłużne Grupa ujmuje skumulowane zyski/straty z wyceny w wyniku finansowym.
Wycena aktywów finansowych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite
Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki: (i) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz (ii) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.
Do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite Grupa klasyfikuje: obligacje skarbowe i korporacyjne oraz inwestycje w instrumenty kapitałowe spółek nienotowanych na aktywnym rynku.
Przychody z tytułu odsetek z inwestycji w instrumenty dłużne ujmowane są przez Grupę w wyniku finansowym. Dywidendy z instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, Grupa ujmuje jako przychód w wyniku finansowym.
Na moment zbycia inwestycji w instrumenty dłużne Grupa ujmuje skumulowane zyski/straty z wyceny w wyniku finansowym. Grupa na moment zaprzestania ujmowania inwestycji w instrumenty kapitałowe wycenianie w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite nie przenosi do wyniku finansowego skumulowanych zysków lub strat ujętych w pozostałych dochodach całkowitych związanych z wyceną tej inwestycji do wartości godziwej. Zyski i straty z wyceny mogą natomiast zostać przeniesione do innej pozycji w obrębie kapitału własnego, np. do zysków zatrzymanych.
Wycena aktywów finansowych w wartości godziwej przez wynik finansowy
Grupa ujmuje w wyniku finansowym zmiany wartości godziwych aktywów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii aktywów finansowych. W wyniku finansowym ujmowane są również przychody z tytułu odsetek oraz dywidend otrzymanych z instrumentów kapitałowych notowanych na aktywnym rynku.
Zaprzestanie ujmowania
Grupa wyłącza aktywa finansowe z ksiąg rachunkowych, w sytuacji, gdy: (i) prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych wygasły, lub (ii) prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych zostały przeniesione a Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.
Utrata wartości aktywów finansowych
Zgodnie z MSSF 9 utrata wartości aktywów finansowych jest szacowania w oparciu o model strat oczekiwanych. Model ten ma zastosowanie do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, z wyjątkiem inwestycji w instrumenty kapitałowe.
Grupa do szacowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych stosuje następujące podejścia:

- *podejście ogólne,*
- *podejście uproszczone.*

Grupa stosuje podejście ogólne do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite oraz do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, z wyjątkiem należności i aktywów z tytułu umów z klientami.
W podejściu ogólnym Grupa szacuje odpis z tytułu utraty wartości aktywów finansowych na bazie 3-stopniowego modelu bazującego na zmianie ryzyka kredytowego aktywów finansowych od momentu ich początkowego ujęcia.
Jeżeli ryzyko kredytowe danych aktywów finansowych nie wzrosło znacznie od momentu początkowego ujęcia (stopień 1), Grupa szacuje odpis z tytułu utraty wartości w horyzoncie 12 miesięcy. W przypadku zidentyfikowania przez Grupę znacznego wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych (stopień 2 i 3), odpis z tytułu utraty wartości szacowany jest w horyzoncie życia aktywów finansowych.
Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa analizuje, czy wystąpiły przesłanki wskazujące na znaczny wzrost ryzyka kredytowego posiadanych aktywów finansowych.
W przypadku należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umów z klientami, Grupa stosuje uproszczone podejście i w związku z tym nie monitoruje zmian ryzyka kredytowego w trakcie życia, a odpis z tytułu utraty wartości wycenia w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w horyzoncie życia należności. Szczegóły dotyczące szacowania wartości odpisu zostały opisane w punkcie 6.8. niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku poza należnościami i środkami pieniężnymi opisanymi w innych notach Grupa posiadała również zaprezentowane w tabeli poniżej pozostałe aktywa finansowe.

	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe (przekształcone)	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy, w tym:				
Kontrakty forward na waluty	-	167	-	19
Akcje spółek nienotowanych na aktywnym rynku	-	167	-	27
Inne aktywa finansowe	338	-	-	-
	338	**334**	**-**	**46**
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez pozostałe dochody całkowite, w tym:				
Akcje spółek notowanych na aktywnym rynku	29	1	28	1
Akcje spółek nienotowanych na aktywnym rynku	21	-	22	-
Inne aktywa finansowe	491	575	1 035	-
	541	**576**	**1 085**	**1**
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie, w tym:				
Pożyczki, w tym	3	57	15	63
udzielone podmiotom powiązanym	-	-	-	-
udzielone pracownikom	*3*	*57*	15	63
udzielone pozostałym podmiotom	-	-	-	-
Obligacje korporacyjne	110	-	-	-
Lokaty terminowe	1 029	206	1 324	209
	1 142	**263**	**1 339**	**272**
Razem pozostałe aktywa finansowe	**2 021**	**1 173**	**2 424**	**319**

W aktywach finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie na dzień 31 grudnia 2023 oraz 31 grudnia 2022 roku ujęte zostały lokaty terminowe, które stanowią zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych przeznaczonych na realizację kontaktów.

Zmiany sposobu ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej oraz zmiany w klasyfikacji instrumentów finansowych

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku w Grupie nie dokonano zmian w sposobie ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej oraz nie wystąpiły przesunięcia instrumentów pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku wartość godziwa aktywów finansowych nie odbiegała istotnie od ich wartości księgowej.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1[i)] tys. PLN	Poziom 2 [ii)] tys. PLN	Poziom 3 [iii)] tys. PLN
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy				
Kontrakty forward na waluty	167	-	167	-
Akcje spółek nienotowanych na aktywnym rynku	167	-	-	167
Inne aktywa finansowe	338	-	-	338
Razem	**672**	**-**	**167**	**505**
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez pozostałe dochody całkowite				
Akcje spółek notowanych na aktywnym rynku	30	30	-	-
Akcje spółek nienotowanych na aktywnym rynku	21	-	-	21
Inne aktywa finansowe	1 066	-	-	1 066
Razem	**1 117**	**30**	**-**	**1 087**

i. wartość godziwa określana na podstawie cen giełdowych oferowanych za identyczne aktywa na rynkach aktywnych;
ii. wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych;
iii. wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe nie są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1[i)] tys. PLN	Poziom 2 [ii)] tys. PLN	Poziom 3 [iii)] tys. PLN
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy				
Kontrakty forward na waluty	19	-	19	-
Akcje spółek nienotowanych na aktywnym rynku	27	-	-	27
Razem	**46**	**-**	**19**	**27**

Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez pozostałe dochody całkowite				
Akcje spółek notowanych na aktywnym rynku	29	29	-	-
Akcje spółek nienotowanych na aktywnym rynku	22	-	-	22
Inne aktywa finansowe	1 035	-	-	1 035
Razem	**1 086**	**29**	**-**	**1 057**

Opisy poziomów wartości godziwej są identyczne jak ujawnione pod tabelą powyżej.

6.7. Czynne rozliczenia międzyokresowe

Wybrane zasady rachunkowości

W rozliczeniach międzyokresowych kosztów wykazywane są wydatki poniesione do dnia bilansowego, które dotyczą przyszłych okresów (czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów) lub są związane z przyszłymi przychodami. W szczególności do rozliczeń międzyokresowych zaliczane są: (i) z góry opłacone usługi obce (w tym usługi utrzymania), które będą świadczone w następnych okresach, (ii) z góry zapłacone ubezpieczenia, prenumeraty, czynsze itp. oraz (ii) pozostałe wydatki poniesione w okresie a dotyczące przyszłych okresów.

Ponadto, Grupa ujmuje jako składnik aktywów koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem oraz koszty wykonania umowy z klientem, jeżeli Grupa spodziewa się, że te koszty odzyska.

Koszty umów z klientami

Koszty pozyskania umowy (doprowadzenia do zawarcia umowy) to dodatkowe (przyrostowe) koszty pozyskania umowy ponoszone przez Grupę w celu doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem, których Grupa nie poniosłaby, jeżeli umowa nie zostałaby zawarta. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, jeżeli spodziewa się, że koszty te odzyska. Okres amortyzacji aktywowanych kosztów z tytułu pozyskania umowy to okres, w którym Grupa wypełnia obowiązki świadczenia wynikające z tej umowy.

Z praktycznego punktu widzenia Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy jako koszty w momencie ich poniesienia, tylko jeśli okres amortyzacji składnika aktywów, który w przeciwnym razie zostałby ujęty przez Grupę, wynosi jeden rok lub krócej.

Koszty wykonania umowy to koszty poniesione w związku z wykonywaniem umowy zawartej z klientem. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, gdy nie są objęte zakresem innego standardu (np. MSR 2 Zapasy, MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe lub MSR 38 Wartości niematerialne), oraz gdy spełniają one wszystkie następujące kryteria:

- *koszty te są bezpośrednio powiązane z umową lub z przewidywaną umową z klientem,*
- *koszty te prowadzą do wytworzenia lub ulepszenia zasobów Spółki, które będą wykorzystywane do spełnienia (lub do dalszego spełniania) zobowiązań do wykonania świadczenia w przyszłości; oraz*
- *Grupa spodziewa się, że koszty te odzyska.*

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku na saldo czynnych rozliczeń międzyokresowych składały się następujące pozycje:

	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Przedpłacone usługi, w tym:	2 799	51 828	1 451	46 204
usługi serwisowe, opłaty licencyjne i subskrypcyjne	*1 827*	*44 481*	*1 254*	*39 200*
ubezpieczenia	*-*	*2 661*	*-*	*1 719*
czynsze oraz uśrednienie rat z tytułu leasingu operacyjnego	*106*	*427*	*-*	*363*
przedpłacone usługi doradcze	*-*	*275*	*-*	*24*
inne usługi	*866*	*3 984*	*197*	*4 898*
Wydatki związane z realizacją usług, dla których nie ujęto jeszcze przychodów	-	694	-	687
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	289	1 382	3	1 117
Razem	**3 088**	**53 904**	**1 454**	**48 008**

6.8. Należności oraz aktywa z tytułu umów z klientami

Wybrane zasady rachunkowości

Aktywa z tytułu umów z klientami *to prawo do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które jednostka przekazała klientowi. Aktywa z tytułu umów z klientami to należności z tytułu wyceny kontraktów IT oraz należności z tytułu dostaw niezafakturowanych. Należności z tytułu wyceny kontraktów IT wynikają z przewagi stopnia zaawansowania realizacji kontraktów wdrożeniowych w stosunku do wystawionych faktur. W przypadku tych aktywów Grupa spełniła swoje zobowiązanie do wykonania świadczenia, ale prawo do wynagrodzenia zależy od spełnienia warunków innych niż tylko upływ czasu, co odróżnia aktywa z tytułu umów od należności z tytułu dostaw i usług. Należności z tytułu dostaw niezafakturowanych to należności z tytułu usług, które zostały wykonane w okresie sprawozdawczym (Grupa spełniła swoje zobowiązanie do wykonania świadczenia), ale za które do dnia bilansowego nie została wystawiona faktura sprzedaży.*

Należności handlowe *to należności z tytułu dostaw i usług oraz należności z tytułu leasingu operacyjnego. Należności handlowe, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 14 do 30 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych,*

z uwzględnieniem odpisu aktualizującego. Należności o odległych terminach płatności są ujmowane według wartości bieżącej oczekiwanej zapłaty w pomniejszeniu o ewentualne odpisy z tytułu oczekiwanej straty kredytowej.

Odpis z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług

Do szacowania odpisu z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług, Grupa stosuje podejście uproszczone wyceniając odpis z tytułu utraty wartości w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w horyzoncie życia należności. Grupa do oszacowania wartości tego odpisu stosuje macierz rezerw opracowaną na podstawie danych historycznych dotyczących spłat należności przez kontrahentów, skorygowanych w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości. W tym celu Grupa dzieli swoich klientów na homogeniczne zbiory i dokonuje statystycznej analizy wiekowej oraz analizy ściągalności należności w oparciu o dane z min. 2 lat wstecz.

Odpis z tytułu utraty wartości jest aktualizowany na każdy dzień sprawozdawczy.

Dla należności z tytułu dostaw i usług przeterminowanych powyżej 180 dni Grupa poza metodą statystyczną szacowania wartości odpisu z tytułu utraty wartości opartą o macierz rezerw stosuje także indywidualne podejście. Dla każdej należności z tytułu dostaw i usług, która jest przeterminowana o ponad 180 dni, a kwota tej należności jest istotna, kierownictwo stosuje profesjonalny osąd na podstawie analizy sytuacji finansowej kontrahenta oraz ogólnych warunków rynkowych.

Odpisy z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umów z klientami zalicza się do działalności operacyjnej.

W przypadku pozostałych należności i innych aktywów finansowych Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia.

Odpisy wartości pozostałych należności zalicza się do pozostałej działalności operacyjnej lub do działalności finansowej, jeśli należność powstała wskutek transakcji sprzedaży inwestycji lub innej działalności, której koszty i przychody co do zasady obciążają działalność finansową. Odpisy salda należności wynikającego z naliczonych odsetek zalicza się do kosztów finansowych.

W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizującego, całość lub odpowiednia część uprzednio dokonanego odpisu zwiększa wartość danego składnika aktywów.

Szacunki

Każdorazowo Grupa dokonuje profesjonalnego osądu polegającego na oszacowaniu stopnia zaawansowania realizacji kontraktów wdrożeniowych w stosunku do wystawionych faktur. Podobnie pewna doza szacunków i profesjonalnego osądu potrzebna jest przy dokonywaniu alokacji ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia, co z kolei ma konsekwencję w rozpoznaniu należności/aktywów z tytułu umów z klientami.

Grupa szacuje wielkość odpisów aktualizujących wartości należności i aktywów z tytułu umów z klientami zgodnie z wymogami MSSF 9 Instrumenty finansowe. W podejściu uproszczonym wymaga to analizy statystycznej, która z zasady wiąże się z dokonywaniem pewnych założeń i stosowaniem profesjonalnego osądu.

W tabeli poniżej zostały przedstawione salda należności na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku.

	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Należności handlowe, w tym:	**-**	**299 114**	**-**	**290 358**
Należności z tytułu dostaw i usług:	**-**	**301 306**	**-**	**291 539**
od jednostek powiązanych	-	744	-	925
od jednostek pozostałych	-	300 562	-	290 614
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	**-**	**8 291**	**-**	**9 229**
Odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych	**-**	**(10 483)**	**-**	**(10 410)**
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	**-**	**2 693**	**-**	**2 433**
Należności budżetowe	**-**	**5 044**	**-**	**3 806**
Podatek VAT	-	3 793	-	1 406
Pozostałe	-	1 251	-	2 400
Pozostałe należności	**7 274**	**79 663**	**7 886**	**23 822**
Należności dot. rozliczanych transakcji płatniczych	-	71 493	-	17 427
Należności z tytułu kaucji	682	1 199	758	1 387
Inne należności	6 592	7 764	7 128	5 095
Odpis aktualizujący inne należności	-	(793)	-	(87)
Razem należności	**7 274**	**386 514**	**7 886**	**320 419**

Saldo pozostałych należności krótkoterminowych obejmuje m.in. zastrzeżone środki pieniężne służące rozliczaniu pozostałych zobowiązań pochodzących z transakcji płatniczych, należności z tytułu gwarancji dobrego wykonania umowy (tj. zabezpieczenie pieniężne przekazane klientom w celu pokrycia ewentualnych strat w przypadku niewywiązania się ze zobowiązań do realizacji kontraktów), należności z tytułu sprzedaży środków trwałych, należności z tytułu przekazanych kaucji, należności za sprzedaż akcji spółek zależnych oraz pozostałe.

Saldo pozostałych należności długoterminowych związane jest z odroczonymi płatnościami za akcje Payten Holding S.A., które były sprzedane menadżerom spółek z Grupy ASEE w 2022 roku. Szczegóły transakcji zostały opisane w punkcie 5.2 not objaśniających.

Poniższa tabela prezentuje aktywa z tytułu umów z klientami na dzień 31 grudnia 2023 oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku:

Aktywa z tytułu umów z klientami	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Należności niezafakturowane	**-**	**27 329**	**-**	**14 375**
od jednostek powiązanych	-	-	-	26
od jednostek pozostałych	-	27 329	-	14 349
Należności z wyceny bilansowej kontraktów IT	**-**	**73 811**	**-**	**64 364**
od jednostek powiązanych	-	462	-	727
od jednostek pozostałych	-	73 349	-	63 637
Odpis z tytułu utraty wartości	**-**	**(6 036)**	**-**	**-**
Razem aktywa z tytułu umów z klientami	**-**	**95 104**	**-**	**78 739**

Zmiana wartości aktywa z tytułu umów z klientami w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym przedstawia się następująco:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Wartość aktywa z tytułu umów na dzień 1 stycznia	**78 739**	**44 233**
Przeklasyfikowanie składnika aktywów z tytułu umów z klientami w związku z nabyciem bezwarunkowego prawa do zapłaty	(162 665)	(88 320)
Realizacja nowych obowiązków świadczeń bez wystawienia faktury; zmiana wartości szacunkowej ceny transakcyjnej, inne zmiany założeń	190 887	121 659
Odpis z tytułu utraty wartości	(6 036)	-
Objęcia kontroli nad podmiotami zależnymi	-	577
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(5 821)	590
Wartość aktywa z tytułu umów z klientami na dzień 31 grudnia	**95 104**	**78 739**

Transakcje z podmiotami powiązanymi zostały przedstawione w punkcie 6.20 not objaśniających do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem Zarządu, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe ponad poziom określony odpisem aktualizującym należności.

W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę wiekową należności na dzień 31 grudnia 2023 roku.

	31 grudnia 2023					
	Kwota przed odpisem (brutto)		Odpis		Kwota po odpisie (netto)	
	tys. PLN	%	tys. PLN	%		
Należności niewymagalne	**254 410**	***82%***	**(624)**	***6%***	**253 786**	***85%***
Należności przeterminowane	**55 187**	***18%***	**(9 859)**	***94%***	**45 328**	***15%***
Należności przeterminowane do 3 miesięcy	35 574	*11%*	(643)	*6%*	34 931	*12%*
Należności przeterminowane od 3 do 6 miesięcy	7 497	*2%*	(417)	*4%*	7 080	*2%*
Należności przeterminowane od 6 do 12 miesięcy	4 578	*1%*	(2 367)	*23%*	2 211	*1%*
Należności przeterminowane pow. 12 miesięcy	7 538	*2%*	(6 432)	*61%*	1 106	*0%*
Wartość bilansowa należności handlowych	**309 597**		**(10 483)**		**299 114**	

W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę wiekową należności na dzień 31 grudnia 2022 roku:

	31 grudnia 2022					
	Kwota przed odpisem (brutto)		Odpis		Kwota po odpisie (netto)	
	tys. PLN	%	tys. PLN	%		
Należności niewymagalne	**220 919**	***73%***	**(1 577)**	***15%***	**219 342**	***76%***
Należności przeterminowane	**79 849**	***27%***	**(8 833)**	***85%***	**71 016**	***24%***
Należności przeterminowane do 3 miesięcy	51 033	*17%*	(783)	*8%*	50 250	*17%*
Należności przeterminowane od 3 do 6 miesięcy	19 575	*7%*	(281)	*3%*	19 294	*7%*
Należności przeterminowane od 6 do 12 miesięcy	2 530	*1%*	(1 388)	*13%*	1 142	*0%*
Należności przeterminowane pow. 12 miesięcy	6 711	*2%*	(6 381)	*61%*	330	*0%*
Wartość bilansowa należności handlowych	**300 768**		**(10 410)**		**290 358**	

Zmiany wartości odpisu aktualizującego należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym zostały przedstawione w tabeli poniżej:

Odpis aktualizujący należności handlowe i aktywa z tytułu umów z klientami	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Odpis na dzień 1 stycznia	**(10 410)**	**(7 696)**
Utworzenie w trakcie okresu sprawozdawczego	(14 921)	(8 043)
Wykorzystanie w trakcie okresu sprawozdawczego	1 311	170
Rozwiązanie w trakcie okresu sprawozdawczego	6 126	6 153
Objęcie kontroli nad spółkami zależnymi	(85)	(1 365)
Utrata kontroli nad spółkami zależnymi	-	45
Różnice kursowe	1 460	326
Odpis na dzień 31 grudnia	**(16 519)**	**(10 410)**

6.9. Zapasy

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa dzieli zapasy na dwie kategorie: towary i części serwisowe (części zamienne oraz sprzęt komputerowy, który został nabyty w celu realizacji kontraktów na usługi utrzymania).
Zapasy są wyceniane przez Grupę według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.
Wartość początkowa części serwisowych jest odnoszona w koszty liniowo na przestrzeni trwania kontraktu na usługi utrzymania, pod które części te zostały nabyte. Rozchód zapasów ujmowany jest za pomocą metody szczegółowej identyfikacji.
Na każdy dzień bilansowy Grupa analizuje czy wartość bilansowa zapasów jest wyższa lub równa cenie sprzedaży możliwej do uzyskania.
Odpisy z tytułu aktualizacji wartości zapasów ujmowane są w kosztach operacyjnych.

W poniższej tabeli przedstawiono stan zapasów na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym:

Zapasy	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 tys. PLN
Sprzęt komputerowy, licencje obce oraz pozostałe towary do odsprzedaży	98 136	58 756
Sprzęt komputerowy, części zamienne oraz inne materiały utrzymywane w celu realizacji usług serwisowych/utrzymaniowych	17 527	15 145
Odpis aktualizujący wartość zapasów	(17 791)	(16 856)
Razem	**97 872**	**57 045**

Zmiany wartości odpisu aktualizującego zapasy w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym zostały przedstawione w tabeli poniżej:

Odpis aktualizujący wartość zapasów	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Odpis na dzień 1 stycznia	**(16 856)**	**(16 058)**
Utworzenie w trakcie okresu sprawozdawczego	(6 235)	(5 217)
Wykorzystanie w trakcie okresu sprawozdawczego	455	58
Rozwiązanie w trakcie okresu sprawozdawczego	3 507	4 695
Objęcie kontroli nad jednostkami zależnymi	(24)	-

Utrata kontroli nad spółkami zależnymi	-	11
Różnice kursowe	1 362	(345)
Odpis na dzień 31 grudnia	**(17 791)**	**(16 856)**

6.10. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Wybrane zasady rachunkowości

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie, lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy oraz inne instrumenty o wysokim stopniu płynności.
Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów. Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych Grupa przyjęła zasadę pomniejszania salda środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o wartość kredytów w rachunkach bieżących stanowiących element finansowania bieżącej działalności.

W tabeli poniżej zostały przedstawione salda środków pieniężnych na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym:

	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 tys. PLN
Środki pieniężne na rachunkach bankowych bieżących i w kasie	239 652	241 982
Lokaty krótkoterminowe (do 3 miesięcy)	70 022	55 923
Środki pieniężne w drodze i pozostałe ekwiwalenty środków pieniężnych	3 438	129
Razem saldo środków pieniężnych wykazanych w bilansie	**313 112**	**298 034**
Odsetki naliczone od środków pieniężnych	(43)	(10)
Kredyty w rachunku bieżącym wykorzystywane do bieżącego zarządzania płynnością	(27 772)	(33 260)
Razem saldo środków pieniężnych wykazane w rachunku przepływów pieniężnych	**285 297**	**264 764**

Na dzień 31 grudnia 2023 roku środki pieniężne w wysokości 10 096 tys. PLN zgromadzone na rachunkach bankowych ASEE S.A. i Payten Holding S.A. są przedmiotem zastawu rejestrowego w związku z posiadanym kredytem bankowym. Na dzień bilansowy wartość zobowiązania z tytułu kredytu zabezpieczona tymi aktywami wynosiła 33 914 tys. PLN.

6.11. Kapitał podstawowy (zakładowy) i nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał podstawowy (zakładowy)
Kapitał zakładowy Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym wynosił 518 942 510,00 PLN i był w całości opłacony. Na kapitał zakładowy składa się 51 894 251 sztuk akcji zwykłych o wartości nominalnej 10 PLN każda. Jednostka Dominująca nie wyemitowała akcji uprzywilejowanych. Kapitał docelowy Jednostki Dominującej jest równy kapitałowi zakładowemu.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej
W kapitałach ujęta została nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną z emisji akcji serii L, M i N w wysokości 30 395 tys. PLN, pomniejszona o poniesione koszty emisji kapitału wynoszące 3 605 tys. PLN (ujęte w 2009 roku) oraz nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną z emisji akcji serii P, R i S w wysokości 11 759 tys. PLN, pomniejszona o poniesione koszty emisji kapitału wynoszące 84 tys. PLN (ujęte w 2010 roku). Nadwyżka wartości emisyjnej nad ceną nominalną została dodatkowo powiększona o kwotę 396 tys. PLN rozwiązanej rezerwy na koszty emisji, ujętej uprzednio w nadwyżce ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz pomniejszona o inne koszty w kwocie 35 tys. PLN.

6.12. Udziały niekontrolujące

Wybrane zasady rachunkowości

Dla każdego nabycia jednostki zależnej Grupa wycenia wartość udziałów niekontrolujących na dzień nabycia stosując metodę proporcjonalnego udziału w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto jednostki przejmowanej lub metodę wartości godziwej.

W poniższej tabeli przedstawione zostały ruchy na udziałach niekontrolujących:

	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 tys. PLN
Na dzień 1 stycznia	**8 515**	**4 157**
Udział w wyniku jednostek zależnych	7 966	7 728
Objęcie kontroli nad spółkami zależnymi	-	4
Transakcje na udziałach niekontrolujących (w tym rozliczenie warunkowego zobowiązania finansowego wobec udziałowców niekontrolujących (opcje put))	1 371	51
Dywidenda wypłacona udziałowcom niekontrolującym	(9 098)	(3 797)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(944)	372
Na dzień 31 grudnia	**7 810**	**8 515**

Pozycja *Transakcje na udziałach niekontrolujących* dotyczy zmian udziałów niekontrolujących wynikających z:

- zmiany udziału w kapitałach/głosach jednostki zależnej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną lub dodatkowego dokupu udziałów w jednostce zależnej. W 2023 roku pozycja ta dotyczyła zakupu części udziałów niekontrolujących w spółce Necomplus Spain. Udział Grupy w Necomplus Spain wzrósł z 67,659% do 84,969%. W 2022 roku pozycja ta dotyczyła głównie sprzedaży 0,93% akcji spółki Payten Holding S.A. menadżerom z Grupy ASEE. Dodatkowo Grupa odkupiła od udziałowców niekontrolujących udziały w spółce IPS, które w poprzednich latach objęte były opcją put.
- rozliczenia warunkowego zobowiązania finansowego wobec udziałowców niekontrolujących (opcje put) gdy warunki kontraktu nie przewidują przeniesienia na spółkę dominującą korzyści wynikających z prawa własności instrumentu kapitałowego objętego opcją put. Na każdy dzień bilansowy następuje w Grupie reklasyfikacja udziału niekontrolującego, do którego nadal alokowana jest część wyniku finansowego przypadająca na udziały niekontrolujące na zobowiązanie finansowe tak, jakby nabycie instrumentu kapitałowego objętego opcją put miało miejsce na ten dzień. W 2023 roku pozycja ta dotyczyła reklasyfikacji udziału niekontrolującego w spółce Necomplus Spain objętego opcją put.

6.13. Zobowiązania z tytułu leasingu

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania z tytułu leasingu – początkowe ujęcie

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wysokości wartości bieżących opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Opłaty leasingowe Grupa dyskontuje z zastosowaniem krańcowej stopy procentowej. Opłaty leasingowe obejmują stałe płatności (w tym zasadniczo stałe opłaty leasingowe) pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe, zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, kwoty gwarantowanej wartości końcowej, ceny wykonania opcji kupna (jeżeli można z wystarczającą pewnością stwierdzić, że Grupa z tej opcji skorzysta) oraz kary pieniężne za wypowiedzenie umowy (jeżeli jest wystarczająca pewność, że Grupa skorzysta z tej opcji).

Zmienne opłaty leasingowe, które nie zależą od indeksu lub stawki, są ujmowane od razu jako koszt okresu, w którym zaistniało zdarzenie lub warunek powodujący konieczność uiszczenia opłaty.

Zobowiązania z tytułu leasingu – późniejsza wycena

W kolejnych okresach zobowiązanie z tytułu leasingu pomniejszane jest o dokonane spłaty i powiększane o naliczane odsetki. Do naliczania odsetek Grupa stosuje krańcową stopę leasingobiorcy, która jest sumą wartości stopy wolnej od ryzyka (dla jej określenia spółki z Grupy stosują kwotowania odpowiednich instrumentów pochodnych - IRS lub stawek oprocentowania obligacji rządowych dla odpowiednich walut) oraz premii za ryzyko kredytowe spółek z Grupy, które kwantyfikowane jest na bazie dostępnej dla spółek z Grupy oferty marż dla kredytów inwestycyjnych odpowiednio zabezpieczonych na aktywach spółek.

W przypadku, gdy w umowie leasingowej dokonywana jest modyfikacja, zmianie ulega okres lub wysokość zasadniczo stałych opłat leasingowych lub następuje zmiana w zakresie osądu co do realizacji opcji kupna wynajmowanego aktywa, wówczas zobowiązanie z tytułu leasingu jest przeliczane, aby odzwierciedlić opisane zmiany. Aktualizacja wartości zobowiązania powoduje również konieczność odpowiedniej aktualizacji wartości aktywa z tytułu prawa do użytkowania.

Szacunki

Opłaty leasingowe Grupa dyskontuje z zastosowaniem krańcowej stopy procentowej, która wymaga oszacowania na bazie wartości stopy wolnej od ryzyka oraz premii za ryzyko kredytowe spółek z Grupy, które kwantyfikowane jest na bazie dostępnej dla spółek z Grupy oferty marż dla kredytów inwestycyjnych odpowiednio zabezpieczonych na aktywach spółek.

Niektóre umowy leasingowe zawierają opcje przedłużenia lub wypowiedzenia leasingu. Grupa zawiera także umowy na czas nieoznaczony. Zarząd dokonuje osądu, aby ustalić okres, co do którego można z wystarczającą pewnością założyć, że takie umowy będą trwać.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Grupa posiadała umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą. Przedmiotem tych umów są:

- powierzchnie biurowe i magazynowe,

- samochody,
- sprzęt IT i pozostałe aktywa.

W poniższej tabeli zaprezentowano saldo zobowiązań z tytułu leasingu na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku:

Zobowiązania z tytułu leasingu	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Leasing nieruchomości	24 331	13 920	21 233	15 104
Leasing środków transportu	5 272	3 074	4 369	3 696
Leasing sprzętu IT i pozostałych aktywów	264	839	98	618
	29 867	**17 833**	**25 700**	**19 418**

Leasing nieruchomości

Wartość netto budynków będących przedmiotem umów leasingu na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 36 907 tys. PLN a na dzień 31 grudnia 2022 roku 34 506 tys. PLN.

Przyszłe minimalne przepływy pieniężne oraz zobowiązanie wynikające z umowy leasingu nieruchomości przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
	tys. PLN	tys. PLN
Minimalne opłaty leasingowe		
w okresie krótszym niż 1 rok	15 908	16 044
w okresie 1-5 lat	26 245	21 374
w okresie dłuższym niż 5 lat	796	873
Przyszłe minimalne płatności leasingowe	**42 949**	**38 291**
Przyszłe koszty odsetkowe	**(4 698)**	**(1 954)**
Wartość bieżąca zobowiązania leasingowego	**38 251**	**36 337**
w okresie krótszym niż 1 rok	13 920	15 104
w okresie 1-5 lat	23 587	20 386
w okresie dłuższym niż 5 lat	744	847
Zobowiązanie z tytułu leasingu	**38 251**	**36 337**

W Grupie średnia efektywna stopa procentowa z tytułu powyższego leasingu na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosi 6,2%.

Leasing samochodów, sprzętu IT i pozostałych aktywów

Wartość netto sprzętu IT, samochodów i pozostałych aktywów będących przedmiotem umów leasingu na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 9 402 tys. PLN a na dzień 31 grudnia 2022 roku 8 625 tys. PLN.

Łączne przyszłe przepływy pieniężne oraz zobowiązania wynikające z umów leasingu samochodów, sprzętu IT i pozostałych aktywów przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
	tys. PLN	tys. PLN
Minimalne opłaty leasingowe		
w okresie krótszym niż 1 rok	4 287	4 500
w okresie 1-5 lat	5 833	4 781
w okresie dłuższym niż 5 lat	-	-
Przyszłe minimalne płatności leasingowe	**10 120**	**9 281**
Przyszłe koszty odsetkowe	**(671)**	**(500)**
Wartość bieżąca zobowiązania leasingowego	**9 449**	**8 781**
w okresie krótszym niż 1 rok	3 913	4 314
w okresie 1-5 lat	5 536	4 467
w okresie dłuższym niż 5 lat	-	-
Zobowiązanie z tytułu leasingu	**9 449**	**8 781**

W Grupie średnia efektywna stopa procentowa z tytułu powyższego leasingu na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosi 4,5%.
Poniżej przedstawiono kwoty przychodów, kosztów, zysków i strat wynikających z leasingu ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat/sprawozdaniu z całkowitych dochodów:

	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 tys. PLN
Koszt amortyzacji aktywów z tytułu prawa do użytkowania	(21 509)	(22 002)
Koszty odsetek od zobowiązań z tytułu leasingu	(2 081)	(1 549)
Koszty leasingów krótkoterminowych	(15 482)	(11 270)
Koszty leasingu aktywów o niskiej wartości	(2 219)	(1 797)
Łączna kwota ujęta w rachunku zysków i strat	**(41 291)**	**(36 618)**

6.14. Kredyty bankowe i pożyczki

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa kwalifikuje zobowiązania finansowe do jednej z kategorii:

- *wyceniane według zamortyzowanego kosztu,*
- *wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.*

Według zamortyzowanego kosztu Grupa wycenia kredyty bankowe, pożyczki oraz papiery dłużne. Pozostałe zobowiązania finansowe Grupa wycenia w wartości godziwej przez wynik finansowy, poza wyceną zobowiązań z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put), które rozliczone są zgodnie z MSSF 3.
W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe i pożyczki są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji zobowiązań finansowych.
Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty i pożyczki są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.
Grupa usuwa zobowiązania finansowe z bilansu wtedy, gdy zobowiązanie to przestało istnieć, tzn., gdy obowiązek wynikający z umowy został wypełniony, umorzony lub wygasł. Różnice pomiędzy wartością bilansową zobowiązania finansowego, które wygasło, a kwotą zapłaty z uwzględnieniem wszystkich przeniesionych aktywów niebędących środkami pieniężnymi ujmuje się w wyniku finansowym.

Zadłużenie Grupy na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku zostało przedstawione w tabeli poniżej.

	Waluta	Termin spłaty	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
			Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Kredyty w rachunku bieżącym			**-**	**27 771**	**-**	**33 260**
stała stopa procentowa	*BAM*	*14.06.2024*	-	1 899	-	3 379
stała stopa procentowa	*BAM*	*10.05.2024*	-	982	-	4 036
stała stopa procentowa	*BAM*	*24.05.2024*	-	3 322	-	3 600
stała stopa procentowa	*BAM*	*04.11.2024*	-	2 219	-	5 954
stała stopa procentowa	*BAM*	*12.01.2024*	-	-	-	2
stała stopa procentowa	*BAM*	*15.09.2023*	-	-	-	8 646
stała stopa procentowa	*BAM*	*12.05.2024*	-	1 327	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*01.04.2023*	-	-	-	1 920
stała stopa procentowa	*BAM*	*28.03.2024*	-	-	-	537
stała stopa procentowa	*BAM*	*28.09.2024*	-	-	-	1 200
stała stopa procentowa	*BAM*	*29.01.2023*	-	-	-	3 700
stała stopa procentowa	*BAM*	*15.05.2023*	-	-	-	14
stała stopa procentowa	*BAM*	*28.12.2025*	-	945	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*15.12.2024*	-	3 324	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*28.12.2025*	-	1 654	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*21.03.2024*	-	1 325	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*28.12.2025*	-	1 619	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*28.09.2024*	-	1 107	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*28.03.2024*	-	2	-	-
stała stopa procentowa	*BAM*	*16.11.2024*	-	3 320	-	-
stała stopa procentowa	*BGN*	*30.04.2025*	-	-	-	4
stała stopa procentowa	*COP*	*04.01.2024*	-	13	-	20
stała stopa procentowa	*EUR*	*05.01.2024*	-	46	-	97
stała stopa procentowa	*EUR*	*10.03.2025*	-	10	-	-
stała stopa procentowa	*MKD*	*10.01.2024*	-	40	-	40
stała stopa procentowa	*TRY*	*05.01.2024*	-	79	-	111

Euribor 1M + marża	*EUR*	*31.01.2024*	-	897	-	-
Euribor 3M + marża	*EUR*	*23.02.2024*	-	3 641	-	-
Pozostałe kredyty			**54 124**	**23 839**	**48 635**	**33 195**
stała stopa procentowa	*BAM*	*21.12.2028*	12 369	3 108	-	-
stała stopa procentowa	*EUR*	*22.04.2023*	-	-	-	939
stała stopa procentowa	*EUR*	*30.06.2024*	-	815	879	1 759
stała stopa procentowa	*EUR*	*10.01.2025*	542	6 503	7 626	6 453
stała stopa procentowa	*EUR*	*20.04.2024*	-	1 858	2 011	4 827
stała stopa procentowa	*EUR*	*10.08.2023*	-	-	-	2 187
stała stopa procentowa	*EUR*	*30.11.2023*	-	-	-	2 490
stała stopa procentowa	*EUR*	*28.06.2027*	974	176	-	-
stała stopa procentowa	*EUR*	*05.12.2025*	4 955	3 716	-	-
stała stopa procentowa	*PEN*	*13.02.2023*	-	-	-	15
Euribor 1M + marża	*EUR*	*31.07.2023*	-	-	-	2 680
Euribor 3M + marża	*EUR*	*30.06.2024*	-	1 847	1 708	3 701
Euribor 3M + marża	*EUR*	*29.09.2029*	33 914	19	29 763	5 411
Euribor 3M + marża	*EUR*	*14.12.2024*	-	4 348	-	-
Euribor 6M + marża	*BAM*	*05.02.2024*	-	26	56	299
Euribor 6M + marża	*BAM*	*22.04.2024*	-	217	235	694
Euribor 6M + marża	*BAM*	*25.10.2025*	633	740	1 489	778
Euribor 6M + marża	*EUR*	*30.09.2023*	-	-	-	44
Euribor 6M + marża	*EUR*	*08.07.2026*	737	466	1 339	460
Euribor 1Y + marża	*EUR*	*22.06.2027*	-	-	3 529	458
Razem			**54 124**	**51 610**	**48 635**	**66 455**

Łącznie zadłużenie Grupy na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiło 105 734 tys. PLN (115 090 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2022 roku). Spadek zadłużenia to efekt spłaty kredytów zaciągniętych na finansowanie akwizycji i inwestycji w infrastrukturę wykorzystywaną w projektach outsourcingu procesów płatniczych zgodnie z harmonogramami.

Łączne wpływy oraz spłaty kredytów ujęte w rachunku przepływów pieniężnych w 2023 roku wyniosły odpowiednio 32 216 tys. PLN (wpływy) oraz 30 043 tys. PLN (spłaty).

Na dzień 31 grudnia 2023 roku środki trwałe o wartości 18 350 tys. PLN, należności handlowe o wartości 31 882 tys. PLN, środki pieniężne o wartości 10 096 tys. PLN oraz aktywa finansowe (depozyty) o wartości 1 160 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych oraz otwartych linii bankowo-gwarancyjnych. Kwota zobowiązania zabezpieczonego tymi aktywami wynosiła na dzień 31 grudnia 2023 roku 53 915 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku środki trwałe o wartości 17 053 tys. PLN, należności handlowe o wartości 8 012 tys. PLN, środki pieniężne o wartości 13 541 tys. PLN oraz aktywa finansowe (depozyty) o wartości 1 257 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych oraz otwartych linii bankowo-gwarancyjnych. Kwota zobowiązania zabezpieczonego tymi aktywami wynosiła na dzień 31 grudnia 2022 roku 55 786 tys. PLN.

W okresie sprawozdawczym marża realizowana przez kredytodawców spółek Grupy ASEE kształtowała się w przedziale od 1,0 pkt proc. do 5,7 pkt proc. w skali roku. W okresie porównywalnym marże kształtowały się w przedziale od 1,0 pkt proc. do 7,5 pkt proc. w skali roku.

Do części kredytów przypisano tzw. kowenanty, czyli obowiązek utrzymywania zdefiniowanych wskaźników finansowych na wymaganym przez banki poziomie. Wskaźniki dotyczą poziomu zadłużenia, np. stosunku zadłużenia do zysku EBITDA. Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku żadna ze spółek Grupy ASEE nie naruszyła wymogów zdefiniowanych w umowach kredytowych.

Wartość godziwa zobowiązań finansowych

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku w Grupie nie wystąpiły przesunięcia w pozycjach zadłużenia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku wartość godziwa kredytów nie odbiegała istotnie od ich wartości księgowej i została określona przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe nie są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych (poziom 3).

6.15. Pozostałe zobowiązania finansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania z tytułu opcji put *to zobowiązania z tytułu umów zawartych z akcjonariuszami lub udziałowcami niekontrolującymi w spółkach zależnych. Na bazie takich umów powstaje obowiązek nabycia przez Grupę instrumentów kapitałowych ujmowany w wysokości szacunkowej wartości przyszłego zobowiązania nawet wtedy, gdy obowiązek ten jest uwarunkowany wykonaniem przez drugą stronę prawa przedstawienia do wykupienia (np. w sytuacji, w której udziałowcy niekontrolujący mają prawo przedłożyć jednostce dominującej do zakupu akcje jednostki zależnej). Jeśli warunki kontraktu nie przewidują przeniesienia na spółkę dominującą korzyści wynikających z prawa własności instrumentu kapitałowego objętego opcją put, na każdy dzień bilansowy następuje w Grupie reklasyfikacja udziału niekontrolującego, do którego nadal alokowana jest część wyniku finansowego przypadająca na udziały niekontrolujące na zobowiązanie finansowe, tak jakby nabycie instrumentu kapitałowego objętego opcją put miało miejsce na ten dzień. Zmiana reklasyfikowanej kwoty jest ujmowana bezpośrednio w kapitałach Grupy w pozycji „Transakcje na udziałach niekontrolujących".*

Jeśli warunki kontraktu przewidują przeniesienie na spółkę dominującą korzyści wynikających z prawa własności instrumentu kapitałowego objętego opcją put (z ang. present ownership), na dzień objęcia kontroli oraz na każdy kolejny dzień bilansowy nie jest rozpoznawany udział niekontrolujący wynikający z instrumentów kapitałowych będących przedmiotem opcji. Tym samym połączenie jest rozliczane tak, jakby na dzień objęcia kontroli jednostka dominująca nabyła udział w kapitale jednostki zależnej powiększony o udział będący przedmiotem opcji put. Zobowiązanie wynikające z opcji put jest wycenione początkowo wg wartości godziwej i powiększa cenę nabycia spółki zależnej. Następnie na każdy dzień bilansowy wyceniane jest do wartości godziwej, a zmiany w szacunkach są odnoszone do rachunku zysków i strat (w działalności finansowej). Udział w wyniku przypadający na udział w kapitale będący przedmiotem opcji jest alokowany do jednostki dominującej, a wszelkie wypłaty dywidendy na rzecz podmiotów niekontrolujących ujmowane są w kosztach finansowych.

Odroczone płatności za nabycie udziałów

Zobowiązania z tytułu odroczonej płatności za nabycie udziałów ujmowane są w wartości bieżącej ustalonej zapłaty i powiększają wartość ceny nabycia pakietu kontrolnego.

Warunkowe płatności za nabycie udziałów

Zobowiązania z tytułu warunkowej płatności za nabycie udziałów ujmowane są w wartości oczekiwanej przewidywanej zapłaty i powiększają wartość ceny nabycia pakietu kontrolnego. W przeciwieństwie do płatności odroczonych ich wartość zmienia się na każdy dzień bilansowy ze względu na zmiany prawdopodobieństwa realizacji warunków ustalonych w umowie ze stroną sprzedającą. Zmiana wartości zobowiązań z tytułu warunkowych płatności za pakiet kontrolny ujmowana jest odpowiednio w przychodach lub kosztach finansowych.

Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych są bezpośrednio odnoszone do zysku lub straty netto roku obrotowego w części dotyczącej działalności finansowej.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności.

Szacunki

Grupa posiada zobowiązania z tytułu przyszłych płatności warunkowych na rzecz strony sprzedającej pakiet kontrolny w spółkach zależnych oraz zobowiązania z tytułu opcji put przyznanych udziałowcom niekontrolującym. Ustalenie wartości tych zobowiązań wymagało oszacowania wartości przyszłych wyników finansowych spółek. Powyższe zobowiązania są dyskontowane do wartości bieżącej.

Zobowiązania finansowe	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania z tytułu wypłaty dywidendy	-	3 932	-	4 067
Zobowiązania z tytułu odroczonej i/lub warunkowej płatności za pakiet kontrolny/ wykup udziałów mniejszości	930	46 725	13 735	10 546
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put)	173 125	8 219	77 691	47 135
Walutowe kontrakty forward	-	4	140	317
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	48	-	6
	174 055	**58 928**	**91 566**	**62 071**

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Grupa ASEE ujęła zobowiązania z tytułu opcji put w wysokości 181 344 tys. PLN przyznanej udziałowcom niekontrolującym następujących spółek: Dwelt – 69 961 tys. PLN, Necomplus – 22 481 tys. PLN, ContentSpeed – 3 637 tys. PLN, BS Telecom – 47 642 tys. PLN, Bithat Solutions – 8 379 tys. PLN, Helius Solutions – 8 216 tys. PLN, Avera – 2 790 tys. PLN oraz Ifthenpay – 18 238 tys. PLN. Wartość zobowiązania

została oszacowana z wykorzystaniem formuły liczenia ceny zdefiniowanej w umowie, tj. iloczynu zysku za wskazany w umowie okres i określonego w umowie współczynnika.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku zobowiązania z tytułu warunkowej płatności za pakiet kontrolny akcji w wysokości 47 655 tys. PLN dotyczyły nabycia następujących spółek: Dwelt – 25 642 tys. PLN, Helius Systems – 1 196 tys. PLN, ContentSpeed – 2 680 tys. PLN, Ifthenpay – 5 982 tys. PLN, Avera – 5 138 tys. PLN oraz Smarttek – 930 tys. PLN. Kwota 6 087 tys. PLN dotyczy zobowiązania z tytułu warunkowej płatności za wykup udziałów mniejszościowych spółki IPS. Wartość zobowiązania została oszacowana z wykorzystaniem formuły liczenia ceny zdefiniowanej w umowie, tj. iloczynu zysku spółki za wskazany w umowie okres i określonego w umowie współczynnika.

Wartość godziwa zobowiązań finansowych

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku w Grupie nie wystąpiły przesunięcia w pozycjach zobowiązań finansowych pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku wartość godziwa zobowiązań finansowych nie odbiegała istotnie od ich wartości księgowej.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 [i] tys. PLN	Poziom 2 [ii] tys. PLN	Poziom 3 [iii] tys. PLN
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania z tytułu wypłaty dywidendy	3 932	-	-	3 932
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów/akcji - płatności odroczone i warunkowe za pakiet kontrolny	47 655	-	-	47 655
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put)	181 344	-	-	181 344
Walutowe kontrakty forward	4	-	4	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	48	-	-	48
Razem	**232 983**	**-**	**4**	**232 979**

i. wartość godziwa określana na podstawie cen giełdowych oferowanych za identyczne aktywa na rynkach aktywnych;
ii. wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych;
iii. wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe nie są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 [i] tys. PLN	Poziom 2 [ii] tys. PLN	Poziom 3 [iii] tys. PLN
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania z tytułu wypłaty dywidendy	4 067	-	-	4 067
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów/akcji - płatności odroczone i warunkowe za pakiet kontrolny	24 281	-	-	24 281
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put)	124 826	-	-	124 826
Walutowe kontrakty forward	457	-	457	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	6	-	-	6
Razem	**153 637**	**-**	**457**	**153 180**

Opisy poziomów wartości godziwej są identyczne jak ujawnione pod tabelą powyżej.

6.16. Zobowiązania handlowe, zobowiązania budżetowe oraz pozostałe zobowiązania

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania handlowe *to zafakturowane zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zobowiązania niezafakturowane. Zobowiązania handlowe dotyczące działalności operacyjnej są ujmowane i wykazywane według kwot wymaganej zapłaty. Zobowiązania te wynikają z dostaw i usług, na które spółki z Grupy otrzymały faktury oraz takich, które nie zostały zafakturowane, ale które w ocenie zarządów spółek są wysoce prawdopodobne i dla których możliwe było precyzyjne określenie ich wysokości.*
Zobowiązania budżetowe *to zobowiązania z tytułu podatków i danin publicznych oraz ubezpieczeń społecznych i ceł. Zobowiązania te ustala się w kwocie wymaganej zapłaty zgodnie z przepisami obowiązującymi w krajach, w których działalność prowadzą spółki z Grupy.*
Pozostałe zobowiązania *to zobowiązania wobec pracowników z tytułu niewypłaconych na dzień bilansowych wynagrodzeń, zobowiązania z tytułu zakupów środków trwałych i wartości niematerialnych oraz inne zobowiązania.*

Struktura zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 została przedstawiona w tabeli poniżej:

	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania handlowe, w tym:	**-**	**214 561**	**-**	**123 980**
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	**-**	**195 547**	**-**	**106 743**
od jednostek powiązanych	-	648	-	191
od jednostek pozostałych	-	194 899	-	106 552
Zobowiązania niezafakturowane	**-**	**16 751**	**-**	**17 237**
od jednostek powiązanych	-	44	-	48
od jednostek pozostałych	-	16 707	-	17 189
Zobowiązania z tytułu kar umownych związanych z projektami	**-**	**2 263**	**-**	**-**
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	**-**	**15 275**	**-**	**9 081**
Zobowiązania budżetowe	**-**	**50 849**	**-**	**46 357**
Podatek od wartości dodanej (VAT)	-	34 834	-	30 959
Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)	-	4 302	-	4 270
Ubezpieczenia społeczne	-	10 622	-	9 636
Podatek u źródła	-	713	-	1 137
Pozostałe	-	378	-	355
Pozostałe zobowiązania	**47**	**102 856**	**74**	**48 894**
Zobowiązania dot. rozliczanych transakcji płatniczych	-	69 584	-	16 332
Zobowiązania wobec pracowników (w tym z tytułu wynagrodzeń)	-	25 494	-	24 613
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych	-	1 504	-	2 562
Inne zobowiązania	47	6 274	74	5 387
Razem	**47**	**383 541**	**74**	**228 312**

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane. Transakcje z podmiotami powiązanymi przedstawione są w punkcie 6.20 not objaśniających do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

6.17. Zobowiązania z tytułu umów z klientami

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania z tytułu umów z klientami to obowiązki jednostki do przekazania na rzecz klienta dóbr i usług, w zamian za które Grupa otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta.
W ramach zobowiązań z tytułu umów z klientami prezentowane są zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT oraz rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu nierozliczonych na dzień bilansowy licencji z prawem do dostępu, przyszłe przychody z tytułu usług takich jak opieka informatyczna (utrzymanie), które są rozliczane w czasie oraz zaliczki na dostawy sprzętu.
Ze względu na dużą różnorodność zobowiązań do wykonania świadczenia trudno jest określić jeden moment, w którym Grupa co do zasady spełnia swoje zobowiązania do wykonania świadczenia. Najczęściej w przypadku kontraktów na wdrożenie kompleksowego systemu IT oraz kontraktów utrzymaniowych Grupa spełnia swoje zobowiązania podczas świadczenia usług dla klientów. W przypadku świadczenia polegającego na dostarczeniu do klienta licencji na oprogramowanie (z prawem do korzystania) Grupa uznaje zobowiązanie do wykonania świadczenia za spełnione w momencie udzielenia licencji, ale nie wcześniej niż z początkiem okresu, w którym klient może zacząć korzystać z tego oprogramowania (najczęściej w momencie przekazania klucza licencyjnego), co w ocenie Grupy jest jednoznaczne z przekazaniem klientowi kontroli nad licencją.

Szacunki

Każdorazowo Grupa dokonuje profesjonalnego osądu i szacunku wartości stopnia zaawansowania realizacji kontraktów wdrożeniowych w stosunku do wystawionych faktur i alokacji ceny transakcyjnej.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku zobowiązania z tytułu umów z klientami Grupy wynikały z tytułów wyszczególnionych w tabeli poniżej:

	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT, w tym:	**-**	**26 361**	**-**	**33 872**
Od jednostek powiązanych	-	-	-	2
Od jednostek pozostałych	-	26 361	-	33 870
Rozliczenia międzyokresowe przychodów dot. projektów IT, w tym:	**10 690**	**131 753**	**8 455**	**114 488**
Usługi serwisowe, opłaty licencyjne i subskrypcyjne	10 690	82 305	8 455	67 400
Przedpłacone wdrożenia	-	13 418	-	12 240
Zobowiązania do dostawy sprzętu	-	36 005	-	34 822
Pozostałe przedpłacone usługi	-	25	-	26
Razem zobowiązania z tytułu umów z klientami	**10 690**	**158 114**	**8 455**	**148 360**

W tabeli poniżej wyjaśniono zmianę wartości zobowiązań z tytułu umów z klientami w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku oraz zakończonym dnia 31 grudnia 2022 roku:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023	12 miesięcy do 31 grudnia 2022
	tys. PLN	tys. PLN
Wartość zobowiązań z tytułu wyceny długoterminowych kontraktów IT oraz wartość rozliczeń międzyokresowych przychodów wynikająca z projektów IT na dzień 1 stycznia	**156 815**	**98 821**
Wystawienie faktur ponad zrealizowany obowiązek świadczenia	364 189	310 620
Realizacja nowych obowiązków świadczeń bez wystawienia faktury; zmiana wartości szacunkowej ceny transakcyjnej, inne zmiany założeń	(334 813)	(255 089)
Objęcie kontroli nad podmiotami zależnymi	-	2 055
Wpływ hiperinflacji	3 926	3 506
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(21 313)	(3 098)
Wartość zobowiązań z tytułu umów z klientami na dzień 31 grudnia	**168 804**	**156 815**

6.18. Rezerwy

Wybrane zasady rachunkowości

Kontrakty uciążliwe i rezerwy na straty

Grupa rozpoznaje rezerwy na umowy rodzące obciążenia, jeżeli nieuniknione koszty wypełnienia obowiązków przewyższają możliwe do uzyskania korzyści.

Weryfikacja stanu rezerwy na kontrakty uciążliwe dokonywana jest na każdy dzień bilansowy (na dany dzień bilansowy wartość rezerwy powinna być równa różnicy pomiędzy całą planowaną stratą na kontrakcie a stratą zrealizowaną do dnia bilansowego), w efekcie czego może nastąpić zwiększenie lub zmniejszenie rezerwy.

Rezerwa na naprawy gwarancyjne

Rezerwa na naprawy gwarancyjne tworzona jest na pokrycie przyszłych przewidywanych kosztów realizacji zobowiązań gwarancyjnych lub serwisowych wynikających z realizowanych kontraktów IT, o ile zobowiązania do świadczenia gwarancji spełniają, w rozumieniu MSSF 15, definicję gwarancji standardowej.

Jeżeli gwarancja spełnia definicję usługi (jest gwarancją ponadstandardową w rozumieniu MSSF 15) tj. gwarancja ma zakres szerszy niż tylko zapewnienie klienta, że dany produkt/usługa jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją, nie są na nią tworzone rezerwy. Świadczenie gwarancji ponadstandardowej jest bowiem zobowiązaniem do wykonania usługi i jako takie powinno być ujęte w przychodach ze sprzedaży, nie zaś w kategorii rezerw.

Rezerwa na naprawy gwarancyjne (dotycząca gwarancji standardowej) jest zawiązywana w następujących przypadkach:

(i) z klientem nie została podpisana umowa na usługi utrzymaniowe, lub

(ii) zakres umowy utrzymaniowej nie pokrywa całości oczekiwanych kosztów związanych z realizacją zobowiązań gwarancyjnych, lub

(iii) zakres gwarancji producenta dla odsprzedawanego sprzętu jest węższy od gwarancji, do jakiej spółka z Grupy zobowiązała się w umowie z klientem.

Wartość rezerwy rozpoznawana na dzień bilansowy jest współmierna ze stanem realizacji kontraktu IT.

Koszty związane ze świadczeniem usług wynikających ze zobowiązania gwarancyjnego pomniejszają w momencie ich ponoszenia wartość zawiązanej rezerwy. Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje weryfikacji wysokości zawiązanych rezerw na naprawy gwarancyjne. Jeśli faktyczna realizacja zobowiązania lub przewidywane przyszłe koszty są niższe/wyższe niż zakładano w momencie

początkowego ujęcia rezerwy, rezerwa jest odpowiednio obniżana/zwiększana tak, aby odzwierciedlić bieżące oczekiwania Grupy, co do kosztów realizacji zobowiązania gwarancyjnego w przyszłych okresach.

Świadczenia po okresie zatrudnienia

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do odpraw emerytalnych. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od przepisów prawa pracy, które obowiązuje w poszczególnych krajach, w których działają spółki z Grupy. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuariusza. Ponowna wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczących programów określonych świadczeń obejmująca zyski i straty aktuarialne ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i nie podlega późniejszej reklasyfikacji do zysku lub straty.

Rezerwa na kary umowne

Rezerwy na kary umowne tworzone są na toczące się postępowania sądowe na bazie dostępnych informacji, w tym opinii niezależnych ekspertów.

Zmiany stanu rezerw w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku zostały przedstawione w tabeli poniżej:

Rezerwy	Naprawy gwarancyjne oraz zwroty	Rezerwy na kary umowne	Rezerwa na straty na kontraktach	Koszty związane z toczącymi się sprawami sądowym	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Pozostałe rezerwy	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2023 roku	**1 013**	**-**	**2 743**	**411**	**4 363**	**645**	**9 175**
Objęcie kontroli nad podmiotami zależnymi	-	-	-	-	-	-	**-**
Utworzone w trakcie okresu sprawozdawczego	671	146	5 889	83	3 209	618	**10 616**
Wykorzystane/rozwiązane	(718)	(69)	(2 926)	(35)	(2 644)	(1 004)	**(7 396)**
Utrata kontroli nad jednostkami zależnymi	-	-	-	-	-	-	**-**
Zmiana prezentacji	-	-	-	3	-	(3)	**-**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(76)	(4)	(329)	(95)	(1 181)	(116)	**(1 801)**
Na dzień 31 grudnia 2023 roku, w tym:	**890**	**73**	**5 377**	**367**	**3 747**	**140**	**10 594**
Krótkoterminowe	890	73	5 377	234	104	10	**6 688**
Długoterminowe	-	-	-	133	3 643	130	**3 906**
Na dzień 1 stycznia 2023 roku, w tym:	**1 013**	**-**	**2 743**	**411**	**4 363**	**645**	**9 175**
Krótkoterminowe	1 013	-	2 743	286	713	534	**5 289**
Długoterminowe	-	-	-	125	3 650	111	**3 886**

Zmiany stanu rezerw w okresie porównywalnym wyglądały następująco:

Rezerwy	Naprawy gwarancyjne oraz zwroty	Rezerwy na kary umowne	Rezerwa na straty na kontraktach	Koszty związane z toczącymi się sprawami sądowym	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Pozostałe rezerwy	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2022 roku	**1 602**	**1 389**	**192**	**396**	**2 621**	**164**	**6 364**
Objęcie kontroli nad podmiotami zależnymi	-	-	-	-	-	-	-
Utworzone w trakcie okresu sprawozdawczego	784	337	3 179	52	2 728	1 361	**8 441**
Wykorzystane/rozwiązane	(1 406)	(1 755)	(638)	(10)	(574)	(808)	**(5 191)**
Utrata kontroli nad jednostkami zależnymi	-	-	-	-	(3)	(10)	**(13)**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	33	29	10	(27)	(409)	(62)	**(426)**
Na dzień 31 grudnia 2022 roku, w tym:	**1 013**	**-**	**2 743**	**411**	**4 363**	**645**	**9 175**
Krótkoterminowe	1 013	-	2 743	286	713	534	**5 289**
Długoterminowe	-	-	-	125	3 650	111	**3 886**
Na dzień 1 stycznia 2022 roku, w tym:	**1 602**	**1 389**	**192**	**396**	**2 621**	**164**	**6 364**
Krótkoterminowe	1 602	1 389	192	265	545	60	**4 053**
Długoterminowe	-	-	-	131	2 076	104	**2 311**

Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych dotyczy wynikających z postanowień umownych zobowiązań do wykonania objętych gwarancjami prac w zakresie napraw oprogramowania lub sprzętu dostarczonych do odbiorców. Kwota rozwiązanych rezerw dotyczy projektów, na które rezerwa została utworzona w okresach uprzednich w oparciu o dane historyczne i nie została wykorzystana w ramach tych projektów.
Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia dotyczy świadczeń emerytalnych, które zostaną wypłacone pracownikom Grupy w momencie przechodzenia na emeryturę lub w momencie odejścia ze spółki jeśli nabyli takie uprawnienia wymagane przepisami obowiązującymi w danym kraju.

6.19. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów

Wybrane zasady rachunkowości

Rezerwa na niewykorzystane urlopy

Grupa tworzy „rezerwę" (ujmowaną jako element rozliczeń międzyokresowych biernych) na niewykorzystane urlopy, które dotyczą okresów poprzedzających datę bilansową, a będą wykorzystane w przyszłości, dla wszystkich pracowników z Grupy z krajów, w których niewykorzystane urlopy stanowią kumulowane płatne nieobecności (nieobecności, do których uprawnienia przechodzą na przyszłe okresy i można je wykorzystać, o ile nie zrobiono tego w bieżącym okresie). Wielkość rezerwy zależy od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia oraz liczby niewykorzystanych, a przysługujących pracownikowi dni urlopu na datę bilansową. Grupa uznaje koszty z tytułu niewykorzystanych urlopów na bazie memoriałowej w oparciu o szacowane wartości i ujmuje je w rachunku zysków i strat w pozycji wynagrodzeń (zgodnie z miejscem ich powstawania).

Rezerwa na premie

Zobowiązanie dotyczące systemów premiowych wynika z pracy pracowników, a nie z transakcji przeprowadzonej z właścicielami Grupy. W związku z tym koszty takich programów (nawet, jeśli zakładają one wypłaty premii z zysku) stanowią zawsze koszty działalności Grupy, nie są zaś nigdy ujmowane jako podział zysku.

Grupa ujmuje przewidywane koszty wypłat z zysku i premii wtedy i tylko wtedy, gdy:

- *ciąży na niej obecny prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek dokonania takich wypłat w wyniku zdarzeń przeszłych oraz*
- *można dokonać wiarygodnej wyceny takiego zobowiązania.*

Bieżące zobowiązanie występuje wtedy i tylko wtedy, gdy Grupa nie ma realnej możliwości wycofania się z dokonania płatności.

Dotacje do budowy aktywów

Dotacje do budowy aktywów to dotacje rządowe, których udzieleniu towarzyszy podstawowy warunek mówiący o tym, że jednostka kwalifikująca się do ich otrzymania powinna zakupić, wytworzyć lub w inny sposób pozyskać aktywa trwałe. Tego typu dotacjom najczęściej towarzyszą dodatkowe warunki wprowadzające ograniczenia co do rodzaju dotowanych aktywów, ich umiejscowienia lub też okresów, w których mają być one nabyte lub utrzymane przez spółki z Grupy. Dotacje ujmuje się w momencie, w którym zaistnieje uzasadnione przekonanie, że spółka z Grupy spełni warunki związane z dotacją oraz że dotacja zostanie otrzymana. Sposób, w jaki dotacja została otrzymana nie wpływa na metodę księgową, którą należy przyjąć w stosunku do dotacji. Kwestią istotną natomiast jest cel przeznaczenia otrzymanej dotacji. Dlatego też dotacja jest księgowana w ten sam sposób niezależnie od tego, czy została ona otrzymana w formie środków pieniężnych, czy też przybrała formę redukcji zobowiązań. W przypadku, gdy otrzymaną dotację stanowi dotacja do aktywów, jej wartość prezentowana jest w bilansie jako przychód przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, zostaje odnoszona na rachunek zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów, poprzez zmniejszenie kosztów odpisu amortyzacyjnego.

Szacunki

Grupa szacuje wysokość zobowiązań w oparciu o przyjęte założenia i metodologię oceniając prawdopodobieństwo wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne i za zobowiązania uznaje te kwoty, których prawdopodobieństwo i czas wydatkowania na dzień bilansowy jest wysokie. Rezerwa na premie uzależniona jest w znaczącej części przypadków od szacowań co do zrealizowanego przez Grupę lub spółki z Grupy wyniku na różnych poziomach.

Grupa nie ujmuje dotacji, dopóki nie istnieje wystarczająca pewność, że Grupa spełnia warunki związane z dotacją oraz że dotacja zostanie otrzymana. Ocena spełnienia warunków wymaga profesjonalnego osądu i nierzadko wiąże się z dokonaniem szacunków

	31 grudnia 2023		31 grudnia 2022	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:				
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	-	9 768	-	8 440
Rezerwa na premie dla pracowników i zarządu	-	26 654	-	24 101
	-	**36 422**	**-**	**32 541**
Rozliczenia międzyokresowe przychodów, w tym				
Dotacje do budowy aktywów	-	2 407	-	2 570
	-	**2 407**	**-**	**2 570**

Na saldo biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów składają się: rezerwy na niewykorzystane urlopy oraz rezerwy na wynagrodzenia danego okresu, a przeznaczone do wypłaty w okresach następnych wynikające z zasad systemów premiowych obowiązujących w Grupie.

Saldo rozliczeń międzyokresowych przychodów dotyczy głównie dotacji do budowy aktywów otrzymanych przez Grupę w związku z realizacją projektów rozwojowych lub projektów związanych z tworzeniem centrów kompetencyjnych IT.

6.20. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Następująca tabela zawiera łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi, które zostały zawarte w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym, a także wartość sald należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2023 roku i na dzień 31 grudnia 2022 roku.

	Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych tys. PLN	Zakupy od podmiotów powiązanych tys. PLN	Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe tys. PLN	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe tys. PLN	Zobowiązania z tytułu leasingu tys. PLN
Transakcje z Asseco Poland S.A.					
2023	-	664	47	4	-
2022	-	326	47	10	-
Transakcje z pozostałymi jednostkami z grupy Asseco Poland					
2023	4 594	452	1 206	572	-
2022	1 550	1 177	1 620	93	-
Transakcje z jednostkami stowarzyszonymi					
2023	-	-	-	-	-
2022	-	-	58	-	-
Transakcje z podmiotami lub osobami powiązanymi osobowo przez Kadrę Zarządzającą Grupy					
2023	-	4 181	-	125	4 715
2022	52	2 492	-	133	10 213
Transakcje z Członkami Zarządu, Członkami Rady Nadzorczej ASEE S.A. i spółek z Grupy ASEE					
2023	-	18	6 836	19	330
2022	-	35	8 166	28	62

Saldo należności od podmiotów powiązanych na dzień 31 grudnia 2023 roku obejmuje saldo należności handlowych w wysokości 744 tys. PLN, saldo aktywów z tytułu umów z klientami w kwocie 462 tys. PLN oraz saldo pozostałych należności na kwotę 6 883 tys. PLN, z czego 6 836 tys. PLN to należności dotyczące sprzedaży akcji spółki Payten Holding S.A. do menadżerów spółek z Grupy ASEE, a 47 tys. PLN to depozyt zabezpieczający najem powierzchni biurowej.

Saldo należności od podmiotów powiązanych na dzień 31 grudnia 2022 roku obejmuje saldo należności handlowych w wysokości 925 tys. PLN, saldo aktywów z tytułu umów z klientami w kwocie 753 tys. PLN oraz saldo pozostałych należności na kwotę 8 213 tys. PLN, z czego 8 166 tys. PLN to należności dotyczące sprzedaży akcji spółki Payten Holding S.A. do menadżerów spółek z Grupy ASEE, a 47 tys. PLN to depozyt zabezpieczający najem powierzchni biurowej.

Saldo zobowiązań od podmiotów powiązanych na dzień 31 grudnia 2023 roku obejmuje saldo zobowiązań handlowych w kwocie 692 tys. PLN oraz saldo pozostałych zobowiązań w kwocie 28 tys. PLN. Saldo zobowiązań od podmiotów powiązanych na dzień 31 grudnia 2022 roku obejmuje saldo zobowiązań handlowych w kwocie 239 tys. PLN oraz saldo pozostałych zobowiązań w kwocie 25 tys. PLN.

Zakupy i sprzedaż do podmiotów powiązanych zaprezentowane w powyższej tabeli dotyczą zakupu i sprzedaży sprzętu i usług dokonanych poprzez spółki z Grupy ASEE z podmiotami powiązanymi z Grupy Asseco Poland oraz z podmiotami powiązanymi poprzez Główną Kadrę Zarządzającą lub bezpośrednio z Główną Kadrą Zarządzającą. Grupa ponosi również koszty z tytułu najmu powierzchni od MHM d.o.o., Beograd , Miljana Mališ oraz Mini Invest d.o.o., Beograd , które spełniają definicję leasingu zgodnie z MSSF 16. W związku z powyższym Grupa zaprezentowała w bilansie aktywo z tytułu prawa do użytkowania, które jest amortyzowane oraz zobowiązanie

finansowe z tytułu leasingu. Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu związane z najmem od jednostek powiązanych przez Kadrę Zarządzającą oraz bezpośrednio od Kadry Zarządzającej Grupą wynoszą na dzień 31 grudnia 2023 roku 5 045 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2022 roku saldo wynosiło 10 275 tys. PLN).

Dodatkowo Asseco International a.s., jednostka dominująca, otrzymała dywidendy z zysku Spółki o wartości brutto 38 554 tys. PLN (w 2022 roku – 33 801 tys. PLN).

Transakcje z podmiotami powiązanymi są zawierane na warunkach rynkowych.

W dniu 23 września 2021 roku Asseco International a.s. podpisała z menadżerami spółek Grupy ASEE umowy objęcia akcji ASEE S.A., a w dniu 22 sierpnia 2022 roku ASEE S.A. podpisała z menadżerami spółek Grupy ASEE umowy sprzedaży akcji Payten Holding S.A. Oba programy zostały szczegółowo opisane w nocie 5.2 niniejszego sprawozdania. Członkowie Zarządu ASEE S.A. bezpośrednio lub przez podmioty powiązane objęli w ramach tych umów następującą liczbę akcji:

Członkowie Zarządu	Liczba objętych akcji
Piotr Jeleński	280 000
Miljan Mališ	30 621
Michał Nitka	25 000
Kostadin Slavkoski	5 715
Razem	**341 336**

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 koszt z tytułu programu związany z akcjami nabytymi przez Członków Zarządu wyniósł 181 tys. PLN.

Członkowie Zarządu oraz podmioty powiązane poprzez Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej ASEE S.A. otrzymały dywidendy z zysku Asseco South Eastern Europe S.A. o łącznej wartości brutto 2 455 tys. PLN (2 171 tys. PLN w 2022 roku). Wskazana kwota nie obejmuje wartości dywidendy należnej Asseco International a.s. Stan posiadania akcji przez osoby Zarządzające oraz podmioty z nimi powiązane został zaprezentowany w punkcie *Akcje i akcjonariat* w Sprawozdaniu Zarządu z Działalności Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku. Dywidenda została wypłacona w dniu 13 lipca 2023 roku.

Do dnia zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego ASEE S.A. nie otrzymała informacji o zaistnieniu w okresie sprawozdawczym transakcji z podmiotami powiązanymi, które zostałyby zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

VII. Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

7.1. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

W poniższej tabeli wyszczególniono pozycje, które zostały uwzględnione w linii „zmiany stanu kapitału pracującego":

	12 miesięcy do 31 grudnia 2023 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2022 tys. PLN
Zmiana stanu zapasów	(52 564)	(23 134)
Zmiana stanu należności i aktywów niefinansowych	(90 884)	(134 882)
Zmiana stanu zobowiązań	146 420	74 307
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	25 970	41 261
Zmiana stanu rezerw	3 221	3 250
Razem	**32 163**	**(39 198)**

7.2. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku na saldo przepływów z działalności inwestycyjnej największy wpływ miały:

- wpływy ze sprzedaży akcji Payten Holding S.A. w kwocie 721 tys. PLN.
- wydatki na nabycie środków trwałych (55 846 tys. PLN), wartości niematerialnych (5 332 tys. PLN) oraz na prace rozwojowe (634 tys. PLN)
- wydatki na nabycie jednostek zależnych pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty w nabytych jednostkach zależnych, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej:

	Wydatki z tytułu nabycia jednostek zależnych tys. PLN	Środki pieniężne w nabytych jednostkach zależnych tys. PLN
Bithat Solutions	(1 355)	-
Helius Systems	(7 609)	-
Smarttek	(394)	-
Avera	(11 610)	6 719
Ifthenpay	(37 776)	7 626
Dwelt	(17 984)	2 321
Razem	**(76 728)**	**16 666**

7.3. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

W poniższej tabeli wyjaśniono zmiany stanu zobowiązań finansowych wynikające z działalności finansowej w podziale na zmiany wynikające z przepływów pieniężnych, jak i zmiany bezgotówkowe w 2023 roku:

Zmiana stanu zobowiązań finansowych	Kredyty bankowe i pożyczki tys. PLN	Zobowiązania z tytułu leasingu tys. PLN	Zobowiązania z tytułu dywidend tys. PLN	Razem tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2023 roku	**81 830**	**45 118**	**4 067**	**131 015**
Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	**(1 086)**	**(24 090)**	**(86 478)**	**(111 654)**
Wpływy	32 216	-	-	**32 216**
Spłata kapitału	(30 043)	(22 009)	(86 478)	**(138 530)**
Spłata odsetek	(3 259)	(2 081)	-	**(5 340)**
Zmiany bezgotówkowe	**565**	**31 015**	**86 658**	**118 238**
Naliczone odsetki	3 237	2 081	-	**5 318**
Bezgotówkowy wzrost zobowiązań	-	28 456	86 658	**115 114**
Bezgotówkowe zmniejszenie zobowiązań	-	(1 111)	-	**(1 111)**
Objęcia kontroli nad podmiotami zależnymi	-	1 833	-	**1 833**
Różnice kursowe ujęte w przychodach / kosztach finansowych	(2 672)	(244)	-	**(2 916)**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**(3 346)**	**(4 343)**	**(315)**	**(8 004)**
Na dzień 31 grudnia 2023 roku	**77 963**	**47 700**	**3 932**	**129 595**

W poniższej tabeli wyjaśniono zmiany stanu zobowiązań finansowych wynikające z działalności finansowej w podziale na zmiany wynikające z przepływów pieniężnych, jak i zmiany bezgotówkowe w 2022 roku:

Zmiana stanu zobowiązań finansowych	Kredyty bankowe i pożyczki tys. PLN	Zobowiązania z tytułu leasingu tys. PLN	Zobowiązania z tytułu dywidend tys. PLN	Razem tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2022 roku	**60 695**	**54 134**	**-**	**114 829**
Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	**17 911**	**(23 435)**	**(70 350)**	**(75 874)**
Wpływy	55 057	-	-	**55 057**
Spłata kapitału	(34 869)	(21 886)	(70 350)	**(127 105)**
Spłata odsetek	(2 277)	(1 549)	-	**(3 826)**
Zmiany bezgotówkowe	**2 672**	**13 608**	**74 417**	**90 697**
Naliczone odsetki	2 246	1 549	-	**3 795**
Bezgotówkowy wzrost zobowiązań	-	14 627	74 392	**89 019**
Bezgotówkowe zmniejszenie zobowiązań	-	(1 247)	-	**(1 247)**
Objęcia kontroli nad podmiotami zależnymi	-	457	25	**482**
Różnice kursowe ujęte w przychodach / kosztach finansowych	426	(1 778)	-	**(1 352)**
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	**552**	**811**	**-**	**1 363**
Na dzień 31 grudnia 2022 roku	**81 830**	**45 118**	**4 067**	**131 015**

Bezgotówkowy wzrost zobowiązań z tytułu leasingu dotyczy zawarcia nowych umów leasingowych oraz modyfikacji istniejących. Bezgotówkowy spadek zobowiązań z tytułu leasingu wynika z modyfikacji umów leasingowych oraz z przedterminowego zakończenia umów leasingowych.

W 2023 roku pozycja zakup udziałów niekontrolujących dotyczy przede wszystkim częściowej realizacji opcji put przez akcjonariuszy mniejszościowych w spółce Necomplus Spain. W ramach tej transakcji udział Grupy ASEE w Necomplus Spain wzrósł z 67,659% do 84,969%. Cena nabycia tych udziałów to 22 127 tys. PLN.
Dywidendy wypłacone do udziałowców niekontrolujących dotyczą wypłat do udziałowców mniejszościowych spółek Necomplus, e-mon, Chipcard, Helius, BS Telecom i Payten Holding. W okresie porównywalnym dywidendy wypłacone do udziałowców niekontrolujących dotyczą wypłat do udziałowców mniejszościowych spółek Necomplus, e-mon, Chipcard, ContentSpeed.

VIII. Noty objaśniające do celów i zasad zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa ASEE narażona jest na ryzyka mające źródła zarówno w sytuacji makroekonomicznej w krajach, w których działają spółki Grupy, jak i mikroekonomicznej w poszczególnych przedsiębiorstwach. Głównymi czynnikami rynkowymi mogącymi wywierać negatywny wpływ na wyniki Grupy są: (i) wahania kursów walut obcych względem walut funkcjonalnych spółek z Grupy oraz (ii) zmiany rynkowych stóp procentowych. W ramach prowadzonej działalności Grupa narażona jest również na ryzyko kredytowe oraz ryzyko związane z płynnością.

8.1. Ryzyko zmian kursów walutowych

Wybrane zasady rachunkowości

Walutą pomiaru Jednostki Dominującej oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych są między innymi: EUR (euro), RON (nowy lej rumuński), RSD (dinar serbski), MKD (denar macedoński) TRY (lira turecka), BGN (lewa bułgarska), BAM (wymienialna marka Bośnia i Hercegowina) czy CZK (korona czeska).

Transakcje wyrażone w walutach obcych (tj. walutach innych niż waluta funkcjonalna) są przeliczane na moment początkowego ujęcia na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego na dzień zawarcia transakcji. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane po kursie waluty funkcjonalnej obowiązującym na dzień bilansowy. Pozycje niepieniężne wyceniane według kosztów historycznych w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia początkowej transakcji. Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia ustalenia takiej wartości godziwej.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż złoty polski (dla jednostek, których walutą funkcjonalną jest PLN) są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych oraz w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów.

Pozycje sprawozdań finansowych jednostek zagranicznych są przeliczane na walutę sprawozdawczą Grupy w następujący sposób:

- *aktywa i zobowiązania są przeliczane po kursie średnim Narodowego Banku Polski z dnia bilansowego,*
- *przychody i koszty są przeliczane według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca,*
- *wynikające z tego przeliczenia różnice kursowe są ujmowane w pozostałych dochodach całkowitych.*

Walutą, w której Grupa prezentuje wyniki jest polski złoty, jednak wiele spółek zależnych z Grupy posiada inną walutę funkcjonalną, w której prowadzi swoją działalność operacyjną. Grupa identyfikuje ryzyko walutowe w związku z transakcjami zawieranymi przez spółki z Grupy w walutach innych niż waluta funkcjonalna danej spółki. Z tego powodu Grupa narażona jest na straty wynikające ze zmian kursu waluty transakcji w stosunku do waluty funkcjonalnej danej spółki z Grupy w okresie od daty zawarcia denominowanej transakcji do daty wystawienia faktury, daty płatności lub rozliczenia transakcji na instrumencie finansowym.

W ramach monitorowania ryzyka walutowego w Grupie, wszystkie transakcje denominowane w walutach innych niż waluta funkcjonalna danej spółki podlegają szczególnej ewidencji. Ponadto, obowiązujące procedury prowadzenia projektów informatycznych nakazują systematyczne aktualizowanie harmonogramów projektów oraz przepływów pieniężnych o zmiany wynikające z wahań kursów walutowych.

W tabelach poniżej została przedstawiona struktura walutowa oraz ekspozycja Grupy na ryzyko transakcyjne zmiany kursów walutowych do polskiego złotego, dla walut, w których zawieranych jest najwięcej transakcji. Tabele przedstawiają strukturę walutową dla danych klas instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku.

Grupy/kategorie instrumentów finansowych	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2023 tys. PLN	Ekspozycja walutowa na dzień 31.12.2023 tys. PLN	EUR tys. PLN	USD tys. PLN	Pozostałe waluty tys. PLN
Aktywa finansowe					
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	313 112	311 275	194 900	27 872	88 503
Pożyczki i lokaty	1 405	1 393	47	-	1 346
Pozostałe aktywa finansowe	1 789	1 789	722	-	1 067
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	394 218	388 596	150 705	18 884	219 007
Zobowiązania finansowe					
Kredyty bankowe i pożyczki	105 734	105 734	65 464	-	40 270

Zobowiązania z tytułu leasingu	47 700	47 700	34 438	489	12 773
Pozostałe zobowiązania finansowe	232 983	232 983	232 911	-	72
Zobowiązania handlowe	214 561	213 003	133 580	17 656	61 767

Grupy / kategorie instrumentów finansowych	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2022	Ekspozycja walutowa na dzień 31.12.2022	EUR	USD	Pozostałe waluty
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe					
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	298 034	295 756	131 695	30 491	133 570
Pożyczki i lokaty	1 611	1 611	2	-	1 609
Pozostałe aktywa finansowe	1 132	1 132	20	-	1 112
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	369 097	368 836	85 084	12 613	271 139
Zobowiązania finansowe					
Kredyty bankowe i pożyczki	115 090	115 090	74 039	-	41 051
Zobowiązania z tytułu leasingu	45 118	45 118	30 210	695	14 213
Pozostałe zobowiązania finansowe	153 637	153 637	153 535	70	32
Zobowiązania handlowe	123 980	122 707	20 195	11 659	90 853

W tabelach poniżej przedstawiono analizę wrażliwości dochodów całkowitych na zmiany kursów walutowych na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz w okresie porównywalnym:

Grupy / kategorie instrumentów finansowych	Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2023 roku			
	EUR		USD	
	+10%	-10%	+10%	-10%
	Wpływ na dochody całkowite		Wpływ na dochody całkowite	
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19 490	(19 490)	2 787	(2 787)
Pożyczki i lokaty	5	(5)	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	72	(72)	-	-
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	15 071	(15 071)	1 888	(1 888)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty bankowe i pożyczki	(6 546)	6 546	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu	(3 444)	3 444	(49)	49
Pozostałe zobowiązania finansowe	(23 291)	23 291	-	-
Zobowiązania handlowe	(13 358)	13 358	(1 766)	1 766

Grupy / kategorie instrumentów finansowych	Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2022			
	EUR		USD	
	+10%	-10%	+10%	-10%
	Wpływ na dochody całkowite		Wpływ na dochody całkowite	
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	13 170	(13 170)	3 049	(3 049)
Pożyczki i lokaty	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	2	(2)	-	-
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	8 508	(8 508)	1 261	(1 261)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty bankowe i pożyczki	(7 404)	7 404	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu	(3 021)	3 021	(70)	70
Pozostałe zobowiązania finansowe	(15 354)	15 354	(7)	7
Zobowiązania handlowe	(2 020)	2 020	(1 166)	1 166

8.2. Ryzyko zmian stopy procentowej

Grupa na bieżąco identyfikuje i dokonuje pomiarów ryzyka stopy procentowej, a także podejmuje działania mające na celu minimalizację jego wpływu na sytuację finansową. Pozycje oprocentowane według stopy zmiennej narażają Grupę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych z danej pozycji w wyniku zmiany stóp procentowych wpływając na wysokość przychodów lub kosztów odsetkowych ujmowanych w wyniku finansowym. Zmiany rynkowych stóp procentowych mogą niekorzystnie oddziaływać na wynik finansowy Grupy. Grupa jest narażona na ryzyko zmiany tego czynnika rynkowego głównie poprzez zmiany wartości odsetek naliczonych od kredytów udzielonych przez zewnętrzne instytucje finansowe spółkom Grupy opartych na zmiennej stopie procentowej.

Grupa identyfikuje ryzyko zmiany stopy procentowej w momencie zawarcia transakcji lub instrumentu finansowego narażonego na ryzyko. Wszystkie transakcje narażone na zmiany rynkowych stóp procentowych podlegają szczególnej ewidencji oraz kontroli ze strony odpowiedniego działu w każdej spółce z Grupy.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej jest sumą kwot wynikających ze wszystkich instrumentów finansowych narażonych na ryzyko związane ze zmianą stopy procentowej.

Spółki Grupy mogą ograniczać ryzyko na dwa sposoby: (i) starają się unikać zaciągania kredytów opartych na zmiennej stopie procentowej, (ii) jeśli pierwsze rozwiązanie nie jest możliwe, jednostki Grupy mają możliwość zawarcia kontraktów terminowych na stopę procentową, jeżeli koszty tego rozwiązania są zasadne w stosunku do oczekiwanych korzyści.

Szczegółowe informacje dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek, w tym rodzaj oprocentowania, waluta oraz terminy zapadalności zostały zaprezentowane w nocie 6.14 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Analiza struktury instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stóp procentowych w Grupie wskazała, że kredyty i pożyczki oraz pozostałe należności za sprzedaż akcji Payten Holding do menedżerów Grupy są narażone na zmiany stopy procentowej, gdyż ich oprocentowanie jest oparte o EURIBOR. Wartość narażona na ryzyko oraz analiza wrażliwości została przedstawiona w tabeli poniżej:

	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko zmiany EURIBOR	Założone odchylenia (w punktach procentowych)		Wpływ na wynik finansowy	
	tys. PLN	tys. PLN			tys. PLN	tys. PLN
Na dzień 31 grudnia 2023 roku						
Aktywa finansowe						
Pozostałe należności	6 836	6 836	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	68	(68)
Zobowiązania finansowe						
Kredyty bankowe i pożyczki	105 734	47 485	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	(475)	475
Na dzień 31 grudnia 2022 roku						
Aktywa finansowe						
Pozostałe należności	8 166	8 166	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	82	(82)
Zobowiązania finansowe						
Kredyty bankowe i pożyczki	115 090	52 289	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	(523)	523

Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych przez Grupę ASEE na dzień 31 grudnia 2023 roku i na dzień 31 grudnia 2022 roku. Wpływ zmian stóp procentowych zaprezentowano w skali rocznej. Wrażliwość instrumentów finansowych na ryzyko stóp procentowych została ustalona jako iloczyn salda pozycji narażonych na ryzyko oraz adekwatnego odchylenia stóp procentowych przyjętego do kalkulacji.

8.3. Ryzyko kredytowe

Grupa identyfikuje ryzyko kredytowe związane z tym, że druga strona transakcji nie wywiąże się ze swoich zobowiązań względem spółki z Grupy i w ten sposób narazi Grupę na poniesienie strat finansowych. Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie została przedstawiona w nocie 6.8. dotyczącej należności długo- i krótkoterminowych.

Całkowita ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe wynika z faktu posiadania należności (nota 6.8) oraz pozostałych aktywów finansowych (nota 6.6).

8.4. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z różnych źródeł finansowania.

Tabele poniżej przedstawiają wymagalność zobowiązań finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku według daty zapadalności:

Wymagalność zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2023	Zobowiązania wymagalne do 3 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 3 do 12 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 1 roku do 5 lat	Zobowiązania wymagalne powyżej 5 lat	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania handlowe	212 390	2 026	145	-	**214 561**
Kredyty bankowe i pożyczki	15 445	36 165	54 124	-	**105 734**
Zobowiązania z tytułu leasingu *	5 737	14 458	32 078	796	**53 069**
Zobowiązania z tytułu wypłaty dywidendy	3 932	-	-	-	**3 932**
Wiekowanie zapłaty warunkowej rozpoznanej w związku z nabyciem jednostek gospodarczych	4 197	42 528	930	-	**47 655**
Wiekowanie zobowiązań wynikających z opcji put przyznanej udziałowcom niekontrolującym	-	8 219	173 125	-	**181 344**
Wiekowanie kontraktów typu forward/futures	4	-	-	-	**4**
Razem	**241 680**	**103 421**	**260 402**	**796**	**606 299**

*Wiekowana wartość uwzględnia tylko umowne przepływy niezdyskontowane, w przeciwieństwie do wartości prezentowanej w bilansie

Wymagalność zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2022	Zobowiązania wymagalne do 3 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 3 do 12 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 1 roku do 5 lat	Zobowiązania wymagalne powyżej 5 lat	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania handlowe	123 899	30	51	-	**123 980**
Kredyty bankowe i pożyczki	26 223	40 232	48 635	-	**115 090**
Zobowiązania z tytułu leasingu *	5 563	14 981	26 155	873	**47 572**
Zobowiązania z tytułu wypłaty dywidendy	25	4 042	-	-	**4 067**
Wiekowanie zapłaty warunkowej rozpoznanej w związku z nabyciem jednostek gospodarczych	899	9 647	13 735	-	**24 281**
Wiekowanie zobowiązań wynikających z opcji put przyznanej udziałowcom niekontrolującym	-	47 135	77 691	-	**124 826**
Wiekowanie kontraktów typu forward/futures	-	317	140	-	**457**
Razem	**156 609**	**116 384**	**166 407**	**873**	**440 273**

*Wiekowana wartość uwzględnia tylko umowne przepływy niezdyskontowane, w przeciwieństwie do wartości prezentowanej w bilansie

8.5. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na pozycje bilansowe

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Grupa posiadała następujące pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na odpowiadające im pozycje bilansowe:

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat	Kategoria zgodnie z MSSF 9	Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski /(straty) z tytułu realizacji i wyceny	Razem
Za 12 miesięcy do 31 grudnia 2023		tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe		**2 877**	**(8 829)**	**42**	**(5 910)**
Pożyczki udzielone	WwgZK	29	(23)	-	**6**
Lokaty i depozyty	WwgZK	1	(11)	-	**(10)**

Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy	WGpWF	48	-	42	**90**
Należności handlowe	WwgZK	628	(8 795)	-	**(8 167)**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WGpWF	2 171	-	-	**2 171**
Zobowiązania finansowe		**(6 506)**	**-**	**7 045**	**539**
Kontrakty typu forward/futures	WGpWF	-	-	837	**837**
Zobowiązania z tytułu odroczonej i/lub warunkowej płatności za pakiet kontrolny	WGpWF	-	-	2 107	**2 107**
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put)	WGpWF	-	-	4 101	**4 101**
Kredyty i pożyczki	WwgZK	(4 400)	-	-	**(4 400)**
Zobowiązania z tytułu leasingu	WwgZK	(2 081)	-	-	**(2 081)**
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	WwgZK	(25)	-	-	**(25)**
Razem		**(3 629)**	**(8 829)**	**7 087**	**(5 371)**

Na dzień 31 grudnia 2022 roku Grupa posiadała następujące pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na odpowiadające im pozycje bilansowe:

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat **Za 12 miesięcy do 31 grudnia 2022**	**Kategoria zgodnie z MSSF 9**	**Przychody /(koszty) z tytułu odsetek** **tys. PLN**	**Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizujących** **tys. PLN**	**Zyski /(straty) z tytułu realizacji i wyceny** **tys. PLN**	**Razem** **tys. PLN**
Aktywa finansowe		**2 124**	**(1 906)**	**16**	**234**
Pożyczki udzielone	WwgZK	14	(16)	-	**(2)**
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy	WGgWF	-	-	16	**16**
Należności z tytułu dostaw i usług	WwgZK	197	(1 890)	-	**(1 693)**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WGpWF	1 913	-	-	**1 913**
Zobowiązania finansowe		**(4 249)**	**(1)**	**(3 463)**	**(7 713)**
Kontrakty typu forward/futures	WGpWF	-	-	74	**74**
Zobowiązania z tytułu odroczonej i/lub warunkowej płatności za pakiet kontrolny	WGpWF	-	-	(1 194)	**(1 194)**
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put)	WGpWF	-	-	(2 264)	**(2 264)**
Kredyty i pożyczki	WwgZK	(2 616)	-	-	**(2 616)**
Zobowiązania z tytułu leasingu	WwgZK	(1 549)	-	-	**(1 549)**
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	WwgZK	(84)	(1)	(79)	**(164)**
Razem		**(2 125)**	**(1 907)**	**(3 447)**	**(7 479)**

IX. Pozostałe noty objaśniające

9.1. Zobowiązania pozabilansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania pozabilansowe *to przede wszystkim zobowiązania warunkowe, przez które Grupa rozumie: możliwy obowiązek, który powstanie na skutek przeszłych zdarzeń, którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub braku wystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy, lub obecny obowiązek, który powstaje na skutek przeszłych zdarzeń, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu ponieważ: (i) nie jest prawdopodobne, aby wypełnienie obowiązku spowodowało konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne, bądź (ii) kwoty obowiązku (zobowiązania) nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie.*
Zobowiązania warunkowe *nie są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jednakże ujawnia się informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba, że prawdopodobieństwo wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest znikome.*
Leasing operacyjny *- Grupa stosuje wyjątek praktyczny dotyczący umów najmu oraz umów o podobnym charakterze zawartych na okres krótszy niż 12 miesięcy od daty rozpoczęcia leasingu oraz wyjątek dotyczący wynajmu aktywów o niskiej wartości. Płatności leasingowe w przypadku obu wymienionych wyjątków rozpoznawane są w kosztach okresu, którego dotyczą, co do zasady metodą liniową. Ani aktywo z tytułu prawa do użytkowania ani odpowiadające mu zobowiązanie finansowe nie są w tym przypadku rozpoznawane. Zobowiązania z tytułu takiego leasingu operacyjnego ujmowane są jako zobowiązania pozabilansowe.*

W ramach działalności handlowej Grupa ASEE wykorzystuje dostępność gwarancji bankowych, jak również ubezpieczeniowych gwarancji kontraktowych, jako formy zabezpieczenia transakcji gospodarczych z różnymi organizacjami, firmami i podmiotami administracji.

Potencjalne zobowiązania z tego tytułu na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiły 95 239 tys. PLN a na dzień na 31 grudnia 2022 roku 69 912 tys. PLN.

Aktywa zabezpieczające bankowe linie gwarancyjne:

Kategoria aktywów	Wartość netto aktywów		Kwota wystawionej gwarancji zabezpieczonej aktywami	
	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 tys. PLN	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 tys. PLN
Aktywa finansowe	-	-	-	-
Należności handlowe	-	-	-	-
Pozostałe należności	838	379	838	379
Razem	**838**	**379**	**838**	**379**

Żadne z opisanych wyżej zobowiązań gwarancyjnych nie spełniają definicji gwarancji finansowej zgodnie z MSSF 9, wskutek czego nie są one ujęte w zobowiązaniach bilansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2023 roku.

Grupa jest stroną umów najmu dotyczących:
- powierzchni biurowych i magazynowych,
- lokalizacji na bankomaty,
- środków transportu,
- sprzętu biurowego,
- pozostałych aktywów,

z których wynikały na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku następujące zobowiązania pozabilansowe do dokonania przyszłych płatności:

	31 grudnia 2023 tys. PLN	31 grudnia 2022 tys. PLN
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni		
W okresie do 1 roku	4 058	3 567
W okresie od 1 roku do 5 lat	4 691	3 356
Powyżej 5 lat	-	-
	8 749	**6 923**
Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego sprzętu		
W okresie do 1 roku	269	469
W okresie od 1 roku do 5 lat	-	-
Powyżej 5 lat	-	-
	269	**469**

Powyższe umowy spełniają definicję leasingu według MSSF 16. Zobowiązania pozabilansowe zaprezentowane na dzień 31 grudnia 2023 roku dotyczą umów leasingu, które podlegały zwolnieniom przewidzianym przez MSSF 16 (najmy krótkoterminowe i aktywa niskocenne).

Spory sądowe nierozstrzygnięte na datę bilansową

W prezentowanym okresie sprawozdawczym przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej nie toczyły się istotne postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności spółek z Grupy ASEE.

9.2. Sezonowość i cykliczność

Rozkład przychodów ze sprzedaży Grupy w poszczególnych kwartałach roku podlega niewielkiej sezonowości. Przychody w czwartym kwartale są zwykle wyższe niż w pozostałych kwartałach, ponieważ duża ich część generowana jest przez sprzedaż usług IT dla dużych przedsiębiorstw i instytucji państwowych. Podmioty te w ostatnich miesiącach roku dokonują często większych zakupów inwestycyjnych sprzętu i licencji.

9.3. Zatrudnienie

Liczba osób zatrudnionych w spółkach Grupy na dzień	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
Zarząd Jednostki Dominującej	4	4
Zarządy jednostek z Grupy	65	64
Działy produkcyjne	3 226	3 189
Działy handlowe	271	275
Działy administracyjne	354	342
Razem	**3 920**	**3 874**

Liczba osób zatrudnionych w spółkach Grupy na dzień:	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
ASEE S.A.	32	31
ASEE Bułgaria	18	17
ASEE Macedonia	249	248
ASEE Turcja	100	100
Avera	7	n/d
BS Telecom Solutions	151	134
e-mon	6	6
Grupa ASEE BiH	156	111
Grupa ASEE Chorwacja	360	347
Grupa ASEE Kosowo	158	150
Grupa ASEE Rumunia	186	172
Grupa ASEE Serbia	609	602
Grupa Necomplus	714	866
Grupa Payten B&H	69	68
Grupa Payten Macedonia	35	33
Grupa Payten Rumunia	82	81
Grupa Payten Serbia	220	207
Grupa Payten Turcja	376	349
Grupa Sonet	88	83
Ifthenpay	17	n/d
Monri Chorwacja	122	106
Monri Serbia	2	n/d
Payten Chorwacja	102	102
Payten Czarnogóra	20	19
Payten Egypt	9	9
Payten Słowenia	32	33
Razem	**3 920**	**3 874**

Liczba osób zatrudnionych w krajach, w których działa Grupa	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
Bośnia	376	313
Chorwacja	584	555
Macedonia	284	281
Rumunia	268	253
Serbia	831	809
Turcja	476	449
Europa Zachodnia	433	521
Ameryka Łacińska	298	345
Europa Środkowa	120	114
Pozostałe	250	234
Razem	**3 920**	**3 874**

9.4. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki i Grupy wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku i dnia 31 grudnia 2022 roku w podziale na rodzaje usług:

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego	12 miesięcy do 31 grudnia 2023	12 miesięcy do 31 grudnia 2022
Badanie rocznego sprawozdania finansowego	269	268
Przegląd półrocznego sprawozdania finansowego	138	135
Inne usługi poświadczające	12	12
Razem	**419**	**415**

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2023 oraz w roku ubiegłym podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych była spółka BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa. Została ona wybrana uchwałą Rady Nadzorczej ASEE S.A. z dnia 7 lipca 2022 roku.
Ponadto inne firmy z sieci BDO wykonywały w latach 2022-2023 roku badania rocznych i przeglądy śródrocznych sprawozdań finansowych oraz inne usługi poświadczające na rzecz spółek z Grupy ASEE w innych krajach niż Polska. Suma wynagrodzenia za te usługi wynosiła w 2023 roku 1 001 tys. PLN, a w 2022 roku wynosiła 572 tys. PLN.

9.5. Wynagrodzenie Zarządu oraz Rady Nadzorczej

W poniższej tabeli zaprezentowano wynagrodzenie poszczególnych członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki z tytułu sprawowanej przez nich funkcji za rok 2023:

Wynagrodzenie za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2023 roku	Stałe wynagrodzenie (Wynagrodzenie podstawowe)	Wynagrodzenie zmienne (Premia roczna)	Świadczenia dodatkowe	Pracownicze Plany Kapitałowe	Całkowite wynagrodzenie
Zarząd					
Piotr Jeleński	360	7 390	5	56	7 811
Michał Nitka	264	1 048	5	8	1 325
Miljan Mališ	197	736	-	-	933
Kostadin Slavkoski	204	620	-	-	824
	1 025	**9 794**	**10**	**64**	**10 893**
Rada Nadzorcza					
Jozef Klein	84	-	-	-	84
Adam Góral	66	-	-	-	66
Jacek Duch	78	-	-	-	78
Artur Kucharski	108	-	-	-	108
Adam Pawłowicz	78	-	-	-	78
	414	**-**	**-**	**-**	**414**

W poniższej tabeli zaprezentowano wynagrodzenie poszczególnych członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki z tytułu sprawowanej przez nich funkcji za rok 2022:

Wynagrodzenie za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2022 roku	Stałe wynagrodzenie (Wynagrodzenie podstawowe)	Wynagrodzenie zmienne (Premia roczna)	Świadczenia dodatkowe	Pracownicze Plany Kapitałowe	Całkowite wynagrodzenie
Zarząd					
Piotr Jeleński	360	6 714	5	72	7 151
Michał Nitka	264	953	5	11	1 233
Miljan Mališ	182	986	-	-	1 168
Kostadin Slavkoski	224	634	-	-	858
	1 030	**9 287**	**10**	**83**	**10 410**
Rada Nadzorcza					
Jozef Klein	61	-	-	-	61
Adam Góral	49	-	-	-	49
Jacek Duch	70	-	-	-	70
Artur Kucharski	100	-	-	-	100
Adam Pawłowicz	70	-	-	-	70
	350	**-**	**-**	**-**	**350**

Powyższe tabele uwzględniają wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji we władzach ASEE S.A. jak również we władzach spółek zależnych. Dane zaprezentowane w tabeli powyżej odzwierciedlają wysokość kosztów wypłaconych wynagrodzeń oraz rezerw na część wynagrodzenia zmiennego, która nie została wypłacona do dnia bilansowego.

Wynagrodzenia wypłacone i należne członkom zarządów i rad nadzorczych jednostek zależnych wchodzących w skład Grupy ASEE w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku wyniosły 32 997 tys. PLN (nie obejmują kwot podanych w tabelach powyżej).
Wynagrodzenia wypłacone i należne członkom zarządów i rad nadzorczych jednostek zależnych wchodzących w skład Grupy ASEE w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2022 roku wyniosły 31 032 tys. PLN (nie obejmują kwot podanych w tabelach powyżej).

9.6. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie wiarygodności kredytowej i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększałyby wartość dla jej akcjonariuszy.
Grupa zarządza strukturą kapitałową i w odpowiedzi na zmiany warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić politykę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.
Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tyt. leasingu, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitał obejmuje kapitał własny należny akcjonariuszom jednostki dominującej.
Ponadto Zarząd monitoruje także wskaźnik dług netto / EBITDA, który jest liczony jako stosunek długu netto do zysku operacyjnego powiększonego o amortyzację. W tym wypadku dług netto to suma zobowiązań odsetkowych z tytułu kredytów i leasingów pomniejszona o środki pieniężne i ich ekwiwalenty:

Zarządzanie kapitałem	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
Kredyty i pożyczki	105 734	115 090
Zobowiązania z tytułu leasingu	47 700	45 118
Zobowiązania handlowe, z tytułu umów z klientami, budżetowe oraz pozostałe	785 375	538 838
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(313 112)	(298 034)
Zadłużenie netto	**625 697**	**401 012**

Kapitał własny	1 123 596	1 118 680
Kapitał i zadłużenie netto	**1 749 293**	**1 519 692**
Wskaźnik dźwigni	**35,77%**	**26,39%**
EBITDA	314 449	308 820
Dług netto / EBITDA	**(0,5)**	**(0,4)**

9.7. Klimat a działalność Grupy ASEE

Wpływ na środowisko w przypadku Grupy ASEE jest dość ograniczony, ponieważ ASEE nie prowadzi działalności produkcyjnej. Z tego samego powodu zmiany w środowisku nie wpływają istotnie na działalność Grupy w perspektywie krótko- i średnioterminowej.

Od 2021 roku Grupa ASEE wdrożyła politykę zarządzania ryzykiem klimatycznym, która ma na celu:

- ograniczenie zużycia energii i zasobów naturalnych,
- redukcję emisji gazów cieplarnianych / CO2,
- zwiększenie proporcji zużytej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- troskę o lokalne środowisko.

Zmiany klimatyczne mogą wpłynąć na funkcjonowanie Grupy w następujących obszarach:

- globalne ocieplenie klimatu może wpłynąć na jednostki zależne w perspektywie długoterminowej, głównie ze względu na potencjalny wpływ na turystykę,
- ekstremalne zdarzenia pogodowe mogą wpływać na podaż zakupionego sprzętu i ograniczać możliwość świadczenia usług wsparcia na miejscu,
- nowe przepisy dotyczące klimatu mogą zostać wprowadzone wraz z nowymi obowiązkami dotyczącymi operacji ASEE,
- wzrost kosztów energii elektrycznej może wpłynąć na koszty działalności ASEE.

Funkcjonowanie Grupy może wpływać na zmiany klimatyczne w następujących obszarach:

- Transport zakupionego sprzętu na duże odległości,
- Zużycie paliwa przez samochody służbowe obsługujące zainstalowane urządzenia,
- Grupa prowadzi działalność w wielu biurach wykorzystując energię i ogrzewanie,
- Podróże biznesowe,
- Gospodarowanie odpadami,
- Skala bezgotówkowych operacji płatniczych.

Proces zarządzania ryzykiem w 2023 roku został zaktualizowany. Koncentrował się bardziej na ocenie zagrożeń i szans związanych ze zmianami klimatycznymi. Ogólny wpływ ryzyka związanego z klimatem na działalność Grupy ASEE został oceniony jako średni. Ze względu na brak energochłonnych linii produkcyjnych istotność kwestii klimatycznych jest dość ograniczona.

Wpływ klimatu na biznes Grupy ASEE został szczegółowo opisany w *Raporcie niefinansowym* w dziale *Środowisko* przekazanym do publicznej wiadomości w dniu 27 lutego 2024 roku.

9.8. Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym

- ***Połączenie spółek IT Sistemi Nove Tehnologije d.o.o. i Evision Informacijski Susteavi d.o.o.***

W dniu 16 stycznia 2024 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek IT Sistemi Nove Tehnologije d.o.o. i Evision Informacijski Susteavi d.o.o., które działają od tego dnia jako spółka IT Sistemi Nove Tehnologije d.o.o. Transakcja ta nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

- ***Rekomendacja Zarządu dotycząca wypłaty dywidendy***

W dniu 15 lutego 2024 roku Zarząd ASEE S.A. podjął uchwałę w sprawie zarekomendowania Radzie Nadzorczej Spółki i Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Spółki wypłaty dywidendy z zysku za rok 2023 w wysokości 85 626 tys. PLN, tj. 1,65 PLN na jedną akcję.

W okresie od dnia 31 grudnia 2023 roku do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, tj. do dnia 27 lutego 2024 roku nie wystąpiły inne istotne zdarzenia, których ujawnienie mogłoby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji kadrowej, majątkowej oraz finansowej Grupy ASEE.

9.9. Znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku, nie wystąpiły zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, które nie zostały, a powinny być ujęte w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Technology for business, solutions for people.

Asseco South Eastern Europe S.A.
ul. Olchowa 14, 35-322 Rzeszów
Tel.: +48 22 574 86 30
Fax: +48 22 574 86 90
Email: office@asseco-see.com

see.asseco.com